

MIR I DOBRO

Mostar, XLIX., 1, travanj 2017.

KAZALO

PROVINCIJALOVA RIJEČ	4	NAŠI POKOJNICI	28
Novo svjetlo	4	Preminuo fra Alojzije Bošnjak	28
		Pokojnici	31
IZ GENERALNE KURIJE	6		
Komisija za dijalog	6	IZ FRANJEVAČKOG I REDOVNIČKOG SVIJETA	32
		Održana skupština Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica BiH	32
IZ ŽIVOTA PROVINCIE	7	Sjednice JKPMOFM u Brezu i Zagrebu u siječnju i veljači 2017.	33
Fra Serafin Hrkać promaknut u zvanje profesora emeritusa	7		
Fra Iko Skoko izabran u znanstveno-nastavno zvanje redovitoga profesora	8	IZ ŽIVOTA CRKVE U HRVATA	35
Blagoslov mozaika	8	Priopćenje sa 69. redovitog zasjedanja Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine	
Đakonsko ređenje fra Augustina Čordaša	9	21. i 22. ožujka 2017. u prostorijama Biskupskog ordinarijata u Mostaru	35
Susret postulanata i sjemeništaraca u Mostaru	10	Održana tiskovna konferencija na kraju 69. redovnog zasjedanja BK BiH.	
Obilježena 72. obljetnica jugokomunističkoga ubojsvta 66 hercegovačkih franjevaca	11	Nazočnim novinarima obratio se dopredsjednik BK BiH mons. Tomo Vukšić	37
Priopćenje provincialata Hercegovačke franjevačke provincije u povodu imenovanja posebna izaslanika Svete stolice za Međugorje	14	Izjava komisije Justitia Et Pax BK BiH o stanju u zemlji	38
Svečana akademija u povodu obilježavanja 100-te obljetnice od spašavanja gladne djece (1917.–2017.)	14	VATIKAN	39
Đakonsko ređenje fra Zvonimira Pavičića	18	Poruka pape Franje za 25. Svjetski dan bolesnika, 2017.	39
Svjedočenje u Rasnu	19		
Duhovna obnova u Majčinu Selu	20	VIJESTI	41
NAŠI JUBILARCI: Proslava 70. rođendana fra Ljube Leke i 25. godina svećeništva u župi Netstal	21	ADRESAR	47
90 godina života - Hrvatska franjevačka kustodija USA & Canada	21	Raspored osoblja	47
PROVINCIJALOVA ČESTITKA: Povodom 90. obljetnice kustodije u Americi i Kanadi	27		

MIR I DOBRO, Mostar, XLIX., 1, travanj 2017., službeno glasilo

IZDAJE: Hercegovačka franjevačka provincija Uznesena BDM

Franjevačka 1, pp 153, 88 000 Mostar; tel.: (036) 333-525, faks: (036) 333-526

Mreža: www.franjevci.info

E-mail: mostar@franjevci.info

UREDIO: fra Stanko Čosić **ODGOVARA:** fra Miljenko Šteko, provincial;

NASLOVNICA: A. Zvјagin; Vionica

LEKTORIRALA: Irina Budimir **ZAKLJUČENO:** travanj 2017.

Računalni slog: FRAM-ZIRAL; **Tisk:** Franjevačka tiskara FRAM-ZIRAL,

Mostar, 2017.

NOVO SVJETLO

„Neka nam Blažena Djevica, koja je prva prihvatile Isusa, svjetlo svijeta, isprosi milost da iznova prigrimo u ovoj korizmi svjetlo vjere i ponovno otkrijemo neprocjenjivi dar krštenja, koji smo svi primili. I neka nas to novo prosvjetljenje preobrazi u stavovima i djelima, da i mi, počevši od svoga siromaštva i svoje neznatnosti, postanemo nositelji zrake Kristova svjetla.“

Iz Papina nagovora uz molitvu Andeo Gospodnji,
u nedjelju, 26. ožujka 2017.

U svom nagovoru uz molitvu Andeo Gospodnji u ovogodišnjem Četvrtu korizmenu nedjelju, Papa Franjo je kazao kako zbog grijeha, kao slijepci, trebamo novo svjetlo; „svi trebamo novo svjetlo: svjetlo vjere, koje nam je Isus darovao.“ Bijaše to Papi Franji poticaj za

istinska pitanja o našoj vjeri, našoj vjeri u Krista, Sina Božjega - „svjetlo svijeta“, osobito kad ga tražimo negdje drugdje, kad se radije uzdamo u mala svjetla, kad tapkamo u mraku. Potom je izrekao gore navedenu molitvu Blaženoj Djevici Mariji. U duhu Papinih po-

ticaja, kad su naši liturgijski dani na poseban način obasjani svjetлом Uskrsa, prigoda je zapitati se jesmo li na strani onih kojima Papa Franjo, u duhu Evangelijskog posvećuju posebnu pozornost: siromašnih, neznatnih, malenih, isključenih, obespravljenih... njih Papa ima posebno na srcu. Sjetimo se, on traži siromašnu Crkvu za siromašne. Želi Crkvu koja će izlaziti na sve rubove društva i tražiti one najmanje. Želi Crkvu koja im neće pričati o Kristu nego živjeti Krista među njima. Sanja o Crkvi radikalnog življenja na svim njezinim razinama. Za nas franjevce čijim se utemeljiteljem Papa Franjo očito nadahnjuje u mnogim stvarima, izuzetno je važno što nas on, i sam redovnik, podsjeća i poziva na naše izvorno poslanje: proročansko svjedočenje. Za redovnike je premalo živjeti radikalnost Evangelijskog življenja na koju su pozvani svi kršćani. Mi trebamo ovdje anticipirano i proročanski živjeti stanje budućega eona - stanje Kraljevstva Božjega, gdje se ne ženi i ne udaje, gdje se ne posjeduje, gdje se savršeno vrši Božja volja, gdje će ljudi biti kao anđeli Božji (usp. Mk 12,25). Prorok je sluga sviju, ali nema drugog gospodara osim Gospodina. Papa želi da cijela Crkva postane Crkva življenoga Evangelijskog življenja, a da proročansko poslanje redovništva ponovno zasja u punom sjaju kao što je to bio slučaj u početcima svake pojedi-

ne redovničke karizme i redovničke zajednice.

Draga braćo, mi smo svojim za-vjetima pozvani biti Gospodinovi, pripadati Njemu. Za pripadanje mora postojati pozitivna odluka na obje strane. Bog se već odlučio za čovjeka, za nas, tako snažno da je svoga jedinorođenoga Sina poslao u smrt da ne propadne ni jedan koji u Njega vjeruje, koji se za Njega odluči (usp. Iv 3,16). Zato očekuje i traži našu odluku. Ne podnosi naše „hramanje na obje strane“, kako kaže prorok Ilija u Starome zavjetu (usp. 1 Kr 18,21), ne podnosi da istovremeno služimo i Njemu i krivim božanstvima. „Nitko ne može služiti dvojici gospodara, jer ili će jednoga mrziti a drugoga ljubiti, ili će uz jednoga pristajati a drugoga prezirati“ (Mt 6,24a), kaže Isus.

Nema redovništva po snijenoj cijeni, nema akcijske rasprodaje

evanđeoskih vrednota, nitko ne može dobiti blaženi vječni život u nebu, a da prije ne založi sav svoj zemaljski život. U svojoj veliko-svećeničkoj molitvi Isus se molio nebeskome Ocu za sve nas. Nije molio da nas uzme iz svijetu nego da nas sačuva u svijetu. Molio je da nam Bog dadne snage da živimo u svijetu kakav god on bio, ali da ne živimo po duhu svijeta nego po Božjem Duhu. Želi da svoj zemaljski život provedemo u ovakvome, a ne u nekom drugom svijetu. Ima za nas neki plan u ovom svijetu. Dozvani smo u ovaj svijet s nekim razlogom. Prema sv. Pavlu (Rim 1,7 ; 1Kor 1,2), pozvani smo biti sveti. Kako smo pozvani, čime smo pozvani? Pavao odgovara da smo pozvani Evandeljem (usp. 2 Sol 2,14). Zato on sve pozvane podsjeća, upozrava i moli da žive dostoјno poziva kojim su pozvani. Dragi brate,

postoji u ovom svijetu bol koju samo Ti možeš ublažiti. Postoji neka zapreka koju samo Ti možeš otkloniti. Postoji neki savjet koji samo Ti možeš dati. Postoji neki tužan čovjek kojeg samo Ti možeš utješiti. Postoje duše kojima samo Ti možeš donijeti Krista. Ali tu zadaču ćeš moći obaviti samo žrtvom, za što Ti je uskrsli Gospodin već dao snagu. I zato, braćo, krenimo na posao. On je posao malih koraka. Naš je početak veličine gorušičnog zrna, ali onaj koji nam je ispričao prispodobu o gorušičnom zrnu dat će da on uzraste u drvo pod kojim će ovaj nama povjereni svijet moći naći počinka. Postanimo nositelji zraka Kristova uskrasnoga svjetla!

Sretan Uskrs!

Fra Miljenko Šteko,
provincijal

KOMISIJA ZA DIJALOG

Komisija Reda za ekumenizam i međureligijski dijalog sastala se u Generalnoj kuriji od 13-17. veljače 2017. Komisija se sastala kako bi ustanovila plan i program za dječatnosti i projekte ovog šestogodišta, kako bi podržala Generalne Konstitucije Reda (95 paragraf 1 i 2) te *Ratio Studiorum* (70-74).

Ovo je bio prvi sastanak komisije, koji je bio organiziran od strane fra Russela Murraya, generalnog animatora za evangelizaciju i predsjednika komisije. Članovi komisije su:

Fra Michael Calabria (provincija Svetog Imena Isusovog, USA): potpredsjednik komisije, predstavnik posebne komisije za dijalog sa Islamom, te direktor centra za Arapske i Islamske studije na sveučilištu sv. Bonaventure u Allegheny, New York.

Fra Apollinaire Bahinde (međunarodno bratstvo za dijalog, Turska): Koordinator za ekumenski i međureligijski dijalog Nadbiskupije Izmir, te profesor teologije u sjemeništu Ivana XXIII u Republici Kongo.

Gosp. Riccardo Burigana (Mestre, Italija): Profesor na institutu ekumenskog studija (Venecija) i direktor „Centro del Ecumenismo“.

Fra Pradeep Kallith (Provincija sv. Tome, Indija): Direktor „Friend of Earth“ (prijatelj Zemlje) centar

Eko-duhovnosti u Kerali, Indija.

Fra Ivan Macut (Provincija Presvetog Otkupitelja, Hrvatska) Profesor na sveučilištu u Splitu.

Fra Jurgen Neitzert (Provincija sv. Elizabete Thuringške, Njemačka). JPIC koordinator za COTAF, te voditelj u centru za imigrante i izbjeglice, Međunarodnoj asocijaciji za mir i pravdu Pro Humanitate.

Fra James Puglisi (Družba Pomirenja): Direktor „Centra Pro Unione“ (Rim) i profesor ekumenske teologije na pontifikalnom ateneumu sv. Anzelma (Rim) pontifikalnom sveučilištu sv. Tome Akvinskog, te instituta za ekumenski studij (Venecija).

Fra Iko Skoko (Provincija Uznesenja Blažene Djevice Marije,

Bosna i Hercegovina): Osnivatelj franjevačkog centra za dijalog u Mostaru.

Fra John Wong (Provincija Svetog Duha, Australija i Novi Zeland): Kustos Singapura-Malezije-Bruneje, aktivan u dijalogu s Redom Interbeinga, utemeljen u Vijetnamu od sluge Božjeg Thich Nhat Hanh.

Projekti komisije uključuju razvijanje pastoralnih i propovjedničkih pomagala, te izradu materijala i programa stvorenih za educiranje braće Reda i vjernika o značajnosti ekumenizma i međureligijskog dijaloga za našu evangelizacijsku misiju, pogotovo u odnosu na JPIC. Početkom ožujka 2018. godine komisija će se sastati u Mostaru.

FRA SERAFIN HRKAĆ PROMAKNUT U ZVANJE PROFESORA EMERITUSA

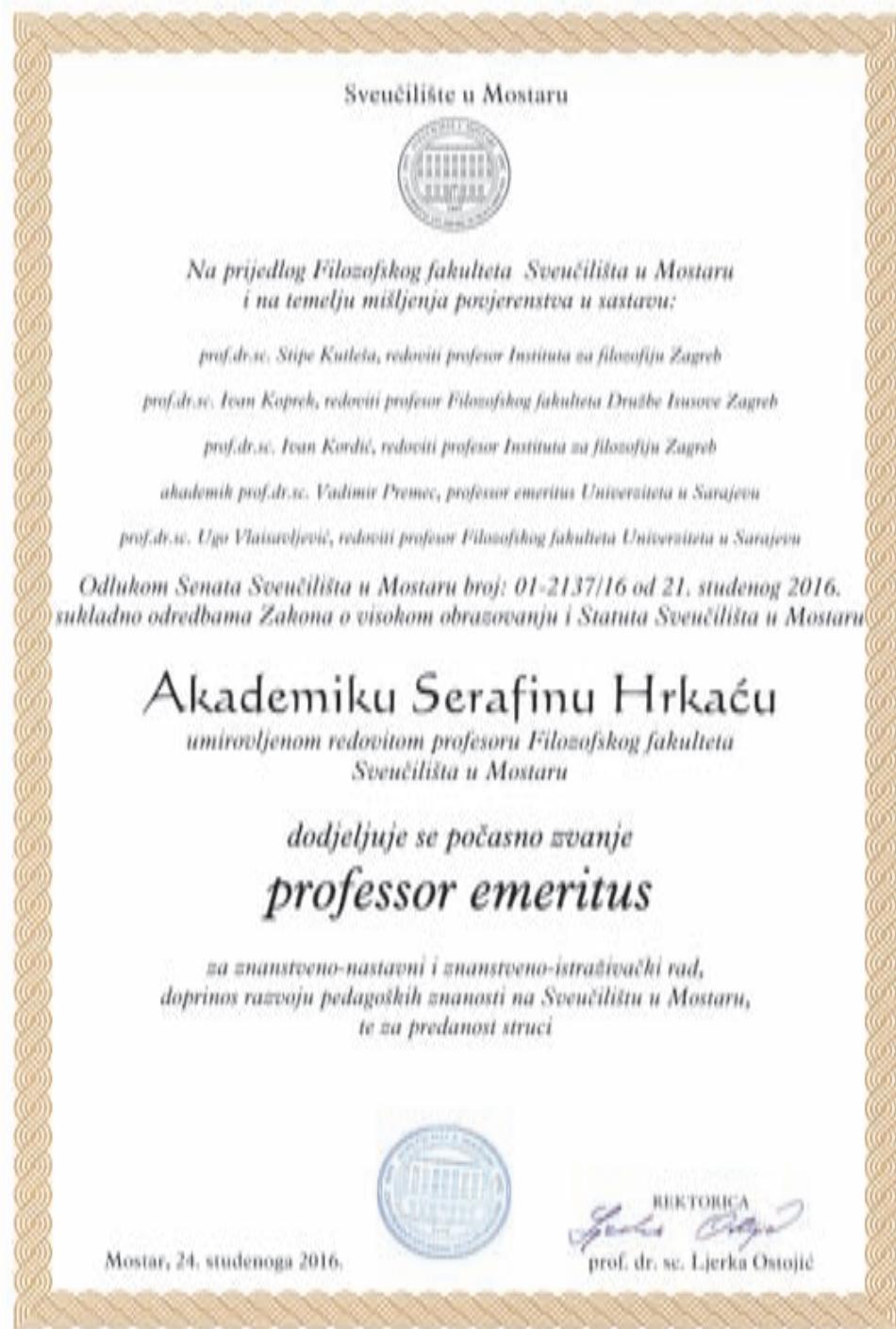
Dana, 5. prosinca 2016. godine, na svečanoj sjednici Senata Sveučilišta u Mostaru, petorica redoviti profesora, promaknuti su, pred prepunom dvostranom Hrvatskog doma Herceg Stjepana Kosače, koju su ispunili brojni studenti i njihovi roditelji, profesori i ugledni gosti iz društvenoga i političkoga, gospodarskoga i crkvenoga života, u zvanje profesora emeritusa. Jedan od njih je i naš akademik **fra Serafin Hrkać**.

U ime njih petorice riječi zahvale izrekao je akademik Šimun Musa ističući:

„Naše školovanje, naš nastavni i društveni rad uopće, pa konačno i naš život bili su uglavnom okrenuti učenju i osposobljavanju za obrazovanje mladih na visokoškolskoj razini, čemu je svakako pridonosio segment našega znanstvenoistraživačkog rada kao osnove posebnoga a i općega razvijanja znanstva bez kojega nema razvijena društva.

Slaviti sklad i rad, znanost i stvaralaštvo, poticati nesebičnost i solidarnost u plemenitu zanosu za svako posebno i zajedničko dobro, znači put općem dobru.

Naš prijeđeni put obilježen koracima dostojnjim čovjeka, a osvi-

jetljen znakovima ljudske blizine i uvažavanja, što svjedoči i ovo vaše danas dodijeljeno nam priznanje, vjerujemo da bi mogao, usprkos svoj aktualnoj materijal-

noj nasrtljivosti, horacijevski poručiti: »Exegi monumentum aere perennius.«

FRA IKO SKOKO IZABRAN U ZNANSTVENO-NASTAVNO ZVANJE REDOVITOGA PROFESORA

Senat Sveučilišta u Mostaru na 33. sjednici, održanoj 14. prosinca 2016., na temelju članka 55. stavka 1. alineja 9. Statuta Sveučilišta u Mostaru donio je odluku o izboru dr. sc. Ike Skoke u znanstveno-nastavno zvanje redoviti profesor. Fra Iko je izabran u znanstveno-nastavno zvanje redoviti profesor, za znanstveno područje društvene znanosti, znanstveno polje informacijske i komunikacijske znanosti, znanstvena grana komunikologija, nastavni kolegiji Komunikologija i Interpersonalna komunikacija i znanstvene grane Odnosi s javnošću, nastavni kolegiji Odnosi s javnošću na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru. Fra Iki čestitamo!

BLAGOSLOV MOZAIIKA

Na svetkovinu Bezgrešnoga Začeća Blažene Djevice Marije, 8. prosinca 2016., provincijal fra Miljenko Šteko blagoslovio je mozaik izrađen na temu *Pjesma Stvorova* u dvorištu novicijata. Autor mozaika je novak fra Ivan Tomić koji je zajedno s braćom novacima tri mjeseca radio na ostvarenju toga djela.

U 12 sati spomenutoga dana, uz prisutstvo provincijala i gvardijana fra Daria Dodiga, okupili su se fratri i časne sestre iz samostana, fratri iz okolnih župa, profesori u novicijatu i naši prijatelji te sudjelovali na blagoslovu mozaika. Na početku se primodjelnim riječima obratio meštar novaka fra Stanko Mabić. Spomenuo je kako ga to djelo podsjeća na biblijsku sliku *panja Jisajeva*. Iz suhog, beživotnoga panja iskljijala je mladica novoga života. Tako je nekako bilo i s mozaikom. Naime pločice koje je darovao Andelko Ostojić iskoristene su za materijal kojim je izrađen taj jedinstveni prikaz *Pjesme Stvorova*. Od mnoštva pločica nastao je umjetnički sklad koji

nadahnjuje i svjedoči radost franjevačkoga života. Prije blagoslova provincijal fra Miljenko uputio je poruku današnje svetkovine Bezgrešne Djevice Marije i izrazio radost povodom blagoslova mozaika i cijelog molitvenog prostora.

U molitvenoj prostoriji, uz mozaik, postavljen je križ svetoga Damjana i drvena ploča na kojoj je ispisana *Pjesma Stvorova* po prijevodu dr. fra Dionizija Lasića i ddr. fra Serafina Hrkaća s talijanskog na hrvatski jezik. Nakon blagoslova uslijedio je ručak u samostanskoj blagovaonici. Dobrodošlicu gostima izrekao je gvardijan fra Dario te čestitao meštru i novacima na otvaranju mozaika.

Nadamo se da će ta molitvena prostorija idućim generacijama novaka biti na duhovnu izgradnju i poticaj na što radosnije življjenje života po primjeru svetoga Franje Asiškoga.

fra Robert Radić

ĐAKONSKO REĐENJE FRA AUGUSTINA ČORDAŠA

Na blagdan svetoga Stjepana Prvomučenika, u ponedjeljak 26. prosinca 2016., u samostanskoj crkvi sv. Petra i Pavla na večernjoj svetoj misi u 18 h, mons. Ratko Perić podijelio je sveti red đakonata kandidatu Hercegovačke franjevačke provincije. Novoređeni đakon je fra Augustin Čordaš, župa Marija Majka Crkve, Mostar.

U koncelebraciji s biskupom bili su fra Miljenko Šteko, provincial, gvardijan fra Danko Perutina, župnik fra Bože Milić, te oko

30 svećenika. Na samom početku mise biskup Ratko je pozdravio sve nazočne i čestitao Božić i blagdan sv. Stjepana.

Evanđelje je čitao fra Alen Pajić, a nakon toga je prozvan kandidat za sveti red. Zatim je slijedilo njegovo predstavljanje čitanjem kratkoga životopisa, nakon čega je biskup Ratko svim prisutnima, a posebno novoređeniku uputio prigodnu homiliju ističući kakve

đakone Crkva traži. Na kraju je pozvao fra Augustina da bude na borbenoj liniji kao sv. Stjepan: u molitvi, u propovijedanju i u posluživanju oko stola, a posebno u spremnosti svjedočiti za Krista – do krvi!

Nakon homilije uslijedili su upiti ređeniku, litanije Svih Svetih koje je otpjevao fra Antonio Šakota, a koje je đakon molio prostirući se na pod, blagoslovna molitva i polaganje ruku. Nakon obreda ređenja, novom đakonu u obla-

čenju đakonske odore – dalmatike – pomogao je župnik fra Bože Milić. Zatim je primio evanđelistar – knjigu Evanđelja, a potom je stupio oltaru prinoseći darove za euharistijsku službu.

Na kraju svetoga misnog slavlja provincial fra Miljenko zahvalio je Biskupu što je zaredio novoga đa-

kona, a izraze radosti i čestitanja uputio je obitelji novoga đakona, te novoređeniku i svima koji su ga pratili na putu do oltara. Istaknuo je kako smo svi dobili obilje milosrđa, zato je važno da sami dijelimo to milosrđe. To je posebno poželio fra Augustinu u njegovoj novoj službi kao đakon.

Nakon lijepoga i skladnoga liturgijskog slavlja koje je uveličao župni zbor, kao i skladna liturgijska asistencija novaka pod vodstvom fra Antonia Šakote i don Marina Skendera, upriličena je u samostanskoj dvorani zakuska za svećenike, časne sestre, te obitelj i rodbinu novoređenika.

SUSRET POSTULANATA I SJEMENIŠTARACA U MOSTARU

U utorak, 10. siječnja 2017., organiziran je susret naših postulanata i sjemeništaraca u našem Franjevačkom samostanu sv. Petra i Pavla u Mostaru. Na susretu su sudjelovali postulantи iz Mostara: Vinko Baćak (župa Tomislavgrad), Ante Begić (župa Posušje), Ante Mitar (župa Posušje) i Vlado Pejić (župa Grude); postulant/sjemeništarci iz Visokog: Željko Tomić (župa Posušje) i Ante Vukoja (župa Kočerin), sjemeništarac iz Visokog Antonio Ramljak (župa Posušje), Nikola Kolak (župa Veljaci, 2. razred u Vrgorcu), Mladen Dragičević (župa Humac, 3. razred u Mostaru) i Marinko Filipović (župa Posuški Gradac, 3. razred u Posušju). Dobrodošlicu u ime mostarskih fratarova poželio im je gvardijan fra Danko Perutina. Nakon molitve

u samostanskoj kapelici odgojitelj fra Iko Skoko objasnio im je razlog tih susreta: 1. da prodube svoju pripadnost Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji, 2. da upoznaju jedni druge i 3. da budu podrška jedni drugima molitvom

i savjetima na putu ljudskog, kršćanskog i franjevačkog odgoja i sazrijevanja. Na kraju se razgovaralo o duhovnim vježbama u Slanom i Masnoj Luci koje će biti krajem lipnja i početkom srpnja 2017. godine.

OBILJEŽENA 72. OBLJETNICA JUGOKOMUNISTIČKOGA UBOJSTVA 66 HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

ŠIROKI BRIJEG: U samostanskoj crkvi na Širokom Brijegu 4. – 7. veljače održali su se »VII. dani pobijenih hercegovačkih franjevaca« u povodu 72. obljetnice jugokomunističkoga ubojstva 66 hercegovačkih franjevaca. Prva tri dana molitveni program započinjao je u 17.30. molitvom krunice, a u 18.00 je bila sv. misa koju je predslavio prof. dr. don Tonči Matulić, dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, uz sumisništvo vicepostulatora fra Miljenka Stojića i frata iz širokobriješkoga samostana. Molitvom krunice, čitanjem i pjevanjem na sv. misama kroz ove dane posebno su sudjelovali ministranti, framaši, članovi Franjevačkog svjetovnog reda i zborova koji djeluju u župi. U ovoj prigodi dodijeljene su i nagrade te prigodne plakete nagrađenima na »VI. nagradnom natječaju« na temu pobijeni hercegovački franjevci. Prvu večer dodijeljene su nagrade uzrastu djeca, drugi dan uzrastu mlađež i treći dan uzrastu odrasli.

Na dan obljetnice ubojstva franjevaca na Širokom Brijegu, 7. veljače, koji je ujedno i dan sjećanja na sve fratre ubijene u Drugom svjetskom ratu i poraču, molitveni program započeo je u 16.00 molitvom kraj ratnog skloništa gdje su članovi Frame Široki Brijeg zapalili 12 svijeća u znak sjećanja na 12 frata koji su ubijeni i spaljeni u tom skloništu. Nakon molitve procesija se uputila u samostansku crkvu prema grobu gdje su pokopana 24 ubijena fratra. Svečanu sv. misu zadušnicu predslavio je provincijal hercegovačkih franjevaca fra Miljenko Šteko, uz sumisništvo vicepostulatora fra Miljenka Stojića, gvardijana sa-

mostana te velikog broja frata iz Provincije.

Pjevanje na sv. misi predvodio je veliki župni zbor, misna čitanja čitali su novaci, a molitvu vjernika gvardijani samostana. Evanđelje je navijestio fra Rade Dragičević, jedan od četvorice još živućih frata, đaka nekadašnje glasovite franjevačke gimnazije na Širokom Brijegu.

Provincijal je iskazao zahvalnost našim svjedocima vjere i poručio kako su oni naši časni uzori. Zajedno sa svojom subraćom fratrima i mnoštvom naroda u širokobriješkoj crkvi promišljao je o zadnjim trenutcima života pobijenih fratra. Istaknuo je: »Kad izgovaramo njihova imena, naše misli lete do časova njihovih muka, njihovih križnih putova i trenutaka kada im je grozna i okrutna smrt počela grliti koljena, grkljan, nemocno i krhko tijelo. Većini njih ruke su bile vezane žicom, a oni gledaju prema nebu, možda neka riječ za oproštajni razgovor, jer zorno je: zemaljski put uskoro će biti dovršen. Dok razmišljamo o tom svršetku, dok slušamo i proучavamo svjedočanstva, uvijek se ponovno pitamo: Kako vam je, braćo naša, bilo u tim zadnjim

časovima dok ste gledali lice smrtili? Vjerujem da vam je itekako bio blizak uzdisaj Krista patnika u korizmenoj popijevci koju ste poučavali: "Puče moj, puče moj, što učinih tebi i u čem' ražalostih tebe, odgovori meni?" Sedamdeset dvije godine iza toga, a kao da je jučer bilo, u vaše ime ponovno to izričem i pitam se!«

Na kraju sv. mise nazočnima je nekoliko riječi o značenju te obljetnice uputio don Željko Majić, generalni vikar hercegovačkih biskupija, a zatim je fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«, izrekao kratko izvješće o radu Vicepostulature u protekloj godini te se zahvalio svima koji su sudjelovali i pomogli u organizaciji toga molitvenog programa. Gvardijan širokobriješkoga samostana fra Tomislav Puljić pozdravio je nazočne i zahvalio se onima koji su na bilo koji način doprinijeli da 72. obljetnica ubojstva frata bude sadržajno bogata, Bogu ugodna i svima od koristi, naglasivši kako su ove molitveno-spomeničke večeri razlog za radost i Crkvi nebeskoj i Crkvi zemaljskoj.

HUMAC: U prepunoj novoj franjevačkoj samostanskoj crkvi sv. Ante na Humcu 5. veljače slavljen je sv. misa zadušnica za sve pobijene svećenike, fratre, časnu sestru i sav vjernički puk ljubuške općine. Prije sv. mise izaslanstvo općine Ljubaški, predvođeno načelnikom Nevenkom Barbarićem, položilo je vijenac i zapalilo svijeće ispred spomenika ljubuškim žrtvama na Trgu domovinske zahvalnosti te je tako sjećanjem na pobijene hercegovačke fratre i ostale nevine žrtve započelo svečano obilježavanje Dana općine Ljubaški.

Svoju propovijed fra Dario Dodig je započeo navodeći riječi bl. Alojzija Stepinca: »Ja bih bio ništarija kad ne bih osjetio bilo svoga hrvatskoga naroda« te je evanđelje usporedio s njegovim životom. »Stepinac je do kraja ostao vjeran Bogu i hrvatskom narodu. On je taj svijetli primjer, to svjetlo od Gospodina koje nam je ostalo da se nadahnjujemo i slijedimo svijetle primjere iz povijesti našega naroda. Isus nam kaže: "Vi ste sol zemlje i svjetlo svijeta", i zato nama ovdje nazočnima što iskazujemo počast žrtvama rata i porača koji su svoj život položili za slobodu domovine, valja se zapitati jesmo li sol ove zemlje i svjetlo ovom svijetu? Jesmo li na tragu Isusove zadaće i kršćanskog poziva?«, potaknuo je fra Dario na razmišljanje okupljene vjernike. »lako smo pozvani na svjetlost zapljasnuti smo tamaom sa svih strana, draga braćo i sestre. Zato nam ova večer treba biti u znaku napora da ponovno obnovimo svoj kršćanski poziv, dostojanstvo djeteta Božjega, da se zalažemo za ovo svjetlo i da ne padnemo pod utjecaj sotone i svega zloga, crnila, negativnoga i sličnoga. Ovo je vapaj žrtava kojih se sjećamo, njihov vapaj nama da nisu uzalud dali svoju krv. Potiče nas to da unosimo

svjetlo jedni među druge. To je vapaj neba i zemlje da moramo mijenjati svoj život, riječi, ponašanje i običaje te donositi svjetlo među ljudi«, rekao je, između ostalog, fra Dario. Završio je riječima svete Majke Terezije: »Ono što ti radiš, ja ne mogu raditi, ono što ja radim, ti ne možeš raditi, ali zajedno činimo nešto lijepo za Boga. A to je veličina Božje ljubavi za nas – da nam daje priliku postati svetima po djelima ljubavi koja činimo, jer svetost nije luksuz rijetkih. To je vrlo jednostavna dužnost za tebe, za mene; ti na svom položaju, na svom poslu, ja i ostali, svatko od nas u radu, u životu za koji smo dali svoju časnu riječ Bogu. ... Morate pretočiti svoju ljubav prema Bogu u živo djelo.«

Sv. misu je svojim pjevanjem animirao veliki župni zbor svetog Ante pod ravnateljem prof. Zdenka Vištica. Ministrali su novaci, a evanđelje je navijestio fra Stipan Klarić.

SPLIT: U Splitu pod sv. misom u crkvi Gospe na Dobriču, u organizaciji Udruge hrvatske domovinske vojske 45.-95., obilježen »Dan sjećanja na pobijene franjevce i puk«, koji je proglašio Grad Široki Brijeg, te »Dan sjećanja na jugokomunističko zlosilje«, kojeg je proglašila Županija Zapadno-hercegovačka. Sv. misu zadušnicu u prigodi 72. obljetnice ubojstva hercegovačkih franjevaca predvodio je don Ivan Lendić, splitski svećenik u mirovini. Tradicionalno, uz preživjele sudionike Križnog puta i članove UHDV 45.-95., sv. misi su nazočili i članovi Hrvatskog domobrana Omiš te Hrvati podrijetlom iz Bosne i Hercegovine koji žive u Splitu i okolici.

Don Ivan se u svojoj propovijedi ukratko prisjetio svih hrvatskih mučenika, posebno svećenika, koji su ubijeni iz mržnje jer su voljeli svoju domovinu i vjerovali u

Krista, istaknuvši kako je naša obveza da ih nikada ne zaboravimo. »A budemo li ustrajno radili na našoj duhovnoj izobrazbi, živjet će i naš Široki Brijeg i naš hrvatski narod«, poručio je u svojoj propovijedi don Ivan Lendić.

MEĐUGORJE: Na spomendan blaženog kardinala Alojzija Stepinca, 10. veljače, u župi se Međugorje redovito slavi spomen na mučeničku smrt franjevaca koji su u župi rođeni ili su u njoj dušobrižnički djelovali. Tijekom i neposredno nakon Drugoga svjetskog rata, jugokomunisti su ubili 66 hercegovačkih franjevaca. Desetorica od njih rođeni su u međugorskoj župi ili su u njoj bili dušobrižnici. U svetoj se misi toga dana spominje i svih žrtava iz župe Međugorje palih u tijeku Prvoga i Drugoga svjetskog te Domovinskog rata, kao i ostalih koji su darovali živote za vjeru i domovinu.

Večernje je misno slavlje u međugorskoj župnoj crkvi predvodio fra Mario Knezović u sumisništvu međugorskoga župnika fra Marenka Šakote i još 8 svećenika. Fra Mario je u propovijedi između ostalog kazao sljedeće. »Govoriti o bl. Alojziju Stepincu znači uistinu osjećati duboko duhovno, a onda i ljudsko poštovanje. Znači osjećati duboku zahvalu Bogu za neograničeno veliko svjedočanstvo koje je on, kao i drugi mučenici, očitovao pred javnošću i pred licem cijele zemlje i cijelog svijeta. S duhovnim ponosom, svjesni poniznosti ljudske, a veličine Božje slavimo blagdan našega blaženika Alojzija Stepinca i molimo se za naše pobijene, mučki izmrcvarene, u rijeke bačene, u škrape i jame pokopane, zavaljene, za nađene i izgubljene, za one kojima znamo gdje im se molimo, kao i za one kojima još ne znamo ni gdje bismo svjeću upalili. Mukom i krvlju, ali i svje-

dočanstvom veljača 1945. bijaše ovdje u Hercegovini označena. Ali smo svjesni i znamo da upravo krv mučenika rađa plodnim sjemenom novih kršćana. I mi smo zato zahvaljujući tom plodu ovdje večeras okupljeni. ... Bio je treći dan suđenja bl. Alojziju, tada zagrebačkom nadbiskupu Stepincu. I trećega dana naš blaženik dobiva riječ i kaže ovako: "Na sve tužbe koje su ovdje protiv mene iznesene odgovaram da je moja savjest mirna, makar se publika smijala. Sada se ne kanim branići niti apeliram protiv osude. Ja sam za svoje uvjerenje sposoban podnijeti ne samo ismjehanje, prezir i poniženje, nego – jer mi je savjest čista – pripravan sam svaki čas i umrijeti." Tako je u svom govoru pred montiranim sudištem i procesom govorio blaženik. Mogli bismo zaključiti i reći da sve one osjećaje, sve one riječi koje je Krist prošao na svom procesu i svom mučeničkom putu izgovara bl. Stepinac. Snažne riječi, što one koji srcem i dušom vjerski promišljaju moraju voditi u najdublje preispitivanje naših vlastitih odgovara na Božje upite. Na nama ostaje obveza da se duhovno ponosimo, molimo, ali i da svjedočimo za istinu, za koju su ovi naši velikani živote davali.«

Na kraju sv. misnoga slavlja župnik fra Marinko je kazao kako želimo Bogu zahvaliti za svjedočan-

stvo vjere svih pobijenih. Misno je slavlje pjesmom uveličao Župni zbor »Krist Kralj« iz Čitluka.

TOMISLAVGRAD: U nedjelju, 12. veljače u tomislavgradskoj bazilici u 18 h slavljenja je sv. misa za pobijene hercegovačke fratre i stradali puk Božji u ratovima i poraću. Sv. misu zadušnicu predvodio je duvanjski gvardijan fra Sretan Ćurčić uz sumisništvo 13 svećenika. Prije sv. misne žrtve pročitana su imena 66 pobijenih fratra i mjesta njihova smaknúća.

U svojoj se propovijedi gvardijan fra Sretan najprije dotakao opsega stradanja na hercegovačkom ozemlju tijekom Drugoga svjetskog rata i poraća. Naglasio je da broj žrtava predstavlja oko 10 % tadašnjega pučanstva. Nakon toga se zapitao: »Zašto se to dogodilo? Je li se moralno dogoditi? Tko je najveći krivac? Ovo su i dan danas goruća pitanja koja imaju različite odgovore.« Velik dio propovijedi posvetio je, pak, jugokomunističkom likvidiranju Širokog Brijega s tezom da mu se kao simbolu vjere i hrvatskoga domoljublja to dogodilo i zbog nadaleko poznate Franjevačke klasične gimnazije. Propovijed je zaključio sljedećim mislima. »Molimo se na ovoj sv. misi da nam Bog podari onih ljudi koji će

poput naših ubijenih fratra biti vizacionari svoga vremena, koji će produbljivati svoj poziv na korist svoga bližnjega i svoga naroda. Molimo se da nam Bog podari onih ljudi koji će opće dobro stavljati ispred osobna dobitka, koji će biti darežljivi i spremni na odricanje poradi svoga naroda i svoje vjere. Molimo se da nam Bog, koji se objavio u Isusu Kristu, bude svjetlo i putokaz našega života na kojem ćemo ostvariti mir srca vršeći volju Božju. Molimo se da Bog rasvijetli pameti ljudima koji su i u crkvenoj i civilnoj vlasti. Da budu poput naših starih fratra, ljudi vjernici, oni koji će služiti ovome narodu, bez probitka ga voljeti i biti za opće dobro svih nas.«

Tomislavgradska bazilika bila je puna vjernika. Franjevačka mlađež pjesmom je uzveličala ovu sv. misu zadušnicu.

MOSTAR: U crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru, 14. veljače, slavljenja je sv. misa zadušnica u spomen na pobijene fratre i vjernike Mostara, žrtve Drugoga svjetskog rata i poraća. Misno je slavlje predvodio gvardijan fra Danko Perutina, uz suslavljene provincijala fra Miljenka Šteke, vicepostulatora postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće« fra Miljenka Stojića te fratra iz samostana i sa strane.

Ta obljetnica, 14. veljače, spomen je na dan kad su 1945. agenti Ozne 12. hercegovačke brigade iz mostarskoga samostana svezane odveli sedmoricu fratra: provincijala fra Lea Petrovića, gvardijana fra Grgu Vasilja, fra Jozu Bencuna, fra Bernardina Smoljana, fra Rafu Prusinu, fra Kažimira Bebeku i fra Nenada Pehara. Doveli su ih na obalu Neretve, pogubili najvjerojatnije na mjestu zvanom Čekrk i ubacili u rijeku. Njihovi posmrtni ostatci nikad nisu pronađeni. Podrazumijeva se da kao i ostali nisu bili suđeni ni na kakvom sudu.

PRIOPĆENJE PROVINCIJALATA HERCEGOVAČKE FRANJEVAČKE PROVINCIJE U POVODU IMENOVANJA POSEBNA IZASLANIKA SVETE STOLICE ZA MEĐUGORJE

Danas, 11. veljače 2017., u podne, na spomen-dan Blažene Djevice Marije, Gospe Lurdske, Tiskovni ured Svetе stolice priopćio je da je Sveti Otac Franjo imenovao posebna izaslanika Svetе stolice za Međugorje u osobi Njegove Ekselencije mons. Henryka Hosera, SAC, poljskoga nadbiskupa, aktualnoga Ordinarija Varšave – Praga.

U ime Hercegovačke franjevačke provincije, čijoj je pastoralnoj skrbi povjerena župa Međugorje, izražavam sinovsku zahvalnost Rimskome prvosvećeniku, Svetome Ocu Franji, na istinskoj pastirskoj brizi i

pozornosti koja se očituje tim imenovanjem.

U isto vrijeme, Njegovoj Ekselenciji, nadbiskupu Hoseru, izražavam srdačnu dobrodošlicu. Ova Provincija i franjevci koji pastoralno djeluju u Međugorju, s poštovanjem i odanošću primaju imenovanoga posebna izaslanika Svetе stolice, potvrđujući iskrenu i potpunu suradnju te svoje molitve za plodan i blagoslovljen rad u izvršenju povjerene zadaće.

U Mostaru, 11. veljače 2017. Fra Miljenko Šteko, provincial

SVEČANA AKADEMIJA U POVODU OBILJEŽAVANJA 100-TE OBLJETNICE OD SPAŠAVANJA GLADNE DJECE (1917. – 2017.)

Zagreb, (IKA) Provincijalat Hercegovačke franjevačke provincije u suorganizaciji manifestacije Didakovi dani organizirao je svečanu akademiju u povodu obilježavanja 100. obljetnice od spašavanja gladne djece (1917. – 2017.). Akademija se pod pokroviteljstvom predsjednice RH Kolinde Grabar Kitarović, člana predsjedništva BiH dr. Dragana Čovića i zagrebačkoga gradonačelnika Milana Bandića održala u srijedu 22. veljače u Hrvatskome narodnom kazalištu u Zagrebu.

Akademiji su uz pokrovitelje nazočili i predsjednik Vlade RH Andrej Plenković, visoki predstavnik za BiH Valentin Inzko, potpredsjednik Hrvatskoga sabora Miljan Brkić, zamjenik predsjedavajućega Vijeća ministara BiH Vjekoslav Bevanda, predsjednik Federacije BiH Marinko Čavar, apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Alessandro D'Errico, predsjednik Mešihata Islamske zajednice u Hrvatskoj muftija Aziz ef. Hasanović, predsjednik HAZU akademik Zvonimir Kusić, više hrvatskih ministara, kao i drugi predstavnici crkvenoga, političkoga i znanstvenoga života Hrvatske i BiH.

U pozdravnoj riječi provincijal Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM dr. fra Miljenko Šteko je istaknuo kako ovim franjevcima nemaju „ni u primisli sebi prisvojiti neko isključivo pravo poklada nad velikom obljetnicom spašavanja djece od gla-

di, i ne mislimo da smo mi bili jedini dionici u tom pothvatu. No, držali smo da je dostoјno i pravedno sjetiti se događaja u kojem su i fratri naše provincije na čelu s fra Didakom Buntićem ostavili snažan biljeg u tim apokaličkim vremenima“. Podsjetio je na događanja koja su obilježila tu 1917. „Bila je to godina razorna rata, milijunskih žrtava, ali i velikog oktobra koji je mnoge ljudi zavio u crno. No, nebo nije na sve to ostalo mirno. Majka Božja se u to vrijeme u samozatajnom mjestoštu Fatimi obraća pastirićima, žečeći preko te djece spašavati svijet. A i ovdje se spominjemo djece. Spominjemo se njihova nužna i nujna odlaska iz zavičajne postobjbine, razmišljamo o njihovu sučeljavanju s putem, onom naprijed, a već u misli natrag“.

Nadalje je istaknuo, kako je fra Didak razumijevanje i pomoći dobio u Zagrebu, gdje su u „Središnjem zemaljskom odboru djelovali ljudi široka srca i neosporne vizije. Ti nositelji 'subratske' uzajamnosti, vođeni humanim motivima činili su krug vodećih katoličkih intelektualaca onoga vremena, među kojima posebno treba spomenuti Josipa Šilovića, Đuru Basaričeka, Velimira Deželića, Isu Kršnjavoga, Petra Rogulju. Oni su preko ondašnjih ferijalnih kolonija već radili na zbrinjavanju djece iz Istre, Kvarnera, Hrvatskoga primorja i Dalmacije. Dolaskom zauzetog fra Didaka Buntića u Zagreb gdje ga spomenuti pri-

miše otvorena srca, pothvat se širi na krajeve Bosne i Hercegovine. Dobrota velikoga srca našeg čovjeka nije gledala samo Istru, samo Zagoru, samo Dalmaciju, samo BiH. Usklađenim je ritmom zakucalo tada hrvatsko srce koje nikoga ne isključuje. Obitelji u sjevernoj Hrvatskoj, Slavoniji, Srijemu, te u nekim dijelovima Bačke i Banata majčinski primaju djecu, te ih tako spašavaju od smrti. U tom humanom zamuhu su uz djecu iz katoličkih obitelji iz Hercegovine, i djeca iz pravoslavnih i muslimanskih obitelji. "Ovdje bih posebno istaknuo, kako nekad olako zaboravimo da je hrvatski narod toliko puta u svojoj povijesti iznjedrio nesebične ljude koji su pomagali nevoljnima, onkraj krajevne, narodnosne i vjerske pripadnosti. Dogodilo se tada nešto što je za pohvalu i što se treba češće isticati: ujedini su se ljudi oko dobra. Sjedinjavaju se krajevi, nadilaze se podjele i granice. Na vidjelo izlazi suglasje oko jednoga: spasiti dijete, čovjeka. To nas uči ovo minulo stoljeće, uči i potiče i danas: ujedinite se oko dobra". Ovom svečanom akademijom i činom sjećanja odajemo priznanje ljudima koji su bili dio rečena pothvata, svima njima nakon jednog stoljeća želimo ponovno reći, ali i očuvati duboko hvala, a nama neka budu poticaj i vrelo napajanja za suglasje u odgovorima na naše znakove vremena", zaključio je provincial.

Gradonačelnik Milan Bandić je rekao: „Grad Zagreb i fra Didak su se voljeli. Dolazio je tražeći razumijevanje i konkretnu pomoć. Grad Zagreb je prepoznao Didaka, a Didakov sinovi, hercegovački franjevci nailazili su na razumijevanje u našem gradu“. Bandić je također podsjetio, kako je grad Zagreb jednu ulicu imenovao po fra Didaku. Ne vjerujem da u Hercegovini ima i jedna duša koja Didaka ne bi poznavala, osjetila ili nešto primila, da u njemu ne bi vidjela branitelja naroda siromašnog, kojem je on posvetio život. Nije bio samo duhovni velikan na području kulture i prosvjetnoga rada, nego također je i najistaknutiji politički lider svoga naroda. Gdje je on stajao, stajala je cijela Hercegovina. Hrvatski narod ga je slijedio. Ovdje smo da skinemo prašinu s njegova prekrasnog lika i velebnih djela, spašavanja života najslabijih djece. Fra Didak nije mirovao nego je tražio pomoć u Mostaru, Sarajevu, Beču i konačno je pronašao u našem gradu. Premda je djelovao prije jednog stoljeća i danas je aktualan i sljedljiv, možda više nego ikada i u tome je njegova snaga, i stoga ga kao takva moramo staviti pred sebe da nam u našoj sadašnjosti, ali i u budućnosti bude uzor, svjetionik i putokaz kako živjeti i raditi“, poručio je gradonačelnik Zagreba Milan Bandić.

U svom je govoru predsjednik Vlade Andrej Plenković rekao: „Današnja obljetnica pokazuje nam veličinu temeljnoga kršćanskog načela – načela ljud-

ske solidarnosti. Vjerujem da svi osjećamo ponos prisjećaju se svih onih koji su te davne 1917. godine pokazali spremnost boriti se za dobrobit djece, za njihovo preživljavanje. Među njima posebno se ističe fra Didak Buntić. Nemjerljiva je njegova uloga u organizaciji spašavanja tisuće gladne i siromašne djece. On je u teškim vremenima oskudice i obespravljenosti, neumorno radio za opće dobro i za opstanak hrvatskoga naroda. Bio je duhovnik, prosvjetitelj, humanitarac, graditelj, ali i svojevrsni politički predvodnik“.

Plenković je naglasio, kako je fra Didak ustrajnim djelovanjem u jednom bitno drugaćijem povijesno-političkom razdoblju, ostavio veliki trag i osigurao svoje mjesto u povijesti Bosne i Hercegovine i u povijesti Hrvatske. „Ne samo da je svojim humanitarnim radom brojnu djecu i obitelji spasio od sigurne smrti, nego je sustavno djelovao s ciljem zaštite i očuvanja hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini. Ocenjujući da je znanje nezaobilazan temelj i uporište društvenog razvoja, fra Didak je značajan dio svog života posvetio upravo opismenjavanju hrvatskog puka“.

Ako rad fra Didaka Buntića mogu opisati jednom rečenicom, ona bi glasila da je bio primjer prosvjetiteljstva i rada za dobrobit svakoga čovjeka. Danas slavimo humanost i solidarnost, vrednote toliko potrebne i u brojnim današnjim izazovima, rekao je Plenković, te naglasio kako su „prava Hrvata i njihova opstojnost u Bosni i Hercegovini naše strateško političko opredjeljenje. Zato ćemo se zalagati za ravnopravnost hrvatskoga naroda kao konstitutivnog naroda i ostvarivanje svih prava na cijelom području Bosne i Hercegovine“. Na kraju je zahvalio hercegovačkim franjevcima i cijeloj Katoličkoj crkvi u Bosni i Hercegovini na svemu što su kroz povijest činili i danas čine za opstojnost hrvatskog naroda na tim prostorima.

Član predsjedništva BiH dr. Dragan Čović je još jednom podsjetio čemu ovo okupljanje kojem je djelo jednoga „malog Franje iz sela Paoče“, te najavio sličan skup početkom rujna u Mostaru. „Nadam se da ćemo na taj način izreći primjerenu zahvalu Katoličkoj Crkvi i hercegovačkim franjevcima za sve što su učinili za opstojnost katolika, muslimana i pravoslavaca u to vrijeme strašne suše i gladi“.

Na kraju se okupljenima obratila predsjednica RH Kolinda Grabar Kitarović koja je naglasila da je fra Didak Buntić kao pripadnik franjevačkoga reda bio je duboko prožet osnovnom mišlju sv. Franje o ljubavi prema siromašnima, nejakima i ranjenima. „Kao vizionar u vrijeme strašne gladi omogućio je opstanak naroda šaljući djecu u bogatu Slavoniju kako bi ih kada nemani rata i gladi napuste zemlju,

mladost mogla stvoriti novi život. Pri tom treba posebno istaknuti kako su se u njegovu vlaku spasa prema Slavoniji našla djeca svih vjera i nacionalnosti, jer ih kao pravi pastir nije dijelio, već prigrlio onako nemoćne i prestrašene pokazujući primjerom da je ljudima živjeti jedni s drugima, a ne jedni protiv drugih. Takvim je primjerom fra Didak Buntić pokazao što znači ljubiti Boga, ljubiti čovjeka i ljubiti domovinu. Ako čovjek koji iskreno ljubi svoju krševitu hercegovačku zemlju zauzima se i za opismenjavanje djece i mlađih, ispravno vjerujući da je upravo znanje ona snažna sila koja vuče iz ponora siromaštva. Ne smijemo pri tom zaboraviti kako fra Didak kao istinski prosvjetitelj snažno zauzima za opismenjavanje djevojčica. Bez obrazovanih žena fra Didak nije vidio budućnost ni jednog doma, ni društva u cjelini". U tom je vidu predsjednica Grabar Kitarović istaknula, da nas i danas kad alarmantne demografske pokazatelje pothvat fra Didaka može biti snažan poticaj da se izborimo za bolji život naše djece i mlađih kako bismo ih zadržali u domovini. „Domoljublje tog dobrog franjevca danas nam je uzor i nadahnuće da se pobrinemo za zapošljavanje mlađih, da im omogućimo podizanje obitelji i povratak iz iseljeništva, da ih uključimo u gospodarski napredak.“ Na kraju je istaknula, kako je „svojim djelom fra Didak sebi ostavio spomenik trajniji od kamena ili mjedi. Čovjek koji je prije stotinu godina shvatio da su za ostanak i opstanak važni i kruh i knjiga, da je svaka mržnja prolazna, a ljubav vječna

jer stvara a ne razara, zasluzuje našu vječnu zahvalnost. A Hrvatska ostaje uz BiH i Hrvatska ostaje uz svoj hrvatski narod“.

U završnom dijelu svečanosti dodijeljena su priznanja „Didak“ koje se dodjeljuju pojedincima, ustanovama i tvrtkama, za njihovo djelovanje u području kulture, glazbene umjetnosti, humanosti, gospodarstva, znanosti, duhovnosti, političkog djelovanja, za promicanje lika i djela fra Didaka Buntića.

Predsjednici Republike Kolindi Grabar Kitarović uručeno je priznanje za promicanje lika i djela fra Didaka Buntića, predsjedniku Vlade Andreju Plenkoviću priznanje za političko djelovanje. Milan Bandić dobio je priznanje za osobite zasluge u nastanku, razvoju i promicanje Manifestacije „Didakovi dani“, priznanje za humanitarno djelovanje dobila je udruga „Fra Mladen Hrkać“. Priznanja su uručena i Mati Rimcu za postignuća na području gospodarstva, prof. dr. sc. Ivi Tolić za postignuća u znanosti, a književniku Miri Gavranu za postignuća na području kulture.

Na kraju akademije je najavljenko kako je Udruga „Didak“ pokrenula realizaciju igranoga filma o tom čovjeku koji nas je uvelike zadužio. Udruga je raspisala natječaj za literarno djelo koje bi moglo poslužiti kao predložak. Na natječaj je pristiglo pet radova, a u ovoj prigodi je dodijeljena nagrada odabranom radu autora Ivice Busića.

U glazbenom dijelu sudjelovali su Đani Stipani-

čev, Klapa Petrada, Zagrebačka filharmonija i Mješoviti zbor glazbene škole Pavao Markovac, lik fra Didaka utjelovio je glumac Dragan Despot, a predstavnika zagrebačkih intelektualaca Robert Pehar. Program je vodio Oliver Mlakar.

Slijedi govor provincijala fra Miljenka Šteke:

Ima tema koje su predmetno samo dio života pojedinaca ili skupina ljudi, ali ta tema i ta obljetnica dotiče se svih nas i naših života. Bijaše životna prije stotinu godina, a životna je i danas u nekom drugačijem ozračju seljenja, seobe mladih naraštaja, demografije. Želim kazati kako nemamo ni u primisli prisvojiti sebi neko isključivo, sebično pravo poklada nad velikom obljetnicom spašavanja djece od gladi, niti mislimo da smo mi bili jedini dionici u tom pothvatu. No držali smo da je dostoјno i pravedno sjetiti se događaja u kojem su i fratri naše Provincije, na čelu s fra Didakom Buntićem, ostavili snažan biljeg u tim apokaliptičnim vremenima.

Prijelomna 1917. bijaše inače zastrašujuća godina u širokim meridijanima ovoga svijeta. Godina je to razorna rata, milijunskih žrtava, ali i Velikoga oktobra koji je brojne ljude zavio u crno. I samo nebo nije na sve to ostalo mirno. Majka Božja se u to vrijeme u samozatajnom mjestu Fatimi obraća pastirićima, malenima, želeći preko te djece spašavati svijet. I ovdje se spominjemo djece. Spominjemo se njihova nužna i nujna odlaska iz zavičajne postojbine. Razmišljamo o njihovu sučeljavanju s putom. Onim naprijed, a već su misli natrag, taj odlazak uz veliki upit koji dušu raskida: hoću li ikad više vidjeti neko dragolice, vidjeti ozemlje svog staništa?! A sve je, zapravo, počelo u srcima te gladne djece, u snatrenju njihovih očeva i majki, u fra Didakovoju boli i promišlju.

Isto je otpočelo i ovdje u Zagrebu, gdje su u Središnjem zemaljskom odboru djelovali ljudi široka srca i neosporne vizije. Ti nositelji subratske uzajamnosti, vođeni humanim motivima, činili su krug vodećih katoličkih intelektualaca onoga vremena – među kojima treba posebno spomenuti Josipa Šilovića, Đuru Basaričeka, Velimira Deželića, Isu Kršnjavoga te Petra Rogulja. Oni su preko ondašnjih „ferialnih kolonija“ već radili na zbrinjavanju djece iz Istra, Kvarnera, Hrvatskog primorja i Dalmacije.

Dolaskom zauzetoga fra Didaka Buntića u Zagreb, gdje ga otvorena srca primiše spomenuti lju-

di, pothvat se širi i na krajeve Bosne i Hercegovine. Dobrota velikoga srca našega čovjeka nije gledala samo Istru, samo Zagoru, samo Dalmaciju, samo Hercegovinu. Usklađenim je ritmom zakucalo hrvatsko srce koje nikoga ne isključuje.

Obitelji u sjevernoj Hrvatskoj, Slavoniji, Srijemu te u nekom dijelovima Bačke i Banata majčinski primaju djecu te ih tako spašavaju od smrti koja je zbog okrutne gladi sve više prijetila. U tom humanom zamahu su, uz djecu katoličkih obitelji iz Hercegovine, i djeca iz pravoslavnih i muslimanskih obitelji. Ovdje bih posebno istaknuo kako nekad olako zaboravimo da je hrvatski narod toliko puta u svojoj povijesti iznjedrio nesebične ljude koji su pomagali nevoljima onkraj krajevne, narodnosne i vjerske pripadnosti! Dogodilo se tada nešto što je za razboritu poхvalu i što se treba češće isticati: ujedinili su se ljudi, sjedinjavaju se krajevi, nadilaze se podjele i granice. Na vidjelo izlazi suglasje oko jednoga: spasiti dijete, čovjeka. To nas uči ovo minulo stoljeće. Uči i potiče danas: ujedinite se oko dobra!

Novo pridošla djeca mijenjaju donekle demografsku sliku Slavonije. Iskustva s kršne i kamenite zemlje, koliko kadšto domicilnima i zazorna, ipak unose nešto lijepo, ljudstveno i plemenito u Slavoniju. A taj podunavski prostor nudio je hraneću supstanciju. Čuvanom vjerom osnažena je moleća, a za domovinske razloge pokazat će se kasnije i vojujuća providnost. O tim supstancijama je ranije, sredinom osamnaestoga stoljeća, svjestan i nekih zadržanih poroka, epski i prosvjetno pjevao Antun Matija Relković.

Nakon minulih stotinu godina, možemo danas u miru uzeti svjeću i prohodati memorijalnim grobljem Vukovara i čitati imena djece grada heroja. I svatko će naći svoje prezime: i onaj iz Istre, i iz Dalmacije. I iz Zagore, i iz Bosne i Hercegovine. Presrest će ga osjećaj da je, za svako malo koraka, pri čestotnu križu, u svom zavičaju.

Ovdje bih još dometnuo: ovom svečanom akademijom i činom sjećanja odajemo priznanje ljudima koji su bili dio rečena pothvata. Svima njima, nakon jednoga stoljeća, želimo ponovno reći i očuvati duboku zahvalu! A nama neka budu poticaj i vrelo napajanja za suglasje u odgovorima na naše znakove vremena koje, u njihovoj višeslojnosti, spomenuh na početku! Teorijom i praksom, zakonom i poštanim zalaganjem!

ĐAKONSKO REĐENJE FRA ZVONIMIRA PAVIČIĆA

U nedjelju 26. veljače u samostanskoj crkvi Bezgrešnoga začeća Blažene Djevice Marije, u Zagrebu, za đakona je zaređen fra Zvonimir Pavičić. Fra Zvonimir je rođen 25. listopada 1989. u župi Uznesenja Blažene Djevice Marije Široki Brijeg. Za đakona je zaređen po rukama pomoćnoga biskupa banjalučkog mons. Marka Semerena. Ređen je pod večernjom svetom misom u 18 sati. Uz biskupa su bili provinciali fra Miljenko Šteko i gvardijan fra Svetozar Kraljević uz osamnaest svećenika u koncelebraciji.

Bogoslovi Hercegovačke franjevačke provincije su služili na svetoj misi. Svojim pjevanjem liturgijsko slavlje je uzveličao Zbor župe Duha Svetog i crkve Mati Slobode pod ravnanjem Maruše Bartolić, prof. crkvene glazbe – fra Zvonimirove sestre.

Fra Zvonimiru želimo obilje Božjeg blagoslova u dalnjem radu i potičemo vjernike da ga prate svojim molitvama za vrijeme služenja u redu đakonata te na njegovom putu prema ređenju za prezbitera.

SVJEDOČENJE U RASNU

Dana 26.2.2017 godine, mi novaci s Humca zajedno s postulantima iz Mostara i na čelu s promicateljem duhovnih zvanja fra Antoniom Šakotom, imali smo promociju zvanja u župi Rasno. S Humca smo krenuli oko 9.30, a postulanti koji su krenuli ranije već su nas čekali ispred župne kuće. Pozdravili smo župnika fra Ignacija Alerića i uputili se u razgledavanje crkve gdje smo imali probu pjevanja za sv. misu.

U 11 sati počelo je misno slavlje, a crkva je bila prepuna. Misu je predvodio fra Antonio Šakota uz koncelebraciju župnika fra

Ignacija. Fra Antonio je održao prigodnu propovijed osvrnuvši se na našu kršćansku nadu u današnjem vremenu, a i na duhovni i općenito kršćanski poziv. Na kraju sv. mise posvjedočili smo o svome putu i o svome pozivu. Ante Begić je predstavio program postulature u Mostaru, a Vinko Baćak nam je posvjedočio o svom životu i pozivu. Također i novaci, fra Ivan Tomić je predstavio novicijat na Humcu, a fra Ivan Malić svoj životni put do franjevačkoga habita. Nakon svega zapjevali smo duhovnu pjesmu i izvan

crkve popričali s vjernim pukom kojega je očito dojmilo naše svjedočenje. Dali su nam mnogo poticajnih riječi i obećali moliti za nas. Hvala im.

Zatim smo se uputili u župnu kuću gdje nas je fra Ignacije počastio jako lijepim ručkom i zahvalio nam. Uz razgovor i pjesmu koja se čula nadaleko priveli smo taj dan kraju. Što reći na kraju, nego Bogu hvala na tom bratskom druženju i svjedočenju. Nadamo se da će biti još takvih dana.

DUHOVNA OBNOVA U MAJČINU SELU

U srijedu, 15. ožujka 2017. održana je redovita mjesečna duhovna obnova za fratre naše Provin-

moj zajednici... Različitost ljudi, njihovih kvaliteta i njihovih težnji, ono je što oblikuje velike potencije-

le ljudskoga roda, ali i svake zajednice. U svakom čovjeku ima nešto dragocjeno što nema u drugome. A ostvarenje onoga što nosi u sebi ostvaruje se u odnosu. Zato je važno prihvatići druge kakvi jesu umjesto traženja da budu po vlastitome zamišljanju... Treba reći Ne stvarima koje nas odjeljuju od zajednice i od nas samih. Bitno je naučiti darivati i primati u zajednici, shvatiti našu zajednicu kao mjesto ostvarenja.

Nakon predavanja molio se Križni put u vrtu sv. Franje gdje se slavila i sveta misa na kojoj je bilo oko 70 subraće. Na svetoj misi su asistirali naši đakoni fra Alen Pajić i fra Zvonimir Pavičić. Čitanja i pjevanje animirali su postulant i

cije u Majčinu selu u Međugorju-Bijakovići.

Program je započeo okupljanjem i zajedničkom kavom u 9.30, nakon čega su se svi premjestili u dvoranu gdje je predvoditelj fra Ante Akrap, profesor u Splitu, održao predavanje na temu „Vrijednost osobe i međuljudski odnosi u zajednici“.

Fra Ante je u svom predavanju istaknuo kako je *čovjek po prirodi društveno biće koje se ostvaruje u zajednici. Stoga su međuljudski odnosi unutar zajednice jedna od važnih komponenata života u sa-*

novaci pod vodstvom fra Stanka Mabića.

Fra Ante je u svojoj propovijedi istaknuo da *kao učenici i mitakođer često ne razumijemo Isusa*. Ali svaki put Isus jednostavno razgovara sa svojim učenicima. On ih uči da će ono što će se dogoditi u bliskoj budućnosti biti obilježeno krstom i časom muke. Trpljenje

i služenje je ispravan put. Načelo gospodarenja treba odbaciti, a primiti mentalitet služenja. Ne želi Isus zajednicu savršenih nego poniznih. On nije protiv hijerarhije, ali on mijenja način vladanja. Sveti Franjo je tu stvarnost dobro shvatio jer je poglavare nazvao ministrima, služiteljima ostalih.

Na kraju sv. mise pozdrav je

uputio i sam provincijal koji je ukratko iznio stanje braće u provinciji, a posebno bolesne braće.

Sve se završilo svečanim ručkom koji je pripremilo i posluživalo osoblje Majčina sela na čelu s domaćinom fra Dragom Ružićem kojem se ujedno i zahvaljujemo na organizaciji i gostoprivestvu.

NAŠI JUBILARCI: PROSLAVA 70. ROĐENDANA FRA LJUBE LEKE I 25. GODINA SVEĆENIŠTVA U ŽUPI NETSTAL

Uz fra Ljubu i biskupa Vitusa koncelebriralo je još nekoliko svećenika. Misno slavlje je glazbeno pratio zbor sante Cecilije iz Netstala pod ravnateljem Hermanna Mathisa.

Srdačno čestitamo fra Ljubi i želimo snagu i Božji blagoslov u dalnjem djelovanju.

Fra Ljubo Leko je proslavio svoj 70. rođendan i radno djelovanje u Švicarskoj. Već 25 godina naš fra Ljubo djeluje u Netstalu. Biskup Vitus predvodio je misno slavlje i zahvalio fra Ljubi za njegovo svećeničko djelovanje u Švicarskoj i pozvao ga osmijehom na još 25 godina djelovanja. Slavlje se obilježilo na Bogoavljenje 2017. godina što je u isto vrijeme patron župe.

90 GODINA ŽIVOTA - HRVATSKA FRANJEVAČKA KUSTODIJA USA & CANADA

UVOD

Svaki mudar čovjek gleda unatrag. Svaka zajednica mala ili velika, obiteljska ili župna ili državna svoj pogleda prema prošlosti vidi kao čin zahvalnosti i izvor spoznaje. Već ste čuli u filmu ovaj formalni dio oko nastanka naše zajednice, o franjevcima koji su pojedinačno misionarili ovim kontinentom početkom stoljeća.

Osnutkom Kustodije organizirana je zajednica koja dakle ne prekinuto djeluje već 90 godina. Kroz ova mnoga desetljeća braće su stvarala, radila, organizirala, misionarila i ostavljala duboke pečate na ovim prostorima. Do danas smo jedina organizirana hrvatska redovnička zajednica na području Sjeverne Amerike. Graditi crkve, uspostavljati župe, graditi centre, skupljati povjesnu

građu uspostavljajući vlastiti Institut, otvarajući škole i radeći zaista do konca snaga svakog pojedinca, franjevački je habit učinilo znakom ljubavi!

Početci

Od vremena fra Gaudencija Goršea koji je došao u Ameriku 1900. i dolaska franjevaca prije Prvoga svjetskog rata poput fra Ambrozija Širce, fra Luke Teržića, fra Leona Medića, fra Placida Belavića i fra Irenej Petričaka, te malo kasnije 20tih i 30tih godina fra Bone Andačić, fra Ambre Mišetića, fra Franjo Čuturić, te fra Blaža Jerkovića, fra Davida Zrne, fra Silvije Grubišića i ostalih. Oni su odmah po svom dolasku sudjelovali u osnivanju novih hrvatskih župa, te su pronalazili Hrvate do kojih su mogli doći. Glavni razlog njihova dolaska bio je pastoralni rad među hrvatskim iseljenicima. Oni su doista bili pioniri tog dje-lovanja među Hrvatima: većina župa utemeljena je do Drugoga svjetskog rata, a i građevinske djelatnosti (izgradnja crkava, župnih kuća, škola, samostana za časne sestre, dvorana) uglavnom su završene do tada. Tako npr. fra Leon Medić je utemeljio hrvat-

sku župu Sv. Jeronima u Chicagu, 1912. godine, a fra Irenej Petričak, hrvatsku župu Sv. Ćirila i Metoda u New Yorku 1913. godine. Zanimljivo je da je najduže poživio jedan od najstarijih: fra Irenej Petričak, preminuo je 1996., u 107. godini života!

Ipak, ne treba misliti da je u tom prvom razdoblju došao preveliki broj franjevaca: bilo ih je svega tek 26. Gotovo uz svakoga od njih možemo vezati utemeljenje neke župe, zajednice ili gradije. Neki su djelovali kao putujući misionari, tražeći i pronalazeći Hrvate na svim stranama prostrane Amerike. Osobito su u tome djelatni bili fra David Zrno, fra Ljubo Čuvalo i fra Zvonko Mandurić.

30te godine

U 30. godinama 20. stoljeća došlo ih je još sedam: fra David Zrno, fra Anzelmo Slišković (1930.), fra Ferdinand Skoko, fra Teofil Pehar (1933.), fra Ljubo Čuvalo (1935.), te fra Silvije Grubišić i fra Kornalije Ravlić (1938.).

U drugi iseljenički val hrvatskih franjevaca možemo ubrojiti one koji su u Ameriku dospjeli u prvim poratnim godinama, bježeći pred krvavim komunističkim terorom.

U tu skupinu također valja ubrojiti franjevce, koji su kao dječaci prebjegli u slobodni svijet, dio vremena proveli u izbjegličkim logorima u Europi te onda postali franjevački kandidati i kao takvi prešli poslije u Ameriku, gdje su završili filozofski i teološki studij i bili zaređeni za svećenike.

Četvorica "ratnih" kandidata dospjeli su u Ameriku 1951. Među njima je fra Pavo Maslać, te pokojni fra Marko Kozina, fra Josip Abramović i fra Eugen Petrović.

Osim toga, mali broj franjevaca potekao je iz hrvatskih obitelji u Americi. Oni su u Americi i rođeni, ali su željeli postati hrvatski svećenici i franjevci te djelovati među Hrvatima. Svega skupa u ovoj su skupini bila 33 franjevca.

Poratne godine

Neposredno nakon rata u Ameriku su došli: fra Vjekoslav Bambir, fra Miron Lasić, fra Slavko Luburić, fra Vilim Primorac, fra Celestin Raguž, fra Serafin Vištica, fra Ignacije Jurković te fra Vendelin Vasilj (1946.). Nakon njih su slijedili: fra Ivo Sivrić (1947.), fra Berto Dragičević, fra Kruno Pandžić (1949.), fra Kvirin Vasilj, fra Oton Knezović i fra Zoran Ostojić (1950.), fra Čestimir Majić i fra Dominik Mandić (1951.), fra Tugomir Soldo i fra Predrag Kordić (1952.), fra Trpimir Musa, fra Franjo Radišić (1953.), fra Dominik Čorić, fra Vitomir Naletilić (1954.), fra Gracjan Raspudić, fra Bruno Raspudić (1957.). Pred tim generacijama i pred tobom braćom, ja kao njihov nasljednik mogu samo učiniti jedno: nakoliniti se i reći hvala braćo! Trpjeli su puno i darovali mnogo. Mučne su to bile godine i zahtjevna žrtva!

Konačno, u treći iseljenički val spominjemo sve one franjevce koji su došli djelovati u Ameriku i Kanadu među Hrvatima nakon

Drugoga svjetskog rata (a da njihov dolazak nije neposredno bio uzrokovani ratom) - pa sve do naših dana.

Kako to divno reče Sv. Jakov u svojoj poslanici: "Blago čovjeku koji trpi kušnju: prokušan, primit će vijenac života koji je Gospodin obećao onima što ga ljube." (Juk 1, 12)

Nakon njih braća su pristizala pojedinačno ili u manjim skupinama sve do danas. Naša mlađa braća koja su dolazila 80tih, 90tih i 2000tih pa sve do danas našla se se na istom putu, istoga polja rada i istih ciljeva.

Pastoralni rad

Prvotna uloga dolaska franjevaca na sjevernoamerički kontinent bila je poput ostalih redovničkih zajednica i ostalih nacionalnih skupina; brinuti se za ljudi, a prvotna briga za ljudi i zajednice jest kroz organiziranje župa. Tako su hrvatski franjevci na ovim područjima gdje su dolazili, osnivali ili preuzimali od ostalih župne zajednice. Tako su osnivane župe prvotno na istočnoj strani Amerike, u mjestima gdje su hrvatske zajednice bile veće. Iako su franjevaci živjeli i radili i rade u mnogim župama diljem Amerike i Kanade, vrijedno je spomenuti mjesto gdje su sami osnivali župe. Tako je župa Sv. Jeronima u Chicagu osnovana 1912., u New Yorku godine 1913., Milwaukee 1917. Monessen 1952. Sault Ste Marie, 1960. Montreal 1960., London 1976. i Norval 1988. U tim zajednicama u kojima franjevci radiše kroz mnoga desetljećima po nekim istraživanjima krstili su oko 100,000 ljudi. Njihov rad je bio nazočan u gotovo svakom većem američkom i kanadskom gradu: New York, Boston, Steelton, Sharon, Rankin, Monessen, Ambridge, Bethlehem, Chicago, Milwaukee, West Allis, St. Louis,

Detroit, Portland, Montreal, Norval/Toronto, Kitchener, Ottawa, London, Sudbury, Sault Ste Marie i Windsor.

Franjevci ove Kustodije su desetljećima dakle djelovali na više područja:

- Uspostava i vođenje župnih zajednica u kojima se brinula za hrvatski narodni i duhovni identitet.
- Organiziranje Hrvatske franjevačke tiskare u Chicagu koja je kroz skoro 60 godina tiskala knjige, časopise, novine, kalendare i razne publikacije za hrvatske zajednice koje su bile širene diljem svijeta.
- Osnivanjem Hrvatskog etničkog instituta, zajednica je uvijek skupljala arhivsku radu čuvajući memoriju rada i rasta, memoriju identiteta i duhovnosti.
- Hrvatske škole su osnivane u svima župama kako bi sačuvali jezik, učili povijest i kulturu Hrvata.
- Radio postaje, klubovi, društva bili su uvijek sastavni dio rada franjevaca.

Franjevci Kustodije danas trenutno djeluju u 11 gradova, na prostorima udaljenim oko 2,000 milja, u sljedećim župama u Americi: Sv. Ćiril i Metod - New York, Chicago: Sv. Jeronim. Presveto Srce Isusovo, Bl. Stepinac, Sv. Josip – St. Louis, Presveto Srce Isusovo – Milwaukee, Sv. Augustin – West Allis te u Kanadi: Sv. Nikola Tavelić – Montreal, Kraljica Mira – Norval, Sv. Obitelj – Kitchener, Sv. Leopold Mandić – London, Sv. Franjo – Windsor, Naša Gospa, Kraljica putnika – Sault Ste Marie.

Bivajući svjesni Kristove riječi koju čusmo i danas u našim crkvama o prvoj nedjelji Korizme: „ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi koja izlazi iz usta

Božjih. (Mt. 4,4). Da to je bit našega poslanja: hraniti ljudi, biti instrumenti Božje milosti, razumjeti da i naša duša treba svoj dom, da smisao postojanja jest bitno stanje duše, da riječ ima svoju težinu i da propovijedati Evanđelje nije izbor nego obaveza. I to obaveza u ljubavi. Samo u ljubavi!

Samostan

Rad zajednice podrazumijevao je i središnje mjesto upravljanja zajednicom i skupljanja braće. Tako je 1944. godine dobiven/kupljen prvi samostan, sv. Ante u Chicagu, u Hyde park. Zgrada u kojoj se danas nalazi sjedište Kustodije i Instituta bila je vlasništvo Martina Rayerson, najpoznatijeg poduzetnika u drvojnoj industriji grada Chicaga i šire. U toj kući se nalazila najbolja privatna kolekcija najvećih svjetskih umjetnika: Moneea, Picassa i ostalih, te je prenešena u Art Institute kojem je gospodin Ryerson bio jedan od utemeljitelja. Nakon nekoliko godina dobivena/kupljena je zgrada na Ellis Aveniji vlasništvo poznate obitelje Swift. Gustav Swift je bio prvi čovjek mesne industrije u Americi. Ove dvije zgrade uskoro nakon toga postale su glavno sjedište franjevaca Amerike i Kanade, ali isto tako i glavno mjesto pisanja, tiskanja, publiciranja i donošenja odluka na razini cijele zajednice.

Tiskara

Mnoga braća iz posebno potratne generacije bili su doktori znanosti, završivši postdiplomske studije na najboljim europskim sveučilištima, ali zbog komunizma bijahu prisiljeni bježati ili ne vratiti se i onda ovdje bez mogućnosti nastavlja rada u područjima za koju su se školovali, nastavili su rad na književnom novinarskom i pastoralnom području. Franjevci su još tijekom Drugoga svjetskog

rata počeli izdavati: Hrvatski katolički glasnik (od 1942.), Hrvatski kalendar (od 1944.) te Danicu (od 1945.). Ti su časopisi bili s jedne strane nužni radi duhovnog informiranja i formiranja brojnih iseljenih Hrvata, a s druge strane su bili svojevrstan odgovor na neka projugoslavenska glasila koja su izlazila u Americi i imala negativan utjecaj na hrvatske useljenike. Izdavanje tih časopisa predstavljalo je naravno veliki napor, koji je uz to bio otežan i jednom velikom tehničkom poteškoćom. Franjevci su, naime, sve to tiskali daleko od Chicaga (u tiskari u Teutopolisu, 220 milja udaljenoj od Chicaga). Kad je kupljen i uređen franjevački samostan u Chicagu, franjevci su najozbiljnije počeli razmišljati o vlastitoj tiskari. Tako su krajem 1946. kupljeni potrebni strojevi od slovenske tiskare "Edinost Publishing Company". Smješteni su u zgradu do samostana. Za otvaranje vlastite tiskare posebno se zauzimao tadašnji komisar fra David Zrno. Ipak je s njom najuže povezano ime fra Celestina Raguža. Nakon fra Anzelma Sliškovića on je imenovan upraviteljem te je uspješno vodio tiskaru kroz punih 30 godina (do 1977.). Njegov posao je uspješno nastavio naš fra Pavo kroz više od 20 godina. Tiskara je proradila 1947. i djelovala je sve do godine 2004. Naime njena povijesna misija tiskanih materijala za hrvatsku dijasporu bijaše ispunjena. Mnogi Hrvati su našli svoje prvo zaposlenje, upravo u franjevačkoj tiskari. Godine 1952. (nakon kupnje nove zgrade na Ellis Aveniji) tiskara je proširena, a uskoro su bili nabavljeni i još neki potrebni strojevi. Tu su se počela tiskati i izdanja "Hrvatskoga izdavačkog zavoda Croatia", koje je pokrenuo poznati povjesničar dr. fra Dominik Mandić.

U jednom od naših izdanja, fra

Vjekoslav Bambir zapisa: "Hrvatski franjevci u Chicagu drže da su kroz više od 80 godina svojega mukotrpog rada i života u tuđini učinili mnogo za svoj hrvatski narod u Americi i Kanadi ne samo kao njegovi misionari, dušobrižnici po hrvatskim župama, koje su sami s narodom osnivali, nego i kao njihovi branitelji i kulturni radnici, koji su ih obogatili svojim perom i umom te podržavali u narodu vjeru i nadu u teškim danima da će konačno doći dani slobode i njihovoj Domovini. To svjedoče njihove brojne župe, kulturni centri, hrvatske knjige, časopisi i novine i ova Hrvatska franjevačka tiskara, koja u tome radu sudjeluje već od godine 1947."

Franjevačka izdanja

Redovito je uprava Kustodije imenovala jednog franjevca direktorom Hrvatskih franjevačkih izdanja (Croatian Franciscan Publications). On je - s urednicima periodičnih izdanja kao i s direktorom tiskare - vodio brigu kako o tim publikacijama (Hrvatski katolički glasnik, Hrvatski kalendar, Danica) tako o izdavanju različitih knjiga, osobito onih za liturgijsku uporabu (molitvenici, obrednici) te raznih župnih spomenica, godišnjih izvješća i sl. Tako su ta Hrvatska franjevačka izdanja bila i ostala zapravo jedan izdavački zavod ili krovna ustanova nadležna za sve ono što su franjevci Kustodije tiskali kao svoja vlastita izdanja. Direktori su, među ostalima, bili: dr. fra Ivo Sivrić, dr. fra Vendelin Vasilj, fra Vitomir Naletić, fra Trpimir Musa, fra Serafin Vištica, dr. fra Zoran Ostojić, fra Ljubo Krasić i dr. Svaki je pak časopis, novina ili godišnjak imao svoje vlastite urednike, koje je također imenovala uprava Kustodije. Nekada je pojedinu publikaciju uređivalo više urednika. Veliki broj hrvatskih književnika, pjesni-

ka, povjesničara, kao i teoloških, filozofskih i drugih stručnjaka desetljećima je objavljivao svoje radove na stranicama Kalendara i ostalih publikacija.

Kao i Hrvatski kalendar, tako su i Hrvatski list i Danicu hrvatski franjevci su preuzeли od gosp. Ivana Krešića, Bilo je to god. 1945. Prva dva godišta (1945.-1946.) list je izlazio pod zajedničkim imenom Hrvatski list i Danica hrvatska, a od konca 1946. samo pod imenom Danica. Trenutak u kojem su franjevci preuzeли ta glasila bio je jedan od najtežih u povijesti hrvatskog naroda, kad su stotine tisuća hrvatskih rodoljuba, vojnika i civila, nakon propasti Nezavisne države Hrvatske, bježali ispred krvavoga komunističkog noža. Osobito je bolan bio gubitak Države, ubijanja tisuća hrvatskih intelektualaca, stotina svećenika i svega što je mislilo hrvatski i katolički. Sve je uvjetovano da je Danica postala primarno političkim tjednikom, kojem je glavna svrha bila širenje istine o Hrvatima, promicanje nacionalne misli i ideje o slobodnoj Domovini - kad se za takve misli u Jugoslaviji gubila glava. Danica je na takvome - uvjetno rečeno tvrdom - nacionalnom stajalištu ostala kroz sve vrijeme svoga izlaženja, kroz punih 45 godina. Upravitelji i urednici Danice bili su hrvatski franjevci, ali su u njoj surađivali brojni rodoljubi, među njima i ponajbolja hrvatska novinska pera u Americi, pa i šire.

Hrvatski etnički institut

U želji da sačuvaju povijesnu baštinu Hrvata u Americi i Kanadi, franjevci su 1975. utemeljili Hrvatski etnički institut sa sjedištem u Chicagu. Ta ustanova je osnovana doista s jednim daleko-sežnom mišlju da se sve ono što je vrijedno i povezano s Hrvatima

može pronaći na jednom mjestu i koristiti za istraživanja različite vrste. Također je cilj Instituta promicanje hrvatske povijesti, kulture, knjige i baštine.

U utemeljiteljskom programu zapisano je i sljedeće: "Glavna svrha ovom Institutu jest skupiti dokumentaciju i podatke o svim hrvatskim župama, društvima, ustanovama i pojedincima u Americi i Kanadi prvotno; a zatim nastojati taj posao proširiti i na ostale hrvatske izvandomovinske župe, društva i klubove po svijetu."

Skupljati sve spise i dokumentaciju koja se odnosi na hrvatske iseljenike i na sami problem iseljavanja. Ta dokumentacija obuhvaća: neobjavljene radove, objavljene knjige i članke Hrvata, članke i knjige drugih pisaca koji pišu o Hrvatima i Hrvatskoj, privatne knjižnice, privatna i službena pisma i dopisivanja, koja imaju izvjesnu važnost, umjetnička djela, sportske trofeje, markice, novce, rukotvorine, fotografije, folklor, glazbala, osobne isprave kojih je važnost istekla, ali imaju dokumentarno obilježje, filmove i slično.

Ovdje se čuvaju još nikada i nigrdje objavljena, niti na vidjelo iznešeni orginalni rukopisi vođećeg hrvatskog intelektualca hrvatske dijaspore Brune Bušića. Nakon njegova ubojstva od strane Udbe u Parizu 16. listopada 1978. godine ti materijali su donešeni u naš Institut. Tu su i danas i ove i sljedeće godine nadamo se bit će vidljivi i djelomično objavljeni. Isto tako ističem i crteže i skulpture najpoznatijeg hrvatskog umjetnika 20. stoljeća, Ivana Meštrovića koji se zbližio s određenom braćom franjevcima saznavši istinu o posljedicama jugoslavenske ideje i komunističkih zločina.

Kada se iščitava povijest događanja, aktivnosti, sakramaneta

podijeljenih onda je više nego jasno kako su franjevci na ovim prostorima sjeverne Amerike doista položili ispit svoje karizme bivajući u najizvornijem smislu misionari. Njihovi pečati i tragovi jesu doboki i kvalitetni. Stoga pišanje povijesti o Hrvatima Amerike i Kanade zaista nije moguće bez velike franjevačke misionarske povijesti koja je već ušla u drugo stoljeće svoga postojanja. Nije li zaista svećenički i franjevački poziv brinuti se za ljudе, donijeti im snagu Evanđelju, čuvati ih od zla, pomoći im živjeti kvalitetno, učiniti njihove živote i obitelji uspješnima i učiniti sve kako bi kršćanstvo nastavilo živjeti u sljedećoj generaciji. Stoga je dobro misliti u smjeru Evanđelja: da služiti čovjeku, bez obzira tko je i kako mu je ime, ostaje najviša maksima. Živjeti i raditi u Americi i Kanadi danas znači biti spreman poći i svjedočiti.

Djelovanje braće i politika

Naša braća se nisu, a i jesu bavila politikom. Što to znači? Pojam je vrlo ograničen. U komunizmu zabranjen, u demokraciji napadan. Ja ipak mislim da su se naša braća bavila politikom jer bavljenje čo-

vjekom, obitelji i zajednicom ne može ići bez aktivnosti u javnom djelovanju.

U vrijeme komunizma to bijaše imperativ, jer je *imperativ govoriti istinu, pisati istinu i svjedočiti istinu*. Bijaše to mučno vrijeme bez Hrvatske na karti svijeta, objašljavanja neodrživog stanja u bivšoj državi, zalaganja za prikazivanje svijetu stvarnog stanja naroda pod komunističkom čizmom, te širenja informacija o posljedicama komunizma. Braća imaju različita mišljenja, ali jedan cilj su svi imali: vidjeti Hrvatsku slobodnu i nezavisnu državu. Zato su pisali, tiskali, govorili i radili mnoga desetljeća.

Društveni rad baće franjevaca uvijek je bio vezan za ostvarenje čežnje hrvatske države. Njihova pomoć i angažiranje svih zajednica 90tih bilo je od iznimne važnosti za nastajanje i rast hrvatske države. Kontaci s utjecajnim ljudima u američkoj i kanadskoj politici, rad na promicanju Istine o domovini i njenoj borbi za slobodu bili su odraz one temeljne odrednice traženja samo slobode za svoj narod.

Nakon 90tih zajedno s pukom pomagali su na svim razinama. Politika je mnoge razočarala jer

nisu željeli niti očekivali takvu državu s toliko jada i s malo principa u dobrom dijelu zadnjih godina.

Za nas je tako često ideal života i principa, borbe za Istinu i Ljubavi prema domovini bio uvijek i ostao blaženi, sveti Alojzije Stepinac. Za nas je on putokaz. Stoga smo uvijek u zajednicama njega slavili, njegove obljetnice spominjali, davnih godina kada se u domovini nije smjelo spominuti ime. Znajući istinu braća naša su i vanjskim znakovima to htjela potvrditi kada su tražili i dobili ulice kardinala Stepinca u velikim američkim gradovima

Braća su se dakle brinula uvijek o sudbini Istine. Bilo onda kada su krajem 40tih tiskali svjedočanstvo našega brata Fra Boška Benkovića koji je preživio ubojstava franjevaca. Bilo onda kada su tražili i bili primljeni u Bijelu kuću 1954. na susret s predsjednikom Eisenhowerom kako bi mu posvjedočili što se događa u njihovoj domovini (Fra Silvije Grubišić). Bilo onda kada su pisali povijest (Fra Dominik Mandić). Bilo onda kada su išli u američki Kongres svjedočiti ili moliti sve s istim ciljem (Fra Mladen Čuvalo). Bilo onda kada su se zauzimali za hrvatske zatvorenike u New Yorku i Chicagu (Fra Slavko Soldo), bilo onda kada su tražili uglednike iz političkog i crkvenog vodstava da se zauzmu za Istinu o patnji Hrvata, bilo onda kada su demonstrirali i pisali. Bija-hu svjesni riječi svoga utemeljitelja, Sv. Franje Asiškoga: "Čovjek će se pronaći kada se zaboravi... Budi neprijatelj pogreškama, a liječnik onome tko je pogriješio".

Ili velikog Sv. Pavla: *U svemu tome nadmoćno pobjeđujemo po onome koji nas uzljubi. Uvjeren sam doista: ni smrt ni život, ni anđeli ni vlasti, ni sadašnjost ni budućnost, ni sile, dubina ni visina, ni ikoji drugi stvor neće nas moći*

rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našem (Rim 8, 37-39)".

Prihvaćanje stvarnosti i prilagodba

Svjesni kako nas je manje i kako su nam prostori djelovanja veći od naših snaga i mogućnosti, na našim redovitim kapitulima uvijek smo odlučno gledali stvarnosti u oči i donosili odluke sukladne njoj. Tako se povukosmo iz nekih župa do sada određujući prioritete zajednica i gradova za našu Kustodiju. Iako vezani za mnoga mjesta u kojima su naša braća služila desetljećima, iako nam je poznata težina odlaska ili napuštanja ipak smo skupili dovoljno hrabrosti gledati iskrenim očima i donositi odluke sukladne našim pravim mogućnostima. Biti iskren prema sebi, zajednici i ljudima kojima služimo treba biti

temelj našeg djelovanja. Jedino takav stav ne donosi iznenađenja i ne traži hitne intervencije. Takav stav donio nam je i puno blagoslova za koji smo Gospodinu zahvalni!

Ako postoje riječi koje mogu najbolje opisati ovo putovanje kroz 90 godina, a pojedinočno i više od 115. onda su to riječi MILOST, ISTINA i LJUBAV! U svim vremena one ne izdaju, one grade i vode. Milost je dar Božji, istina je sami Bog, a Ljubav najveća krepst. S njom čovjek nikada ne može izgubiti. Kada smo zbrojili svu braću (njih skoro 125) i godine njihova djelovanja u ovoj našoj franjevačkoj zajednici onda je broj vrlo zanimljiv, a on kaže da su braća sva zajedno uložila oko 3,188 godina rada i služenja. Pojedina braća umirala su u našem samostanu, većina u starijim godinama, daleko od svega i svih, ali vjerujem zadovoljni s putem koji

su prošli.

Iskustvo i budućnost

Mi živimo u drugačijima vremenima. Naše vrijeme je obilježeno velikim svjetom u malom selu. Zrakoplovi su povezali kopna i oceane, računala pojedince i obitelji, mobilni telefoni, skype servisi, e-mail pošta i instant informacije čine udaljenost bliskom, a blizinu ispunjenu nevjerljivim mogućnostima. Svijet je danas postao mali. Milijuni ljudi hodaju svjetskim uzletištima pozivajući jedni druge. Ova ko-

munikacijska revolucija učinila je i naš posao i život lakšim, ali i komplikiranjim. Sve bismo manje trebali biti razdijeljeni, a sve više povezani. Povijest naše zajenice odavno nas je otvorila svijetu. Od njega smo baštinili mnogo i njemu darovali mnogo. Želimo biti i dalje dostojni prošlosti otvarajući sebe neograničenosti budućnosti, sve za čovjeka, tko god on bio! Pogled u prošlost rađa u čovjeku zahvalnost, posebice zahvalnost prema Ijudima s kojima su franjevci radili, koji su bili franjevački suputnici Zahvalni za povjerenje i ljubav prema našoj braći. Zahval-

ni što su dio naših zajednica, što nisu odustali, što odgajaju mladost na baštinjenim principima.

U Chicagu u kojem su naše zajednice dugo od 1912, 1913 i 1971. godine želja je fratar građiti zajedništvo, uvijek smanjivati tenzije, nikada ne odbijati niti jednu dušu nego uvijek dovoditi, zbližavati, biti instrumenti Milosti. Mladima prenijeti snagu i istinu vjeru te ponos hrvatskog naroda.

Fra Jozo Grbeš, ofm

*Kustod Hrvatskih franjevaca
Amerike i Kanade*

Provincijalova čestitka

POVODOM 90. OBLJETNICE KUSTODIJE U AMERICI I KANADI

Braći fratrima, dragome vjerničkom puku, u ljubavi prema Bogu, svemu svetomu i našem!

U ime Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije – stožerne naše Ustavne, upućujem srdačnu čestitku povodom 90. obljetnice blagoslovjenoga ustroja i djelovanja naše Hrvatske franjevačke kustodije Svetе Obitelji za Ameriku i Kanadu.

Božja se Providnost pobrinula da Crkva uputi naše franjevce preko oceana – s jednoga na drugi kraj svijeta – da poučavaju i hrabre, tješe i sakramentima jačaju naš – za kruhom tragajući – nikad odvojeni narod. Tako je započeta hrvatska i franjevačka svečana priča o kršćanskoj ljubavi koja, evo, gotovo stoljeće, jača zajednicu vjernika i zajedništvo vjere, razvija i čuva svijest o nacionalnom dostojanstvu i narodnim korijenima. Vjernici su imali blagoslov s fratrima, a fratri s vjernicima: međusobna je uzajamnost kroz sakramente i milosrđe, prenesena u sve obzore života. Divan je to primjer pastoralnoga rada, duhovnog, kulturnog i društvenog suživota u posebnome demokratskom ozračju američkoga kontinenta.

Tih je devet desetljeća na plećima iznijelo svjetske nemire i ratove. Na osobit način onaj Drugi i njegovo porače koje je u Domovini mučno trajalo punih četrdeset i pet godina. Sve što su partizani i komunisti spaljivali i uništavali u matičnoj Provinciji, fratri su s pukom u Kustodiji diljem Amerike i Kanade nanovo sadili, zalijevali i njegovali. I tako sačuvali baklju vjere, kulture, pismenosti velikim samoprijegorom i ne-sebičnom ljubavlju. Ugašena tiskara u Mostaru, otvorena u Chicagu, ugušena Kršćanska obitelj, osnovan Hrvatski katolički glasnik i tako redom sve dok Domovini ne svanu sunce slobode.

Danas, dok motrimo ovaj, po ljudskome vijeku govoreći, dugi prijeđeni put, osobito se zahvalno sjećamo svih onih koji su otišli Gospodinu, a svijeću vjere časno predali novim pokoljenjima da svijetli do kraja, do Božje volje.

Uz čestitku za ovu obljetnicu, domećem i svoju želju da vaše dane i korake u njima životno ispuni ono što vas je zajedno držalo i do sada – istinska ljubav prema Bogu, bližnjemu i Domovini!

Sve vas, draga braćo fratri, na čelu s kustosom fra Jozom i dragi naš vjerni puče, preporučam zagovoru Gospinu!

Mir i dobro!

Fra Miljenko Šteko, provincijal

PREMINUO FRA ALOJZIJE BOŠNJAK

U petak, 20. siječnja 2017., u bolnici Hörgas-Enzenbach kod Frohnleitena, okrijepljen sv. sakramentima, preminuo je fra Alojzije Bošnjak, član Hercegovačke franjevačke provincije, u 78. godini života, 58. godini redovništva i 51. godini svećeništva.

Sv. misa zadušnica slavila se u samostanskoj crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru, u četvrtak 26. siječnja 2017., u 14,00 sati, a potom su bili sprovodni obredi i ukop na groblju Šoinovac. Svetu misu predvodio je provincijski vikar fra Ivan Ševo, u koncelebraciji generalnog vikara don Željka Majića, gvardijana fra Danka Perutine i četrdesetak svećenika. Uz rodbinu je došao velik broj vjernika.

Ivan fra Alojzije Bošnjak rođen je 6. travnja 1939. u Grabovoј Draži, župa Mostarski Gradac. Pučku školu završio je na Širokom Brjeagu 1956., potom srednju školu 1960. u Bolu na Braču. Studij teologije počeo je u Visokom 1962., a završio ga u Sarajevu 1967. godine. Ušao je u novicijat 1959. u Slanom, a doživotne zavjete položio 1965. na Humcu. Zaređen je za svećenika 1966. godine u Sarajevu.

Svoju službu kao svećenik započeo je u Gorici 1967. godine. Godinu dana kasnije ide na Humac i tu ostaje do 1970. godine. Tada postaje župnik u Rakitnu i tu dužnost obnaša do 1976. godine. Nakon godinu dana rada kao kapelan u Posušju, fra Alojzije prima novu dužnost u Veljacima gdje ostaje do 1981. godine. Pri završetku te službe postaje župnik u Crnču gdje ostaje do 1988. godi-

ne. Nakon kratkoga razdoblja u Kočerini prima novu dužnost kao župnik u Jablanici gdje ostaje do 1999. godine. Sa svojim župljima u toj župi dijelio je sve jade i strahote Domovinskoga rata. Nakon toga kroz godinu dana fra Alojzije vrši službe u Mostaru, Ljutom Docu i u Gorancima. Potom prelazi u samostan u Konjicu gdje ostaje kao gvardijan i župni upravitelj do kolovoza 2005. Na službu u Mostar dolazi 2006. godine gdje ostaje do 2010. Tu je bio kod vjernika vrlo omiljen kao ispovjednik. Te godine prelazi u Šuicu gdje djeluje kao župni vikar do 2015. godine, a potom prelazi u Frohnleiten gdje ostaje do svoje smrti.

Slijedi uvod i propovijed fra Ivana Ševe:

Draga braćo svećenici, redovnici i redovnice, draga rodbino i prijatelji, braćo i sestre...

Kada nitko od nas, danas i ovdje nazočnih, nije očekivao, došao je eto čas da se trebamo

oprostiti od fra Alojzija Bošnjaka. Stojimo pred njegovim zemnim ostacima, uskoro pred otvorenim grobom. Stoga, zaustavimo se na trenutak, svjesni, da njegovom smrću, umire jedan dio nas samih – u čije ime se od njega danas opraćam.

U ovoj svetoj misnoj žrtvi, zadušnici, i mi učvrstimo svoju vjeru u uskrsnuće. Ugledajmo se u primjere tolikih svetih muževa i žena. Ugledajmo se u one, koji su među nama odlučno prednjačili u dobroti, u vjernom ljudskom i kršćanskom poslanju, jer to je put na koji nas Isus zove da se i sami jednom možemo nadati blaženoj vječnosti i ostvarenju ovih Isusovih riječi: „A ovo je volja onoga koji me posla: da nikoga od onih koje mi je dao ne izgubim, nego da ih uskrisim u posljednji dan. Da, to je volja Oca mojega da tko god vidi Sina i vjeruje u njega, ima život vječni i ja da ga uskrisim u posljednji dan.“ (Iv 6,35-40).

Dakle, vjera nas naša zorno uči: fra Alojzije nije mrtav, nego je samo zamijenio ovaj život s drugim životom, u kojem: „Što oko nije vidjelo, ni uho nije čulo, ni u srce čovječe nije unišlo, to je priravio Bog onima, koji ga ljube.“ (1 Kor 2,9).

Svakako, za taj jedinstveni trenutak spremao se fra Alojzije cijelog života, zato vjerujemo da je na svršetku prošlog petaka, u malom mjestu u Austriji, mogao mirno, raskajanog srca i u dubokoj vjeri reći sa svojim Spasiteljem uskrslim Isusom Kristom: „OČE, U RUKE TVOJE PREDAJEM DUH SVOJ!“

Propovijed:

Draga braćo i sestre!

“Cijeli život nije ništa drugo do li put u smrt.”

“Komplimente i uvrede svijeta treba jednako primiti; neka te prvi ne vesele, a drugi ne vrijeđaju.” (tako je razmišljao o tajnama života i smrti rimski filozof i pisac Seneka iz I. stoljeća).

Nema sumnje, smrt je s nama uvijek, bez obzira na dob, položaj ili novčanu situaciju. I što god poduzeli da je odjenemo u priklađnu odjeću, smrt ostaje naš konačni – i zasad nevidljivi – neprijatelj. Unatoč cvijeću i govorima, smrt je nerješiva prijetnja životu svakoga čovjeka. Osim toga, smrt je ne samo svuda prisutna i svakome gorka, već i neshvatljiva. U

kao prekid života, neprirodnog uljeza, neprijatelja koji je upao na tudi prostor.

Doista, kad je zbog bezakonja grijeh prisvojio vlast nad ovim svijetom i cijelom ljudskom obitelji, smrt je nad svim živim bićima počela očitovati svoju nedokucivu moć. Da bi zornije prikazalo kako smrt pokazuje ovu moć u svijetu, Sveti pismo detaljno govori o oruđima smrti. U trenutku, kad su grijeh i smrt ušli u ljude, na Zemlji je nastavljena borba između dobra i zla koja je otpočela već na Nebu.

“Jer naša borba nije protiv krvi i tijela, nego protiv Poglavarstava, protiv Vlasti, protiv Vrhovnikâ ovoga mračnog svijeta: protiv zlih duhova koji borave u nebeskim prostorima.” (Ef 6,12)

koji ima moć da u čovjekov život upadne svugdje, po svojoj volji i bez obzira prema žrtvama. “Smrt se ušulja kroz prozore naše, uđe u dvorište naše, djecu našu pokosi nasred ulice, mladiće nasred trgova.” (Jr 9,20)

Zbog toga “Vjetar nitko ne može svladati, niti gospodariti nad danom smrtnim, niti ima od-gode u ratu; niti opaćina izbavlja onoga koji je čini.” (govori Propovjednik, 8,8).

Vidljivo je, premda vladavina smrti prečesto uzrokuje neprirodan prekid života, kao u slučaju smrtne bolesti, kobne nesreće ili smrtne kazne, ona također čini kraj životu koji je istekao procesom starenja – što je sam po sebi blag oblik smrti.

Ključ za nestanak smrti jest Kristovo uskrsnuće; njime se otvara tamnica koja sve ljude drži utamničenima, “jer ako smo dakle postali jedno s Kristom smrću sličnom njegovoj, bit ćemo i uskrsnućem sličnom njegovu” (r. 5).

To znači, uskrsnuće uklanja posljednje tragove moći smrti. Zato, “kad se ovo raspadljivo tijelo obuče neraspadljivošću i ovo smrtno tijelo besmrtnošću, tada će se ispuniti pisana riječ: ‘Pobjeda protiv smrti. Gdje je, smrti, tvoja pobjeda? Gdje je, smrti, tvoj žalac?’” (1 Kor 15,54.55) Dakle, Kristovom smrću i uskrsnućem skršena je moć smrti. Vladavina smrti u svijetu završit će kad Krist ponovno dođe po svoje svete. Tu je žalosna sudbina nevjernih koje čeka Božji posljednji sud i konačno uništenje. I radosna sudbina svih koji su prihvatali sigurnost vječnoga života.

Prema apostolu Pavlu to je zahamčeno Božjom ljubavlju: “Siguran sam da nas neće ni smrt, ni život, ni anđeli, ni poglavarstva, ni sadašnjost, ni budućnost, ni sile, ni visina, ni dubina, ni bilo koje

razna vremena i na raznim mjestima smrt, i ono što s njom slijedi, objašnjavano je na razne načine, ali za problem smrti jednostavno nema jasnog odgovora osim u Svetome pismu.

U svjetlu biblijskoga nauka o podrijetlu smrti, smrt, dakako, nikada ne možemo smatrati prirodnom, neizbjegrenom posljedicom Božjeg stvaranja i normalnim dijelom života. Biblija je prikazuje

Pri opisivanju vladavine smrti, Biblija poosobljuje smrt kao postojanje, vladavinu i silu na koju se u ovom svijetu mora računati. “Ali je smrt vladala od Adama do Mojsija” (Rim 5,14) i “prekršajem jednoga i posredovanjem jednoga zavladala smrt” (r. 17). To što je smrt zavladala, znači da vlada sadašnjim svijetom i njegovim stanovnicima. Prorok Jeremija govori o smrti kao neprijatelju

drugo stvorenje moći rastaviti od ljubavi Božje, koja je u Kristu Isusu, Gospodinu našemu." (Rim 8,38.39)

Oboružani neupitnom vjerničkom sigurnošću, kršćani se mogu hrabro i izravno suočiti s užasom smrti; premda se mogu jako bojati smrti, oni se više uzdaju u Boga jer su prihvatili Njegovo obećanje vječnoga života. Kad se u um vjernika čvrsto usadi biblijsko razumijevanje smrti – njezino podrijetlo, narav i konačno uništenje – oni se neće bojati smrti. Jasno, prirodno je da će i oni imati bojazan od umiranja, kao i to da će tugovati zbog gubitka voljenih i čeznuti za uskrsnućem. Njih ne plaše duhovi ili bestjelesne duše voljenih, jer znaju da takve ne postoje. Odbacit će kao varljivo maštanje o reinkarnaciji duše ili o ponovnom sjedinjenju čovjekove duše sa svemirom nakon smrti.

Umjesto toga, kad se suoče sa smrću, bilo svojom, bilo voljene osobe, oni tješe jedan drugoga riječima: "I najprije će uskrsnuti umrli u Kristu. Zatim ćemo mi živi, mi preostali, biti skupa s njima odneseni u zrak na oblacima u susret Gospodinu. I tako ćemo zauvijek biti s Gospodinom!" (1 Sol 4,16.17)

Kršćani vjernici radovat će se konačnoj pobjedi nad smrću i njezinim žalcem riječima apostola: "Hvala Bogu koji nam dade pobjedu po našemu Gospodinu Isusu Kristu!" (1 Kor 15,57)

Svi smo svjesni i druge kristalno jasne istine, činjenice, koja nas uči:

Mrtvi se ne mogu braniti. Po grebni govori ostaju bez proturječja, a biografije bez korektiva onih kojih se one tiču. I mnoge posljednje riječi nastale se poslijе smrti njihovih navodnih autora,

Misa zadušnica u Frohnleitenu

to jest kao vlastita projekcija na život preminuloga. Tako te riječi više kažu o njihovim stvarnim autorima nego o onima kojima se one pripisuju. Mrtva usta ne govore, ali mrtvima se u usta stavljuju riječi koje bi oni mogli izgovoriti. Svega toga i osobno sam svjestan. Neka se tako dožive i ove moje današnje oproštajne riječi.

Ako sada želimo letimično, samo na čas promotriti život, dje-lovanje i značenje ovog franjevca svećenika, moramo reći da je u određenom smislu zaokružen - ispunjen i dovršen.

U svojem je redovništvu i svećeništvu fra Alojzije vršio različite službe, boraveći i djelujući na 13 različitim mjestima i pozicija, u našoj Provinciji – kao duhovni pomoćnik, župnik i gvardijan.

Hvala ti, dragi fra Alojzije, za taj primjer svećeničkoga života i rada. Danas, s dubokom ljudskom zahvalnošću, spominjem poglavito Tvoje tiko služenje u župi Jablanica (1989.-1999.), i to onda kada je zbog rata i ratnog užasa, bilo junaštvo tu biti, živjeti, postojati, raditi i moliti.

Hvala i Tvojoj rođenoj sestri Dragici koja Te je kao biblijska Veronika sestrinski vjerno pratila, s Tobom mnogo trpjela, strepila za goli život! Tu ste zajedno ostali do kraja s malim brojem vjernika u Jablanici.

U ime naše franjevačke Zajednice, na čelu s o. provincijalom fra Miljenkom, i u svoje osobno, izražavam svoje kršćansko suosjećanje ožalošćenoj sestri Dragici, čitavoj obitelji, kao i svoj rodbini. Zahvaljujem od srca u ime preminulog brata fra Alojzija svima onima koji su mu na bilo koji način iskazivali dobrotu tijekom njegova zemaljskoga života.

Na kraju, želio bih sa svećenikom, pjesnikom Izidorom Poljakom, reći:

Prijatelju, s Bogom! Rastat mi se s tobom,

I od milog groba tvoga mi je poći!

Još jedanput s Bogom do viđenja sretnog,

Ako gospod dade: vječnoj u domaji!" (I. Poljak)

Gospodine, daruj mu svoj vječni MIR! Amen!

POKOJNICI

Preminula je Ljiljana Milićević, majka našega fra Vjekoslava

U ponedjeljak, 26. prosinca 2016. godine, nakon duge i teške bolesti, opremljena svetim sakramentima preminula je Ljiljana Milićević (ud. Antina), majka našega brata fra Vjekoslava.

Sveta misa zadušnica i ispraćaj pokojnice slavio se u crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru u utorak, 27. prosinca 2016. u 13 sati. Obitelj je primala izraze sučuti u crkvi sat vremena prije svete mise, tj. od 12 sati. Nakon svete mise pogrebna je povorka krenula na groblje u Otoku (župa Vitina), gdje je pokojnica pokopana. Pokop je bio u 15 sati.

Počivala u miru Božjem!

Preminuo je Svetozar Alerić, otac našega fra Ignacija

U petak, 30. prosinca 2016. godine, opremljen svetim sakramentima, u 89. godini života preminuo je Svetozar (Sveto) Alerić + Josipa (r. 1928.) iz Ploca (župa Drinovci), otac našega brata fra Ignacija Alerića.

Sprovodni obredi i sveta misa bili su u nedjelju, 1. Siječnja 2017. u 14,00 sati na groblju Bili Greb u župi Drinovci.

Počivao u miru Božjem!

Preminula je Luca Sesar, majka našega fra Mladena Sesara

Opremljena svetim sakramentima, u 89. godini života umrla je Luca Sesar, udova pokojnoga Stjepana, majka našega brata fra Mladena Sesara.

Pokop i sveta misa zadušnica za pokojnu Lucu bili su u subotu, 25. veljače na groblju na Rujnu, u 14 i 30.

Pokoj vječni daruj joj Gospodine!

IZ FRANJEVAČKOG I REDOVNIČKOG SVIJETA

ODRŽANA SKUPŠTINA KONFERENCIJE VIŠIH REDOVNIČKIH POGLAVARA I POGLAVARICA BIH

Skupštinom Konferencije VRPP BiH na temu „Identitet i poslanje brata redovnika u Crkvi“ predsjedao je predsjednik Konferencije dr. fra Miljenko Šteko.

Petnaesta redovna skupština Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica Bosne i Hercegovine (KVRPP BiH) održana je 11. ožujka u franjevačkom samostanu na Petrićevcu u Banjoj Luci. Skupštinom je predsjedao predsjednik Konferencije dr. fra Miljenko Šteko. Na Skupštini su sudjelovali svi provincialni poglavari i poglavarice zajednica sa sjedištem u BiH, 5 predstavnika redovničkih zajednica čiji članovi djeluju u Bosni i Hercegovini, s provincialnim sjedištem izvan BiH, kao i apostolski nuncij u BiH nadbiskup Luggi Pezzuto, delegat Biskupske konferencije BiH pomoći biskup Marko Semren te predsjednik Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica provincial Jure Šarčević, OFMCap.

Nakon uvodnih riječi i dobrodošlice fra Miljenka Šteke te pozdrava biskupa Semrena i predsjednika Hrvatske redovničke konferencije, sudionici Skupštine su u kratkim crtama predstavili djelovanje svojih zajednica. Zatim je mons. Semren predstavio dokument Kongregacije za ustavne posvećena života i družbe apostolskog života „Identitet i poslanje brata redovnika u Crkvi“ te istaknuo: „Naslovni ovoga dokumenta nisu samo braća redovnici, nego redovnice, svećenici, laici i čitava Crkva. U dokumentu Crkva je viđena kao otajstvo zajedništva na sliku zajedništva Sina

s Ocem u daru Duha Svetoga. Zajedništvo triju Osoba postaje uzor, izvor i vrhunac zajedništva kršćana s Kristom; od nje nastaje zajedništvo kršćana među sobom u bratskom životu.“ Govoreći o poslanju i identitetu brata redovnika, mons. Semren je istaknuo da dokument ističe bratstvo kao bitno obilježje. „Bratstvo je dar koji brat redovnik prima od Boga Jednog i Trojedinog. Bratstvo nije jednostavno plod osobnog napora, nego je prije svega dar Božji; Brat redovnik je proročka memorijska (sjećanje) Isusa – Brata. Dar koji brat redovnik prima i dijeli sa svojom braćom preoblikuje se u dar koji se daje u poslanju. Njegovo se poslanje sastoji konačno u izgradnji općega bratstva utemeljena na vrijednostima Evangelijskog. Bratstvo braće redovnika nije zatvoreno u samo sebe; to je bratstvo za poslanje. Svako doba ima svoje proročke, a današnje vrijeme traži od braće da odgovore na suvremene društvene okolnosti, a ti odgovori su: ‘proroštvo gostoljubivosti, proroštvo smisla, proro-

tvo afirmacije ženskih vrijednosti, proroštvo brige i zaštite života te očuvanja stvorena svijeta, proroštvo mudroga korištenja novih tehnologija.’“

Uslijedila je rasprava u kojoj su sudionici Skupštine zaključili da smjernice dokumenta treba pretočiti u život, također su zahvalili predsjedniku Hrvatske redovničke konferencije za tiskanje i dostavljanje toga dokumenta.

Apostolski nuncij u BiH mons. Luigi Pezzuto obraćajući se sudionicima Skupštine izrazio je radost zbog susreta na tradicionalnom zasjedanju. S obzirom na ovogodišnju temu Skupštine, nuncij Pezzuto usredotočio se na dva aspekta „proročke dimenzije“ života brata redovnika: „Proroštvo gostoljubivosti“ i „Proroštvo smisla“. Istaknuo je da „prihvatanje i gostoljubivost ne trebaju biti shvaćeni samo u uskom fizičkom smislu, nego iznad svega kao prihvatanje drugoga u vlastitom srcu. Stoga brat redovnik, pa tako i redovnik i redovnica općenito,

svojim stavom prihvaćanja i gostoljubivosti, shvaćenima u njihovom najdubljem značenju, žive, svjedoče i navješćuju već ovdje na zemlji prije svega Crkvu kao 'Božju obitelj', otvorenu dijalogu unutar i izvan nje, a zatim svjedoče i navješćuju Crkvu nebesku u kojoj će biti prihvaci svi narodi, budući da svi postižu spasenje jedino u Kristu, pod uvjetom da svatko čestito živi temeljna načela svoje vjere." Mons. Pezzuto, naglasio je važnost proroštva prihvaćanja i gostoljubivosti u jednom multikulturalnom, multietničkom i multireligijskom kontekstu. „Dru-

gi aspekt 'Proroštvo smisla' – Crkva je pozvana biti 'kompass' usred čovječanstva. Ali unutar Crkve, 'posvećeni život' ima posebno mjesto i priliku pokazivati na proročki način pravi smisao života jer je svaka posvećena osoba morala proći ovaj put: traženje istinskog smisla života i nastojanje da ga se utisne u svoju osobnu stvarnost. Samo onaj tko je u Bogu pronašao konačni i odlučujući smisao svoga života, može ga drugima pokazivati proročki i djelotvorno." U posljednjem dijelu svoga interventa, Nuncij je govorio o dokumentu "mutuae relationes" –

ekleziologiji zajedništva i važnosti hijerarhijskih i karizmatskih davora, koji je u postupku promjene. „Smjernice i propisi su dobrodošli. Ipak, 'mutuae relationes' trebamo izgrađivati, prije svega, u svoje srcu, ispunjenom 'crkvenim osjećajem'. Srcem koje je svjesno da je Kristova Crkva jedna jedina i da joj svi, i svatko od nas, služimo u bogatstvu raznolikih karizmi, onkraj uskih i kratkovidnih vlastitih interesa koji se često odnose na područja jako materijalna, koja nemaju baš ništa s Kraljevstvom Nebeskim za koje smo uložili cijeli naš kratki život ovdje na zemlji", zaključio je nuncij Pezzuto.

Uslijedilo je euharistijsko slavlje koje je predslavio apostolski nuncij u BiH koji je također izrekao homiliju.

U popodnevnom radu predsjednik Konferencije i pročelnici povjerenstava koja djeluju pri KVRPP BiH podnijeli su izvješća. U završnom dijelu, sudionici Skupštine posjetili su trapističku opatiju „Marija Zvijezda“ koja je početkom 20. stoljeća bila središte duhovnoga, odgojnoga, gospodarskoga i kulturnoga napretka banjolučkoga kraja. (kvrpp bih)

SJEDNICE JKPMOFM U BREZJU I ZAGREBU U SIJEČNJU I VELJAČI 2017.

U Franjevačkom samostanu u Brezju održana je 28. siječnja 2017. redovita sjednica JKPMOFM. Bili su nazočni svi provinčijalni ministri: fra Marjan Čuden, fra Ilija Vrdoljak, fra Andrija Bilokapić, fra Joško Kodžoman, fra Jozo Marinčić, fra Miljenko Šteko, tajnik Konferencije fra Robert Bahčić i generalni definitor iz Rima fra Ivan Sesar. Sjednica je započela u 9. sati.

Fra Miljenko Šteko, predsjednik JKPMOFM, predvodio je molitvu, pozdravio sve nazočne i zahvalio im na dolasku, a potom je predao riječ generalnom definitoru.

Fra Ivan je pozdravio nazočne u ime Generalnoga ministra i cijelog Generalnog definitorija koji je upravio završio svoj *tempo forte – jako vrijeme*. Provincijale je obavjestio o stanju u Redu te priprema za Plenarno vijeće Reda koje će se održati u Nairobiju u lipnju 2018. Fra Ivan je, nadalje, izvjestio o nakani Generalnoga definitorija da posjeti sve naše konferencije u svijetu. Provincijali su razmjenili mišljenja o načinu i vremenu posjeta našoj Konferenciji.

Fra Joško Kodžoman, povjerenik za odgoj i obrazovanje u Konferenciji, izvjestio je sudionike da je

Generalni definitorij prihvatio i odobrio, uz neke dopune, *Ratio Formationis Franciscanae* za našu Konferenciju. Dopunjeni tekst uskoro će se objaviti.

Dugo planirani zajednički simpozij JKPM i SLAN OFM i ovj put je došao na dnevni red sjednice. Sudionici su se složili da dosadašnje tematske i organizacijske mogućnosti između dviju konferencija nisu urodile želenim plodom. Mogući zajednički simpozij oko aktualnih tema brige i očuvanja svega stvorenoga, te produbljivanja spisa "Laudato si" pre-pustit će se Franjevačkom institutu za kulturu mira. Predsjednik konferencije izvestit će braću u SLAN-u o ovoj odluci.

Povjerenici Konferencije za pojedine djelatnosti izvestili su o učinjenom i planovima za budućnost. Na sljedećoj sjednici bit će imenovana pojedina braća iz Konferencije na službe i zaduženja koja predviđa ustrojstvo našega Reda. Isto tako, nakon više čitanja, bit će usvojeni i pravilnici za pojedina povjerenstva.

Nakon što je tajnik i ekonom konferencije predočio finansijsko izvješće, provincijali su ga priхватili. Usljedio je dogovor oko doprinosa provincija za pojedine obveze i projekte konferencije.

Službeni susret završio je u popodnevnim satima molitvom. Domaćini su potom organizirali izlet u prirodu za sudionike konferencije.

U Franjevačkom samostanu Dubrava u Zagrebu održana je 24. veljače 2017. nova redovita sjednica JKPMOFM. Nazočili su svi provincialni ministri: fra Marjan Čuden, fra Ilija Vrdoljak, fra Andrija Bilokapić, fra Joško Kodžoman, fra Jozo Marinčić, fra Miljenko Šteko i tajnik Konferencije fra Robert Bahčić. Sjednica je započela u 9 sati, molitvom i pozdravom predsjednika fra Miljenka Šteke. Predloženi dnevni red je jednoglasno usvojen. Isto tako i zapisnik s prethodne sjednice.

Kako je već naznačeno na zadnjoj sjednici u Brezju, te prihvaćeno od Generalnoga definitorija, susret Generalnoga definitorija i naše Konferencije će se održati od 15. do 19. lipnja 2017.

Budući da će Generalni ministar u ovoj ili sljedećoj godini imati posjet provincijama u Sloveniji i Bosni Srebrenoj, odlučeno je da ovaj susret s konferencijom bude djelomično u ostale četiri provincije. Načelno je, uz sugestije Generalnoga definitora fra Ivana Sesara, prihvaćen sljedeći program:

Dolazak u Zagreb 15. lipnja. Susret s Konferenci-

jom je u samostanu na Sigetu 16. lipnja prijepodne. Toga dana, poslijepodne, na istome mjestu, susret s braćom u početnoj formaciji. Večernja sv. Misa u crkvi sv. Franje na Kaptolu. Večera i rekreacija samostan na Kaptolu. Sutradan, 17. lipnja, u prijepodnevnim satima susret s provincijskim definitorijima svih naših provincija u samostanu na Sigetu. Nakon susreta je Sv. Misa, ručak, te put prema Splitu. Smještaj je predviđen u samostanu na Trsteniku. Popodnevni i večernji program u samostanu na Poljudu. Predstavljanje Franjevačkog instituta za kulturu mira. Večera je predviđena u samostanu na Poljudu. U nedjelju 18. lipnja, nakon molitve i doručka, sudionici se zapućuju na Humac gdje je predviđen susret i sv. Misa za članove OFS-a i FRAME čitve konferencije. Popodne toga dana kratki posjet Širokome Brijegu te put u Imotski. U Franjevačkom samostanu u Imotskom večernja molitva s pukom i fratrima, te večera. Povratak u Split. U ponедjeljak 19. lipnja je službeni završetak susreta s provincialima. Povratak članova Generalnoga definitorija u Rim predviđen je za 20. lipnja. Sva zaduženja te konačan program bit će obznanjen nakon sjednice konferencije predviđene početkom svibnja.

Sva povjerenstva i radana tijela pri našoj Konferenciji imala su svoje sjednice i svi su poslali izvještaje. Povjerenikom za OFS i FRAMU izabran je fra Andrija Bilokapić. Nakon potrebnih pravnih i jezičnih dorada i usklađivanja, jednoglasno su potvrđeni i usvojeni pravilnici povjerenstava pri konferenciji. Sve će biti tiskano zajedno sa Statutima konferencije u 50 primjeraka.

Potvrđeni su i izbori, kako slijedi:

Misije i evangelizacija: fra Ivan Matić, tajnik - koordinator, fra Damir Pavić tajnik.

Formacija i Studij: fra Danijel Nikolić, tajnik - koordinator, fra Ratko Radišić, tajnik.

PMOS: fra Tadej Strehovec koordinator, fra Božo Vuleta tajnik.

Pastoral zvanja: fra Josip Repeša, koordinator; fra Filip Đurđević, tajnik.

Sljedeća sjednica JKPM OFM održat će se u Zagrebu, na Kaptolu, 2. svibnja 2017. u 15.00.

Zasjedanje je završeno zahvalnom molitvom.

Zapisnik vodio: Fra Robert Bahčić

PRIOPĆENJE SA 69. REDOVITOZASJEDANJA BISKUPSKE KONFERENCIJE BOSNE I HERCEGOVINE 21. I 22. OŽUJKA 2017. U PROSTORIJAMA BISKUPSKOG ORDINARIJATA U MOSTARU

Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine održala je, 21. i 22. ožujka 2017. u prostorijama Biskupskog ordinarijata u Mostaru svoje 69. redovito zasjedanje pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, predsjednika BK BiH. Sudjelovali su svi članovi BK BiH te delegat Hrvatske biskupske konferencije mons. Slobodan Štambuk, biskup hvarsко-bračko-viški.

Tijekom zasjedanja s biskupima se susreo apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini mons. Luigi Pezzuto koji je pohvalio pojedine inicijative na planu odgoja svećeničkih kandidata. Pozvao je biskupe da nastave pružati znakove nade katolicima, ali i svim ljudima u BiH te kod zaposlenih u raznim institucijama buditi osjećaj odgovornosti i potrebu služenja.

Biskupi su saslušali izvješće svojih delegata s raznih susreta u zemlji i u inozemstvu te odredili delegate za predstojeće međunarodne susrete.

Predsjednici Vijeća i Komisija BK BiH te Tajništva i Katoličke tiskovne agencije BK BiH podnijeli su izvješće o radu u 2016. godini. Pošto su saslušali izvješće o radu Vijeća za ekumenizam i dijalog među religijama i kulturama BK BiH, biskupi su zahvalili svima koji su se aktivno uključili u obilježavanje Molitvene osmene za jedinstvo kršćana te pohvalili organizatore raznih ekumenskih i dia-

loških susreta koji doprinose izgradnji međusobnog povjerenja. Svjesni važnosti odgoja budućih svećeničkih kandidata, posebnu pozornost posvetili su radu Vijeća za bogoslovna sjemeništa i Vijeća za mala sjemeništa BK BiH. Zahvalili su organizatorima i sudionicima stručnih skupova na planu formacije svećeničkih kandidata.

Utvrdivši da Komisija za nauk vjere BK BiH nije uočila razlog radi kojeg bi trebala reagirati, biskupi su upoznati s radom Vijeća za sredstva društvenog priopćivanja BK BiH s posebnim naglaskom na inicijative i događanja u vezi s obilježavanjem Dana sredstava društvenoga priopćivanja u Bosni i Hercegovini, u nedjelju 25. rujna 2016. Odlučeno je da se, u skladu s Temeljnim odredbama BK BiH za televizijski, radijski i internetski prijenos liturgijskih slavlja, osnuje stručno tijelo koje će predlagati plan televizijskih i radijskih prijenosa te brinuti da prijenosi budu u skladu s liturgijskim normama.

Saslušavši izvješće o radu Vijeća za kler BK BiH, biskupi su zahvalili svim sudionicima i svima koji su sudjelovali u organizaciju Trećeg susreta svećenika u BiH održanog, 18. lipnja 2016. u Tomislavgradu. Također su dogovorili dnevni red Četvrtog međudekan skog susreta koji će se održati, 27. travnja 2017. u Travniku kao još jedan od znakova povezanosti Crkve na razini Bosne i Hercegovine. Kroz izvješće o radu Vijeća za katehezu BK BiH, biskupi su dali potporu i smjernice za obilježavanje 25. obljetnice uvođenja konfesionalnog vjeroučiteljstva u škole te odobrili logo Katehetskog ureda BK BiH.

Kroz opširno izvješće o radu Pedagoškog vijeća katoličkih škola za Europu BK BiH, biskupi su imali prigodu čuti temeljne informacije o brojnim aktivnostima koje se poduzimaju na planu katoličkog školstva kao i o poteškoćama s kojima se susreću pojedini katolički školski centri ponajpri-

je zbog nedovoljne otvorenosti nekih struktura vlasti. Informirani o radu Vijeća za laike BK BiH i Odbora za mlađe BK BiH, biskupi su posebno pohvalili zauzimanje na planu pastoralna mlađih na biskupijskim razinama i na razini Biskupske konferencije. Kroz izvješće predsjednika Vijeća za obitelj BK BiH upoznati su o raznim incijativama na planu pastoralna obitelji i priprave mlađih za brak u posljednje vrijeme. Posebno ih radije da Komisije *Justitia et pax* BK BiH, a što je vidljivo iz godišnjeg izvješća, nastoji probuditi svijesti odgovornih i ukazati na nužnost pomoći brojnim obespravljenim ljudima.

Kroz izvješće Vijeća za liturgiju BK BiH biskupi su upoznati s jednim aktualnim pitanjima na liturgijskom planu koja je nužno rješavati kroz aktivnu suradnju

s Biskupskom komisijom HBK za liturgiju jer je riječ o Crkvi u hrvatskom narodu. Saslušali su i izvješće o radu Katoličke tiskovne agencije koja na poseban način uprisutnjuje rad Biskupske konferencije u javnosti.

Biskupi su prihvatali godišnje izvješće Misijske središnjice i Papinskih misijskih djela BiH, a raduje ih vrlo dobra suradnja s Papinskim misijskim djelima Hrvatske što je vidljivo kroz zajednički rad na promidžbenim materijalima za Misiju nedjelju, Djelo sv. Djetinjstva, MIVU, godišnji susret misionara, Radosnu vijest, različite tiskane materijale i misijske animacije. Zahvalni su svim animatorima i promicateljima misije kao i svima koji su svojim molitvama i konkretnom pomoći trajna potpora misionarima i misionarkama.

U sadašnjem osjetljivom političkom trenutku biskupi podržavaju i potiču sve legalno izabrane predstavnike hrvatskog naroda da se svim demokratskim sredstvima zalaže za zaštitu i promicanje svih temeljnih ljudskih prava i sloboda svih građana Bosne i Hercegovine, ali i da se izbore za jednakopravan položaj hrvatskog naroda s druga dva naroda.

Nakon što je Sveti Otac je odlučio ustanoviti Dan molitve i pokore za žrtve spolnog zlostavljanja te molitve Bogu za jasniju svijest odgovornosti svih članova Crkve u pogledu osoba maloljetne dobi njoj povjerene, biskupi su odredili da taj „Dan molitve i pokore za žrtve nasilja i zlorabljenja“ u (nad) biskupijama u Bosni i Hercegovine bude petak pred Cvjetnicu - u narodu poznat i kao Cvjetni petak o čemu su pripremili zaseban Proglas.

U povodu ovogodišnjeg obilježavanja stote obljetnice Gospinih ukazanja u Fatimi, biskupi su odlučili da će u svim biskupijama biti obavljena posveta Blaženoj Djevici Mariji.

Biskupi su, 20. ožujka 2017. sudjelovali na zajedničkom Euharistijskom slavlju u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve na liturgijsku proslavu svetkovine sv. Josipa, zaštitnika Mostarsko-duvanjske biskupije. Predsjedao je kardinal Puljić, a prigodnu propovijed izrekao je pomoćni biskup banjolučki mons. Marko Semren.

ODRŽANA TISKOVNA KONFERENCIJA NA KRAJU 69. REDOVNOG ZASJEDANJA BK BIH. NAZOČNIM NOVINARIMA OBRATIO SE DOPREDSJEDNIK BK BIH MONS. TOMO VUKŠIĆ

Konferencija za novinstvo o temama i zaključcima 69. redovitog zasjedanja članova Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, održana je u srijedu, 22. ožujka 2017. u prostorijama Biskupskog ordinarijata u Mostaru. Nazočnim novinarima obratio se dopredsjednik BK BiH mons. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH, a konferenciju je moderirao generalni tajnik Biskupske konferencije BiH mons. Ivo Tomašević.

Nakon pročitanog priopćenja sa zasjedanja, biskup Vukšić je na početku svog obraćanja nazočne medijske djelatnike pozdravio i u svojstvu predsjednika Vijeća za medije pri BK BiH te izrazio radost zbog njihovog velikog broja. Istaknuo je da je BK BiH tijekom zasjedanja raspravljala o različitim temama i pitanjima koja su prvenstveno pastoralne, dušobrižničke naravi. Izrazio je stoga nadu da će svi zajedno uložiti napora da Crkva u javnosti bude predstavljena kao zajednica vjere, kao dušobrižnička zajednica poslana ljudima radi njihova dobra i radi njihovoga spasenja.

Na novinarsko pitanje, je li tijekom zasjedanja bilo riječi o problemu iseljavanja ljudi iz BiH i raspolaze li Crkva informacijama o njihovom točnom broju, biskup Vukšić je kazao da biskupe zabrinjava činjenica o iseljavanju, kao i smanjivanje broja rođenih te starenje populacije u BiH. "Mi, kao Crkva, na žalost, nemamo niti raspolazemo sredstvima koja bi nam omogućila pouzdan podatak o tome, koliko je ljudi odselilo iz BiH", kazao je biskup Vukšić dodavši da bi te podatke trebali imati nadležni državni uređi poput Agencije za statistiku. Pojasnio je da Crkva raspolaze pouzdanim podacima o broju obavljenih krštenja i sprovoda tijekom godine na osnovu kojih se prave izračuni o prirodnom porastu odnosno prirodnom padu. Kazao je dalje da se iz informacija iz pojedinih župa, koje šalju župnici, može saznati broj katolika, ali da je taj podatak točniji u manjim sredinama, gdje svećenici uglavnom poznaju sve svoje vjernike, dok su u većim sredinama ti podaci više procjena nego pouzdana informacija. Kazao je da je, prema ovom načinu prikupljanja podataka, vidno da se broj katolika u BiH u odnosu na prošlu godinu smanjio za oko 15 tisuća vjernika, što je zabilježujući podatak.

Na novinarski upit o nedostatku zajedničkog istupa biskupa BK BiH o političkoj situaciji, osobito po pitanju teritorijalnog ustroja zemlje, biskup Vukšić je kazao da razumije zanimanje i značaj medijskih djelatnika i javnosti i o političkom mišljenjima biskupa, ali da on osobno spada među one svećenike koji smatraju da "politika nije posao svećenika, nego da je posao svećenika izvorno crkveno poslanje". Kazao je da, otkako je svećenik, skoro 40 godina, osobno djeluje i funkcioniра na utemeljenju da je Crkva poslana "svakoj politici, svakom društvu, svakoj razini društva, svakoj razini organiziranja društva - gospodarskom, kulturnom, medijskom, političkom. itd. - ne da se poistovjećuje, nego da evangelizira te različite slojeve iz toga društva, da svima, prije svega sebi, propovijeda, da sebe obraća". "S druge strane, naravno, svatko od nas, ima svoje pojedinačne stavove, mišljenja, uvjerenja koje će kao bilo drugi građanin izricati kad dođu dani izbora, kad dođe ono pravo i obaveza da se dadne svoj glas", riječi su biskupa Vukšića koji je dodao da se biskupi "trude unositi, koliko je moguće, moralna načela u sveukupno društveno biće, uključujući i pitanje iseljavanja, koje je, "naravno, i crkveno pitanje, ali, iznad svega, pitanje odgovornosti društvenih struktura". Želja mu je, kako je kazao, da društvo u cjelini izide iz neke vrste "infantilnosti" prema kojoj se od crkvenih ljudi očekuje da budu skoro pa politički ljudi, što je, kako smatra, čest slučaj u tranzicijskim društvima poput našeg.

Govoreći o zajedničkom prijedlogu za društvenopravo uređenje BiH pod naslovom: „Bosna i Hercegovina – izvor nestabilnosti i prijetnja miru, ili buduća članica EU-a“, koji su biskupi BK BiH uputili 2005. godine, biskup Vukšić je naglasio da je taj dokument nastao dijelom radi toga što je s mnogo strana postao prigovor biskupima da nude samo načela, a nikakav prijedlog. "U tom času su odlučili da, na neki način, iskorače malo iz ove načelne razine i ponude određeno rješenje. I ponudili su ga u onome trenutku, smatrajući ga prikladnim za onaj trenutak", kazao je biskup Vukšić. Podsjetio da je taj prijedlog ponegde i bio pročitan i prostudiran, ali u suštini ignoriran tj. da su su oni, koji su prigovarali da Crkva i crkveni ljudi načelno iznose svoje stavove a ne i konkretne

prijedloge u tom području ljudskoga života, zašutjeli kada su takav jedan prijedlog dobili. Dodao je da i u nedavnom razgovoru s apostolskim nuncijem u BiH mons. Luigijem Pezzutom potvrdio svoje mišljenje da Crkva nije ni politička organizacija niti su crkveni ljudi "stratezi političkih rješenja", već da su tu da u političko djelovanje i u strateško rješavanje pitanja ili problema unose načela prema kojima bi ta pitanja i ti problemi trebali biti rješavani.

Na zamolbu da pojasni detalje skorog dolaska posebnog izaslanika Svetе Stolice za župu Međugorje mons. Henryka Hosera, biskup Vukšić je istaknuo da je, prema njegovim saznanjima, posjet nadbiskupa Hosera dušobrižničke, a ne doktrinarne naravi, odnosno da dolazi zbog konkretne duhovne brige za vjernike koji se okupljaju u Međugorju. Dodao je da će, bar prema njegovom viđenju posjeta, nadbiskup Hoser vjerojatno proboraviti određeno vrijeme na ovom području tijekom kojeg će se su-

sresti s biskupima BK BiH, kao i sa drugima, kako bi stekao određena iskustva i čuo razna mišljenja, povukao zaključke i odgovorio samome Papi o tome kako vidi mogućnost rješavanja tih otvorenih pitanja i konkretnе brige za ljude.

Na novinarsko pitanje hoće li papi Franji biti upućen poziv za dolazak u Mostar, biskup Vukšić je podsjetio da postoji posebna procedura kojom se rješava pitanje namjere dolaska Svetog Oca u neku zemlju. Kazao je da najprije biskupska konferencija, uključujući biskupa nadležnog za mjesto u koje se namjerava pozvati Papu da dođe, šalje svoj crkveni poziv, a s druge strane to čini i nadležna državna vlast. Dodao je da Sveti Stolica, kada je riječ o Papi na dolasku u pojedinu zemlju, također vodi računa i o mišljenju različitih mjesnih društvenih slojeva, prije svega velikih vjerskih zajednica, te da sve to treba uzeti u obzir prije nego li Sveti Otac odgovori na poziv. (kta)

IZJAVA KOMISIJE JUSTITIA ET PAX BK BiH O STANJU U ZEMLJI

Sarajevo, (IKA/KTA) - Komisija Justitia et pax BK BiH objavila je izjavu o društveno-političkoj situaciji u BiH. U njoj ističu kako biskupi nikada neće podržati "bilo kakva parcijalna i, suštinski gledano, kratkotrajna politička rješenja koja će – a to nam je 20-godišnje poratno iskustvo pokazalo – rađati novim nepravdama, koja bi najmalobrojniji autohtonii hrvatski narod u njegovim pravima svela na manjinu, a ujedno opstojnost države Bosne i Hercegovine ozbiljno dovela u pitanje!"

U prvom planu mora biti istinska dobrobit čovjeka, a ne uskogrudni politički i stranački interesi. U tom vidu, je li konačno sazrelo vrijeme za davno obećano „raspakiranje Daytonske kutije“ i zajedničko nalaženje drugoga najboljeg mogućeg rješenja, koje

će poštivati temeljna ljudska prava i činjenicu etničke, vjerske, kulturne i jezične različitosti te gospodarskih potreba cijelog društva i pravedne raspodjele društvenih dobara, ostavljamo mudrosti i zrelosti legalno izabranih političkih dužnosnika, ističe se u izjavi.

Sve ljudi u vlasti potiču da teže takvom unutarnjem uređenju domovine u kojem će "svaki čovjek u svakom njezinu dijelu imati sva ljudska prava i vjerske slobode, a svaki narod biti jednakopravan u svom identitetu s druga dva naroda".

U ozračju u kojem mnogi putem medija zbumuju, razočaravaju i plaše domaćeg „običnoga“ čovjeka, "ističemo kako naša krajevna Crkva u Bosni i Hercegovini – pod time mislimo na njezin

ministerijalni dio: svećenstvo i redovništvo, odnosno crkveno vodstvo – i sada, kao i do sada, čvrsto stoji uz povjereni joj narod. Naglašavamo potrebu jedinstvenosti i odlučnosti u zajedničkoj nakani sve (u)ciniti kako bismo kao Katolička Crkva ostali i opstali na ovim prostorima na što nas obvezuje Kristov nalog, a i brojni poticaji Svetе Stolice".

Komisija Justitia et pax BK BiH, na čelu s predsjednikom biskupom Franjom Komaricom, u izjavi potiče sve vjernike na molitvu za mir, na pouzdanje u Boga koji svime upravlja te na izgradnju "pravednog i trajnog mira u ovoj zemlji, koju je Božja providnost povjerila i nama, članovima Katoličke Crkve".

PORUKA PAPE FRANJE ZA 25. SVJETSKI DAN BOLESNIKA, 2017.

Draga braćo i sestre,
dana 11. veljače slavimo u čitavoj Crkvi i na oso-bit način u Lourdesu , 25. Svjetski dan bolesnika na temu: Zadivljenost Božjim djelima: "Velika mi djela učini Svesilni..." (Lk 1, 49). Ovaj Dan, koji je uteme-ljio moj predšasnik sv. Ivan Pavao II. godine 1992. i koji se prvi put slavio upravo u Lourdesu 11. veljače 1993. godine, predstavlja prigodu za posvećivanje posebne pozornosti položaju bolesnih i, općenito, svih koji trpe. To je ujedno poziv onima koji veliku-dušno pomažu bolesnima, počevši od članova obitelji, zdravstvenih djelatnika i volontera, da zahvale za Božji poziv da prate našu bolesnu braću i sestre. Ovo slavlje isto tako daje Crkvi novu duhovnu sna-gu da sve bolje ostvaruje onaj temeljni dio njezina poslanja koji uključuje služenje posljednjima, bolesnima, patnicima, odbačenima i marginaliziranim (usp. Ivan Pavao II., *Motu proprio Dolentium homi-num*, 11. veljača 1985., 1). Molitve, euharistijska bo-goslužja i podjeljivanje sakramenta bolesničkoga pomazanja, druženje s bolesnima i bioetička i teološko-pastoralna produbljivanja koja će se održati u Lourdesu tih dana dat će zacijelo novi i značajan doprinos tome služenju.

Već sam sada u mislima kod špilje Massabielle, pred kipom Bezgrešne Djevice, u kojoj je Svesilni učinio velika djela za otkupljenje čovječanstva i izra-žavam svoju blizinu svima vama, braćo i sestre koji proživljavate iskustvo patnje, vašim obiteljima, kao i zahvalnost svima onima koji, u različitim službama i u zdravstvenim ustanovama diljem svijeta, struč-no, odgovorno i predano skrbe za vas, pružaju vam svu potrebnu liječničku skrb i svakodnevno brinu o vašem zdravlju. Potičem sve vas bolesne, sve vas koji trpite, liječnike, medicinske sestre i tehničare, članove obitelji i volontere, da kontemplirate u Mariji, Zdravlju bolesnih, siguran znak Božje nježnosti prema svakom ljudskom biću i uzor prepuštanja njegovoj volji, i da u vjeri, hranjenoj Božjom riječju i sakramentima, nalazite snagu potrebnu da ljubite Boga također u iskustvu bolesti.

Poput svete Bernardice stojimo pod budnim po-gledom Marije. Skromna djevojčica iz Lourdesa nam pri povijeda da ju je Djevica, koju je ona opisala kao "Lijepu Gospođu", gledala kao što se gleda osobu. Te jednostavne riječi opisuju puninu jednoga od nosa. Siromašna, nepismena i bolesna Bernardica osjetila je da je Marija gleda kao osobu. Lijepa Gospođa

obraća joj se s velikim poštovanjem, bez trunke sažaljenja. To nam doziva u pamet da svaka osoba jest i uvijek ostaje ljudsko biće, i kao takvom joj treba pristupati. Bolesni i osobe s invaliditetom, pa i onim najtežim, imaju svoje neotuđivo dostojanstvo i svoju misiju u životu. Oni nikada ne postaju puki predmeti. Premda ponekad izgledaju potpuno pasivni, u stvarnosti tomu nikada nije tako.

Nakon posjeta špilji, Bernardica, zahvaljujući molitvi, okreće svoju slabost u podršku za druge, zahvaljujući svojoj ljubavi postaje kadra obogatiti svoje bližnje i, nadasve, prikazuje svoj život za spas čovječanstva. Činjenica da Lijepa Gospođa od nje traži da moli za grešnike podsjeća nas da bolesni i oni koji pate nose u sebi ne samo želju za ozdravljenjem, već i želju da žive istinskim kršćanskim životom, čak do te mjere da ga daruju kao autentični Kristovi učenici misionari. Marija Bernardici upućuje poziv da služi bolesnima i poziva ju da postane sestra milosrdnica. Ona tu misije provodi na tako primjeran način da je postala uzor svim zdravstvenim djelatnicima. Molimo se dakle Bezgrešnoj Mariji za milost da se uvijek znamo ophoditi s bolesnikom kao s osobom koja, zasigurno, treba pomoći, katkad čak i za najjednostavnije stvari, ali koja u sebi nosi dar koji može dijeliti s drugima.

Pogled Marije, Utjehe žalosnih, prosvjetljuje lice Crkve u njezinu svakidašnjem predanom zauzimanju za one koji pate i koji su u potrebi. Dragocjeni plodovi te skrbi Crkve za svijet patnje i bolesti razlog su zahvalnosti Gospodinu Isusu, koji je, iz poslušnosti Očevoj volji, postao jedan od nas, podnijevši čak smrt na križu za otkupljenje ljudskoga roda. Solidarnost koju je pokazao Krist, Sin Božji rođen od Marije, je izraz Božje milosrdne svemoći, koja se očituje u našem životu – prije svega kad je krhak, ranjen, poñien, marginaliziran i ispaćen – ulijevajući u njega snagu nade koja nas podupire i pomaže nam ponovno ustati.

To veliko bogatstvo čovječanstva i vjere ne smije biti izgubljeno, već nam, naprotiv, treba pomoći suočiti se s vlastitim ljudskim slabostima i, istodobno, s izazovima suvremenoga zdravstva i tehnologije. Neka na ovaj Svjetski dan bolesnika uzmognemo

naći novi poticaj u pružanju vlastitoga doprinosa širenju kulture u kojoj se poštuje život, zdravlje i okoliš. Neka ovaj Dan također potakne nove napore u obrani integriteta i dostojanstva osobe, također kroz ispravan pristup bioetičkim pitanjima, zaštiti najranjivijih i brizi za okoliš.

Prigodom ovog 25. Svjetskoga dana bolesnika još jednom izražavam svoju blizinu u molitvi i ohrabrenju liječnicima, medicinskim sestrama i tehničarima, volonterima i svim Bogu posvećenim ženama i muškarcima koji se posvećuju služenju bolesnima i onima u potrebi, zatim crkvenim i civilnim institucijama koje djeluju na tome polju, te obiteljima koji se s ljubavlju brinu za svoje bolesne. Svima želim da budu uvijek radosni znaci Božje prisutnosti i ljubavi, nasljeđujući svjetlo svjedočanstvo tolikih prijatelja i prijateljica Božjih, od kojih želim spomenuti svetog Ivana od Boga i svetog Camilla de' Lellisa, zaštitnike bolnica i zdravstvenih djelatnika, kako i svetu Majku Tereziju iz Kolkate, misionarku Božje nježnosti.

Draga braćo i sestre – bolesnici, zdravstveni djelatnici i volonteri – uputimo zajedno svoju molitvu Mariji da svojim majčinskim zagovorom podupre i prati našu vjeru i izmoli nam od Krista svoga Sina nadu na putu ozdravljenja i zdravlja, osjećaj bratstva i odgovornosti, zauzimanje za cjeloviti ljudski razvoj i radost zahvalnosti kad god nas Bog zadivi svojom vjernošću i milosrđem.

Mario, Majko naša,
u Kristu si prigrila svakog od nas kao vlastito dijete.
Podupri povjerljivo očekivanje našega srca,
pohiti nam u pomoć u našim bolestima i patnjama,
vodi nas prema Kristu svome Sinu i našemu bratu
i pomozi nam da se uzdamo u Oca koji čini velika djela.

Svima jamčim da ću vas se stalno spominjati u svojoj molitvi i od srca vam udjelujem apostolski blagoslov.

*Dana 8. prosinca 2016., svetkovina
Bezgrešnoga začeća Blažene Djevice Marije.*

I. 2017.

SUSRET MINISTRANATA U MEĐUGORJU 2016.

U Međugorju, (od 2.- do 4.prosinca 2016.) u Kući mira održan je seminar za ministrante Hercegovačke franjevačke provincije. Seminar je vodio fra Antonio Šakota u pravnji postulanata. Seminar smo započeli molitvenim programom u crkvi sv. Jakova gdje smo sudjelovali na krunici i sv.m isi. Navečer se program nastavio zanimljivim upoznavanjem, te predavanjem o biblijskim likovima koje je imao fra Iko Skoko. Subota je započela molitvom u kapelici, a nakon doručka fra Antonio je imao predavanje o svećima. Uputili smo se na Podbrdo i molitvu krunice nakon čega smo imali rad po grupama. Ministranti su dobili svoj zadatak, koji su odradili i više nego dobro. Osmislili su svoje sveće, nadjenuli im imena i karakterizirali ih. Poslijepodne otišli smo u Majčino selo gdje su ministranti igrali nogomet, k ošarke i odbojke. Nakon molitve krunice i sv.m

ise u crkvi sv. Jakova program se nastavio "Igrama bez granica" u kućnoj dvorani gdje nam se pridružio i fra Perica Ostojić, koji je osmislio i vodio igre. Zadnji dan seminara također je započeo molitvom,

Mostar, prosinac 2016. – travanj 2017. (izbor)

a ministranti su izlagali svoje dojmove. Po riječima ministranta na seminaru je bilo odlično, te na njihovu želju otišli smo na zajedničku molitvu krunice u crkvenom dvorištu i svetu misu. Nakon ručka ministranti su se pozdravili i uputili svojim kućama radujući se ponovnom susretu ministranta koji će biti u svibnju sljedeće godine.

HOMMAGE FRA JOZI PEJIĆU

U Središnjici Matice hrvatske (MH) u Zagrebu 29. studenoga 2016. održan je Hommage fra Jozi Pejiću. Pozdravnu riječ i sadržajem bogat uvodni osvrt na fra Jozin život i rad izrekao je predsjednik MH a kademik Stjepan Damjanović. U ime Grada Širokoga Brijega i Ogranka MH Široki Brijeg nazočnima se obratio dr. sc. Drago Martinović, a u ime Ogranka MH Mostar književnik Dragan Marijanović. Slijedila su kratka predavanja bivšeg v. d. dekana na ALU na Širokom Brijegu prof. Ante Kajinić; fra Vendelina Karačića; povjesničara umjetnosti i kritičara Milana Bešlića, te književnika i kritičara, donedavnoga predsjednika MH Igora Zidića.

A kademik Damjanović naglasio je kako je ovaj prisjećajni skup ono najmanje što je MH mogla učiniti za svoga iznimo zaslužnoga člana. Kajinić je fra Jozu svrstao među najzaslužnije franjevce u povijesti BiH i predložio da mu se podigne spomenik. Bešlić je govorio o procvatu likovne kulture u Hercegovini i o Franjevačkoj galeriji i Akademiji likovnih umjetnosti na Širokom Brijegu, koje bez fra Jose i ne bi bilo. Zidić je, između ostalog, izdvojio nekoliko događajčića koji oslikavaju fra Jozu kao jednostav-

na i samozatajna fratra, kao i njegovu upornost i probojnog pri ostvarivanju smjelih i zahtjevnih planova. Fra Vendelin je, u ime Provincijalata i širokobriješkoga samostana, zahvalio MH-u na odavanju počasti fra Jozu Pejiću i naveo je najvrjednije fra Jozine zasluge kao župnika, gvardijana i provincijala, te kao ravnatelja Franjevačke galerije i Likovne akademije.

Usporedno s govornim dijelom programa fra Jozin život i rad predstavljen je projekcijom 140 fotografija. Broj sudionika, među kojima je, osim fra Jozine rodbine i prijatelja, bilo više akademika i opstalih u glednika, potvrdio je fra Jozin ugled i vrijednost njegova rada. Skupu su nazočili mons. Stjepan Kožul, fra Nikola Vukoja, fra Petar Džida te meštar fra Ivan Landeka ml. s bogoslovima.

KONFERENCIJA U POVODU OBILJEŽAVANJA 120. GODIŠNICE ROĐENJA PRVOGA BOSANSKOHERCEGOVAČKOG ETNOMUZIKOLOGA FRA DR. BRANKA MARIĆA

Institut za muzikologiju Muzičke akademije Univerziteta u Sarajevu i Hercegovačka franjevačka provincija Mostar objavili su *Zbornik radova u čast 120-godišnjice rođenja prvoga bosanskohercegovačkog etnomuzikologa fra dr. Branka Marića*. ICTM Nacionalni komitet u Bosni i Hercegovini i Hercegovačka franjevačka provincija organizirali su jednodnevni Znanstveni skup na kojem su autori predstavili svoje radove objavljene u *Zborniku*. Skup je održan u četvrtak 15. prosinca 2016. godine u prostorijama Muzičke akademije Univerziteta u Sarajevu, Josipa Stadlera 1/II (mala dvorana) s početkom u 11,00 pod pokroviteljstvom Ministarstva obrazovanja i nauke Kantona Sarajevo.

Sadržaj znanstvenoga skupa bio je sljedeći: 11,00 - kratki program u izvođenju ansambla Etnoakademik, pozdravna riječ organizatora: o. provincijala fra Miljenka Šteke i dr. prof. Jasmine Talam.

U svom je pozdravnom nastupu o. Provincijal rečao sljedeće: „Kao što je iz same najave jasno povod našem okupljanju na Institutu za muzikologiju i etnomuzikologiju Muzičke akademije Univerziteta u Sarajevu je znanstveni skup u čast 120-e godišnjice rođenja (1896.-2016.) prvoga bosanskohercegovačkog etnomuzikologa fra Branka Marića i osamdesete obljetnice njegova znanstvenog rada - disertacije (1936. – 2016.).

Fra Branko Marić je član Hercegovačke franjevačke provincije, i kao što ćete vidjeti iz izlaganja koja slijede, uz diplomirani studij teologije, fra Branka je zanimala glazba, posebno etnoglazba, kao i etnografija, te je u Beču završio i glazbeni fakultet kao i znanstveni rad na temu *Die Volksmusik Bosniens und der Hercegowina*. Naimeon je status doktora znanosti stekao izučavajući gangu.

On je uistinu bio zaboravljen i gurnut u stranu, iako je na polju etnomuzikologije dao djela na zavidnoj znanstvenoj razini. Da je ponovno otkriven, i mamo zahvaliti profesoricama dr. Jasmini Talam i dr. Tamari Karači-Beljak. I ja im se ovom prigodom u istinu od srca zahvaljujem u ime cijele Hercegovačke franjevačke provincije. Znam da se to sve dogodilo na relaciji spomenutih profesorica i našega fra Ante, i da je ta znanstvena razmjena dovela do ovoga simpozija i *Zbornika*. Vrlo sam rado na prijedlog Muzičke akademije prihvatio suradnju na ovom projektu.“

Fra Ante i profesorica Jasmina Talam došli su do fra Brankove doktorske radnje, te se nadam da ćemo je uskoro imati prevedenu s izdašnim opisom i vrednovanjem. S Božjom pomoći to ćemo sljedeće godine publicirati u nakladničkom nizu Hercegovačke franjevačke provincije i Franjevačke knjižnice Mostar RECIPE.

Is kreno čestitam organizatoru , zahvaljujem sv im sudionicima i autorima Zbornika, i još je dnom zahvaljujem profesoricama dr. Jasmini Talam i dr. Tamari Karači-Beljak!

Go vorili su:
fra Ante Marić,
Hercegovačka
franjevačka pro-
vincija, Mostar-

Fra Branko
Marić đak i profesor Franjevačke klasične gimnazije
na Širokom Brijegu;

Jasmina Talam, Muzička akademija Univerziteta u Sarajevu-

Fra Branko Marić, začetnik bosanskohercegovačke etnomuzikologije;

Lana Paćuka, Muzička akademija Univerziteta u Sarajevu -

Josip Vančaš arhitekt koji je gradio muzički život Sarajeva s kraja 19. i početka 20. stoljeća;

Refik Hodžić, Muzička akademija Univerziteta u Sarajevu-

Franjo Maćejevski i njegove rukoveti - harmonijski aspekti;

U ime Fatime Hadžić Lana Paćuka, Muzička akademija Univerziteta u Sarajevu-

Klemens Menšik: zaboravljeni sarajevski pijanista;

U ime fra Stanka Mabića fra Ante Marić, Hercegovačka franjevačka provincija, Mostar-

Franjevci i glazbena baština Hercegovine;

Tamara Karača Beljak, Muzička akademija Univerziteta u Sarajevu-

Vinko Krajtmajer – U potrazi za estetikom zvučnosti

Sve se dogodilo na sjajnoj akademskoj razini. Profesorice Jasmina Talam i Tamara Karača Beljak svojim su znanstvenim pristupom i velikim trudom na šemu fra Branku Mariću vratili ono znanstveno priznanje koje mu je bilo prešućeno i on u znanstvenim krugovima zaboravljen. Konferenciji su svojim naznačnošću podržali dekan Katoličkoga bogoslovog fakulteta u Sarajevu prof. dr. sc. Darko Tomašević, dekan prof. dr. Senad Kazić Muzičke akademije,

tajnica Lamija Selman, te drugi profesori i studenti Akademije.

PREDMET: IZVJEŠĆE O STUDENTSKOM DOMU ZA SIROMAŠNE STUDENTE IZ BROJNIH OBITELJI, PUČKOJ KUHINJI I CENTRU ZA DIJALOG

Hvala Bogu i svim darovateljima! Drago mi je što vas mogu izvijestiti kako radovi na našem studentском domu, pučkoj kuhinji i centru za dijalog u Mostaru idu dobro.

Financijsko stanje vodimo uredno, transparentno i javno (ulazi i izlazi), što se može vidjeti i preko naše stranice www.dompes-mo.com i <https://www.facebook.com/domuspanisetspiritus>.

Do sada imamo oko tri tisuće darovatelja (od onih koji su darovali 0,5 KM do Vlade Republike Hrvatske koja je do sada darovala 2.400. 000 KN), a prikupljeno je do 16. 12. 2016. 1.878.023,69 KM. Plaćeno je arhitektonskom uredu Arhitekt za projekt, gradu Mostaru za građevinske i urbanističke dozvole, izvođaču tvrtki Građevinar sve građevinske radove, tvrtki Cadro-ing za nadzor, Marinku Ivankoviću za električne radove, Ivanu Zovku za vodoinstalaterske radove, tvrtki Dijamant Bušenje, tvrtki Vokelu i HP Mostar: 1.569.524 KM! Tako smo završili sve betonske, armirano-betonske, sve pregradne zidove i zidarske radove na konstrukciji objekta!

Sada se radi na:

- izradi slojeva krovne konstrukcije na prohodnom i neprohodnom dijelu krova,
- postavljanju vanjskih otvora (ima ih 260) i
- izradi vanjske fasade.

Zahvaljujući i vama osigurane su financije za ta tri posla.

Hvala svim darovateljima! Svi se redovito sjetimo i u svojim molitvama, a posebno subotom u 18 sati u svetoj misi koju slavimo i za njih! Fra Iko Skoko, voditelj projekta i gradnje

PRIJAM „STERNSINGERA“ KOD NJEMAČKE KANCELARKE GOSPOĐE ANGELE MERKEL

„Jako sam uzbudjena, nisam spavala i veselim se susretu s gospođom Merkel.“ To su bili neki od odgovora kolendara Sternsinger novinarima na pitanje, kako se osjećaju u oči prijam kod njemačke kancelarke Angele Merkel.

Njih 107 iz 27 njemačkih biskupija sudjelovali su ove godine, 9. siječnja, na svečanom prijemu u Berlinu kod kancelarke gospođe Merkel. Na tom susretu sudjelovao je i fra M. Čilić s svoja četiri ministranta. U svom je obraćanju Sternsingerima gospođa Merkrekla: „Tako ste mladi, a činite toliko dobra!“.

Kao i svake godine, tako su i ove godine išli „Sternsinger(i) na blagdan Sv. tri kralja i u danima iza od stana do stana, od kuće do kuće i molili vjernike svojih župa za financisku pomoć siromasima u Africi i Aziji. Ove je godine pomoć prikupljana za siromašne u Keniji. U akciji je sudjelovalo oko 300 tisuća djece i mlađih.

Jedna mala zanimljivost: Umjesto raznih gospodarstvenika, kao do sada, na početku je nove godine gđa Merkel primila kolendare.

ZLATNI INTERSTAS 2016. DODIJELJEN JE FRANJEVAČKOM MUZEJU „FRA JOZO KRIŽIĆ“ U TOMISLAVGRADU

Na međunarodnoj smotri turizma u studenome 2016. godine u Solinu, u hotelu Prezident, dodje-

ljen je Franjevačkom muzeju „Fra Jozo Križić“ Zlatni Interstas 2016. Odluka je to stručnoga međunarodnog ocjenjivačkog odbora koji djeluje od 1994. godine.

TRIBINA “ISTINOM DO POMIRBE” ODRŽANA U MOSTARU

U povodu 72. obljetnice komunističkog ubojstva 66 hercegovačkih franjevaca, 14 dijecezanskih svećenika i jedne časne sestre, u nedjelju 12. veljače održana je tribina „Istinom do pomirbe“ u Franjevačkome samostanu u Mostaru u organizaciji udruge „Središte Hrvatskog svjetskog kongresa za istraživanje posljedica totalitarizama“ u BiH. U uvodnom djelu nazočne, koji su u potpunosti ispunili dvoranu „Pod zvonikom“ pozdravili su gvardijan mostarskog samostana fra Danko Perutina i predsjednica udruge „Središte Hrvatskog svjetskog kongresa za istraživanje posljedica totalitarizama“ u BiH, Anita Martinac.

- O temama kojih se dotičemo svojim programskim ciljevima moglo bi se dosta govoriti, ali s obzirom na to da se u našoj Udrudi okupljaju uglavnom operativne i vrlo konkretnе osobe, radije ćemo djelovati. Ipak, rad na unaprjeđenju i zaštiti ustavnopravnog položaja hrvatskog naroda u BiH; istraživanje svih oblika djelovanja totalitarnih sustava kao i suočavanje s njihovim posljedicama; djelovanje

na podizanju stupnja svijesti o stvarnom karakteru totalitarnih režima, te masovnog kršenja ljudskih ili kolektivnih prava; rad na istraživanju i prosudbama ostataka dogmi totalitarnih sustava u obrazovanju, znanosti, gospodarstvu, javnoj upravi, medijima, kulturi i ostalim životnim područjima, te rad na demokratizaciji ovdašnjega društva sukladno standartima Europske unije i zapadnoga civiliziranog kruška, samo su neki od programske ciljeva zacrtanih u statutu naše Udruge koja djeluje u potpunoj koordinaciji sa planetarno poznatim Hrvatskim svjetskim kongresom - kazala je Anita Martinac predstavljajući udrugu.

Hrvoje Mandića, djelatnik Hrvatskoga dokumentacijskog centra Domovinskoga rata u BiH izložio je referat na temu „Hercegovački franjevci i spašavanje žrtava ustaških progona u Mostaru 1941.–1945.“

- Najpoznatiji primjer spašavanje je onaj Olge Humo, inače supruge Avde Hume i kćeri istaknutog pripadnika tadašnje jugoslavenske izbjegličke vlade u Londonu, koja je krajem rata bila Titov osobni prevoditelj u Vrhovnom štabu i svojevrsna veza prema Britancima, Subašićem i izbjegličkom vladom u Londonu. Postoje i nepobitni dokazi da su Avdo Humo i Vaso Miskin Crni sve do studenoga 1944. slali svoje emisare prema tadašnjem provincijalu fra Leu Petroviću kako bi ga pridobili na svoju stranu. Kako je pozive odbio, i ostao sa svojom subraćom, podijelili su sudbinu i toga kognog 14. veljače 1945. - istaknuo je Mandić.

„Politološko-ideološki aspekti stradavanja hercegovačkih franjevaca“, tema je koju je nazočnima izložio magistar Dražen Barbarić, s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Mostaru.

- Posve je jasno da se eliminacijom svih relevantnih prijeratnih političkih stranaka i aktera upravo Katolička crkva, kako u Hercegovini tako i šire, zatekla na ideološkoj vjetrometini totalitarnoga komunističkog režima koji nije trpio druge hegemonije. Pogotovo ne one s dijametalno suprotnim ideološkim odrednicama, koje su imale ključni utjecaj u gradu. Partijski vrh na čelu s Titom iznimno se bojao utjecaja Katoličke crkve, u prvom redu zbog njezina institucionalnog apolitičnog karaktera koji se nije mogao obuzdati ili pak zabraniti poput političkih stranaka. Drugim riječima, „KPJ je Crkvu doživljava ne samo kao opasnoga političkog protivnika, već kao protivnika pred kojim je nemoćna“. Stoga su i primijenili tako drastične metode na „čišćenju prostora“ i uspostavi svoga hegemonija. Međutim, i to je bilo uzalud. Katolička crkva je i to nadživjela – Komunistička partija i država u koje su zločini činjeni nisu – istaknuo je Barbarić, dodajući kako pitanje

zapovjedne odgovornosti u svakom totalitarnom sustavu nameće zdrava logika.

Govoreći na temu „Značaj istraživanja totalitarnih sustava i suočavanja s prošlošću“, dr. Ivo Lučić, istaknuo je kako totalitarni komunizam uvijek progovara govorom mržnje, tražeći svoj antipod s druge strane.

- Sve svoje političke protivnike komunisti su oduvijek etiketirali fašistima. Tome svjedočimo i u posljednje vrijeme kad određene političke grupacije interesu cijelog jednog naroda etiketiraju fašizmom. Tome smo svjedočili i u vrijeme Miloševićeve velikosrpske agresije na Republiku Hrvatsku i BiH. Tome smo svjedočili i u vrijeme postojanja Jugoslavije, a bilo je i tragikomičnih scena kada je Tito etiketirao Staljinu fašistom. I obrnuto. Sve to pratili su neviđeni zločini na prostoru od Vladivostoka do Trsta uz pokušaje uvjeravanja javnosti kako se to čini zbog boljeg sutra. Međutim, činiti zločine zbog boljeg sutra je ludost. Stoga, sve rasprave o suočavanju s prošlošću ne vode se zbog prošlosti, kako neki ističu, nego isključivo zbog budućnosti. Komunisti i danas, izbjegavajući kritički govoriti o prošlosti, ne čine to zbog prošlosti nego zbog novih pozicioniranja u budućnosti - rekao je, između ostalog, Ivo Lučić na mostarskoj tribini „Istinom do pomirbe“.

Suorganizatori tribine bili su Vicepostulatura postupka mučeništva „Fra Leo Petrović i 65 subraće“ na čelu s fra Miljenkom Stojićem i Franjevački samostan u Mostaru na čelu s gvardijanom Dankom Perutinom.

Važan doprinos raspoloženju nazočnih, s tri glazbenabroja, dao je i zbor mladih „Petrus“.

DUHOVNA OBNOVA U HKM ZÜRICH

Zürich – Od 2. do 4. ožujka 2017., u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Zürichu održana je korizmena duhovna obnova. Predvoditelj duhovne obnove bio je fra Damir Pavić, tajnik Franjevačke provincije Bosne Srebrenе iz Sarajeva.

U četvrtak, prvoga dana obnove, fra Damir je nazočnim posvijestio važnost i ulogu svećenika u obnovi našega naroda te pozvao vjernike na zajedništvo vjernika sa svojim svećenicima. Zatim im je govorio o važnosti svete mise koja je središte kršćanskoga života. Središnja tema propovijedi bile su Isusove riječi: *Što koristi čovjeku ako sav svijet zadobije, a sebe samoga izgubi.* Podsjetio ih je kako valja ostati budan i bdjeti nad svim opasnostima koje vrebaju na našu dušu u svijetu u kojem živimo.

Drugoga dana predvoditelj je vjernike uveo o otajstvo križa Gospodinova posvijestivši nazočnim ljepotu i uzvišenost Isusove smrti na križu. Podsjetio ih je i na činjenicu da se Isusa ne može razumjeti i naslijedovati bez prihvaćanja križa u vlastitom životu. A na svetoj misi ih je sve pozvao na budnost u molitvi bez koje je nezamisliv život Isusova učenika. Pojedincice i obitelji je ohrabrio da se odvaze odvojiti više vremena za zajedničku molitvu.

U središtu subotnjega razmišljanja bila je Isusova Majka Marija. Fra Damir je govorio o ljepoti Marijine duše i kako je najlakše do Isusa doći upravo posredstvom Blažene Djevice. Upozorio ih je da se ne daju omesti od onih koji misle da se Isusa može štovati, a pri tome zanemarivati važnost i ulogu njegove Pre-sветe Majke. Na propovijedi se fra Damir posebno dotakao Isusovih riječi: *Nisam došao zvati pravedne, nego grešnike na obraćenje.* Sve vjernike je pozvao da nikada ne smiju smetnuti s uma Isusovu beskraju ljudav koju ima za svakoga čovjeka i želju da se svi ljudi spase. Stoga u našim srcima nikada ne smije vladati zabrinutost i očaj, već istinsko povjerenje kako s Isusom uvijek imamo priliku za novi početak.

U nedjelju, u crkvi sv. Josipa u Zürichu gdje je i održavana duhovna obnova kroz tri dana, fra Damir je u punoj crkvi predvodio najprije pobožnost Put križa, a onda i slavio svetu misu u kojoj je pozvao vjernike da im vrijeme korizme bude vrijeme u kojem će si posvijestiti prolaznost ljudskoga života i važnost potpuna prihvaćanja Isusa i oslanjanja na njega u svim životnim iskušenjima. Misao vodila je bio evanđeoski tekst o Isusovoju kušnji u pustinji.

DUHOVNI SEMINAR NA KOČERINU

U župnoj crkvi na Kočerini od 14. do 16. ožujka održan je trodnevni duhovni seminar pod nazivom: „Vjera čini čudesu, molitva liječi, a Duh prorokuje“. Voditelj seminara je bio kočerinski župnik fra Mario Knezović. Kroz tri večeri na programu je sudjelovalo oko 3.500 vjernika iz brojnih hercegovačkih župa i župa iz južnih dijelova Hrvatske. Pjevanje su animirali VIS Gospe od zdravlja iz Splita, Frama Kočerin, Jelena Sesar, Drina Penava i Luca Mikulić. Povodom

seminara načinjena su dva nosača zvuka, DC-a, na kojima se nalazi dvanaest sati sadržaja, osam ključnih tema vjerskoga života u našem vremenu koje je na prošlim seminarima održao fra Mario Knezović. Tijekom duhovnoga seminara na raspolaganju za ispovijed bio je fra Velimir Mandić

HOD SVETOM ZEMLJOM - KUSTODIJSKO HODOČAŠĆE, OŽUJAK 2017.

Svima je poznato da imamo četiri evanđelja: Matejevo, Markovo, Lukino i Ivanovo. Ono što mnogi nisu poznati je da postoji i peto evandjelje. To je zemlja. Ona koju je Isus posvetio-Sveta Zemlja. Hodajući tom zemljom imate osjećaj kao da iščitavate iznova evanđeoske tekstove upisane u njezine hrđine i stijene, rijeke i jezera, brda i dolove, ispisane i po njezinim gradovima i selima. Ova zemlja oživjela je evanđeoske dogadjaje u našim životima. Hodajući ulicama Jeruzalema, dok smo stajali na obali Galilejskog mora, čudeći se po ulicama Betlehema, Nazareta i Kane Galilejske, stojeći na vrhu brda Tabor, lako nam je bilo duboko, duboko se zamisliti nad tajnama Kristova života, s više strahopštovanja, iznenadjenja i razumijevanja.

Upravo je to bio smisao kustodijskog hodočašća u Svetu zemlju povod 90. godina postojanja. Sredinom mjeseca ožujka, u vremenu Korizme, na put krenuo 52 ljudi iz Chicaga, Toronto, New Yorka, Milwaukeea i St. Louisa. Bijaše to za njih i otkriće i obnova. Skoro svi tamo dođoše prvi put. Peto evanđelje i njima govoraše snažno u otkrivanju Krista i prepoznavanju sebe. Duboko mnogi od njih zaviriše u vlastitu dušu. Bijaše ovo prigoda ponovno otkriti i osvježiti naš kršćanski DNK-a, razumjeti što znači slijediti Krista i zašto baš njemu jedinome vjerovati.

Jeruzalem, Bethlehem, Betanija, Maslinska gora, Ein Karem, Jerihon, Qumran, Kafarnaum, Tiberias, Kana, Nazareth odjednom su postali živi svjedoci događaja spasenja. Vjerujemo da će se milost ovog pohoda razliti daleko dalje od iskustava trenutnih.

RASPORED OSOBLJA

PROVINCIJALAT

Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 333-525
faks: (036) 333-526
www.franjevci.info
mostar@franjevci.info

PROVINCIJAL

fra Miljenko Šteko

VIKAR PROVINCIIJE

fra Ivan Ševo

DEFINITORI

fra Mijo Pinjuh
fra Željko Grubišić
fra Miljenko Stojić
fra Ljubo Kurtović
fra Sretan Čurčić

SLUŽBE

TAJNIK

fra Stanko Čosić

EKONOM

fra Mate Dragičević

IZASLANIK ZA BRAĆU U ŠVICARSKOJ

fra Ivan Prusina

TAJNIK ZA EVANGELIZACIJU I MISIJE

fra Ljubo Kurtović

TAJNIK ZA FORMACIJU I STUDIJE

fra Ivan Landeka ml.

MODERATOR TRAJNE FORMACIJE

fra Ivan Dugandžić

ODGOJITELJ POSTULANATA I SKRB ZA SJEMENIŠTARCE

fra Iko Skoko

POMOĆNI ODGOJITELJ POSTULANATA

fra Mate Dragičević

ODGOJITELJ NOVAKA

fra Stanko Mabić

POMOĆNI ODGOJITELJ NOVAKA

fra Stipan Klarić

ODGOJITELJ BRAĆE S JEDNOSTAVNIM ZAVJETIMA

fra Ivan Landeka ml.

POMOĆNI ODGOJITELJ BRAĆE S JEDNOSTAVNIM ZAVJETIMA

fra Josip Serđo Čavar

POVJERENIK ZA SVETU ZEMLJU

fra Milan Lončar

VICE POVJERENIK ZA SVETU ZEMLJU

fra Antonio Šakota

DUHOVNI ASISTENT OFS-A I FRAME

fra Antonio Šakota

PROMICATELJ DUHOVNIH ZVANJA

fra Antonio Šakota

VICEPOSTULATURA "FRA LEO PETROVIĆ I 65-ORICA SUBRAĆE"

fra Miljenko Mića Stojić,
vicepostulator

VIJEĆA I POVJERENSTVA

VIJEĆE ZA DUHOVNOST

fra Danko Perutina, pročelnik
Članovi Vijeća: Gvardijani

TAJNIŠTVO ZA EVANGELIZACIJU I MISIJE

fra Ljubo Kurtović, tajnik i
promicatelj evangelizacije
Članovi Vijeća: Župnici župa
povjerenih Provinciji

TAJNIŠTVO ZA FORMACIJU I STUDIJE

fra Ivan Landeka ml., tajnik
Članovi: Odgojitelji

VIJEĆE ZA EKONOMIJU

fra Mate Dragičević, pročelnik
Članovi: Provincijski i samostanski
ekonomi

VIJEĆE ZA INFORMIRANJE, KULTURNO-ZNANSTVENU I IZDAVAČKU DJELATNOST

fra Ivan Ševo, pročelnik
fra Ivan Dugandžić
fra Mirko Bagarić
fra Ante Marić
fra Robert Jolić
fra Miljenko Mića Stojić

VIJEĆE ZA KARITATIVNU I SOCIJALNU DJELATNOST

fra Željko Grubišić, pročelnik
fra Jozo Radoš
fra Dragan Ružić
fra Nikola Rosančić
fra Iko Skoko
fra Sretan Čurčić

**VIJEĆE ZA KULTURNO-
POVIJESNU BAŠTINU,
GRADITELJSTVO I SAKRALNU
UMJETNOST**

fra Ivan Ševo, pročelnik
fra Danko Perutina
fra Tomislav Puljić
fra Sretan Čurčić
fra Dario Dodig
fra Ferdo Boban
fra Svetozar Kraljević
fra Ivan Boras

**VIJEĆE ZA PRAVDU, MIR I
SKRB ZA SVE STVORENO**

fra Miljenko Mića Stojić, pročelnik
fra Mario Knezović
fra Iko Skoko
fra Dane Karačić
fra Mate Logara
fra Stipe Marković

**VIJEĆE ZA PASTORALNU
SKRB NA PROMICANJU
DUHOVNIH ZVANJA**

fra Antonio Šakota, pročelnik
Duhovni asistenti Frame

**POVJERENSTVO ZA
OČUVANJE SPOMEN-MJESTA**

fra Miljenko Mića Stojić, pročelnik
fra Tomislav Puljić
fra Ivan Ševo
fra Mate Dragičević
fra Slavko Soldo

USTANOVE

MIR I DOBRO, službeno glasilo

Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 333-525
faks: (036) 333-526
mostar@franjevci.info
www.franjevci.info

Odgovorni urednik

fra Miljenko Šteko, provincijal
Glavni urednik
fra Stanko Ćosić, tajnik Provincije

EKONOMAT
Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel./faks: (036) 323-223
ekonomat@franjevci.info

Ekonom
fra Mate Dragičević

ARHIV
Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 333-488
faks: (036) 333-489

Arhivar
fra Ante Tomas

KNJIŽNICA
Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel./faks: (036) 334-237
fraknjmo@gmail.com

Knjižničar
fra Ante Marić

BOGOSLOVI
Avenija Gojka Šuška 2
10 040 Zagreb-Dubrava
tel./faks: +387-1-29-11-931
www.fra3.net

Meštar bogoslova
fra Ivan Landeka ml.

Pomoćni meštar bogoslova
fra Josip Serđo Ćavar

NOVICIJAT
Trg sv. Ante 1
88 320 Ljubuški-Humac
tel./faks: (039) 832-583
novicijat@franjevci.info

Odgojitelj novaka
fra Stanko Mabić

Pomoćni odgojitelj novaka
fra Stipan Klarić

POSTULATURA
Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
postulatura@franjevci.info

Voditelj postulanata
fra Iko Skoko

Pomoćni voditelj postulanata
fra Mate Dragičević

SJEMENIŠTE
FRANJEVAČKA KLASIČNA

GIMNAZIJA
Bosne Srebrenе 4
71 300 VISOKO
tel.: (032) 738-723
faks: (032) 735-753
www.fkg.edu.ba
fkg.visoko@gmail.com

fra Josip Mrnjavac, I. odgojitelj
fra Stipo Alandžak, II. odgojitelj
fra Ivan Nujić, III. odgojitelj

Zadužen za sjemeništare
fra Iko Skoko

**VICEPOSTULATURA "FRA
LEO PETROVIĆ I 65-ORICA
SUBRAĆE"**

Kardinala Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
tel.: 039-700-325; fax: 039-700-326
mostar@pobijeni.info
www.pobijeni.info

fra Miljenko Mića Stojić,
vicepostulator

FONDOVI

FOND SOLIDARNOSTI
Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel./faks: (036) 323-223
ekonomat@franjevci.info

FOND ZA ODGOJ FRATARATA

Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar

tel./faks: (036) 323-223
ekonomat@franjevci.info

Pomoć bližnjemu

1. FOND "FRA SLAVKO BARBARIĆ"

pp 29
88 266 Međugorje
tel./faks: (036) 651-549
studenti.talenti@tel.net.ba

fra Karlo Lovrić, predsjednik
fra Marinko Šakota, dopredsjednik

2. MAJČINO SELO

Ustanova za predškolski odgoj i
socijalnu skrb
88 266 Bijakovići-Međugorje
tel.: (036) 653-000
faks: (036) 653-020
vita@tel.net.ba
www.mothersvillage.org

Upravno vijeće
fra Branimir Musa, predsjednik
fra Iko Skoko
fra Dario Dodig

Ravnatelj
fra Dragan Ružić

Tiskarstvo

FRAM-ZIRAL
Put za Aluminij bb
88 000 Mostar
tel.: (036) 351-281
faks: (036) 352-657
fram@fram.ba
www.fram.ba

Ravnatelj
fra Ivan Ševo

KULTURA

HRVATSKA FRANJEVAČKA ARHEOLOŠKA ZBIRKA "SV. STJEPANA PRVOMUČENIKA"
88 345 Sovići
tel./faks: (039) 670-294

Ravnatelj
fra Ante Marić

Kustos
fra Vinko Mikulić

FRANJEVAČKI MUZEJ "U KUĆI OCA MOJEGA"

Trg fra Grge Martića 1, 88 240
Posušje
tel: (039) 685 – 295

Ravnatelj: fra Milan Lončar

GALERIJA "MAJKA"

Trg Sv. Ante 1
88 320 Ljubuški-Humac
tel./faks: (039) 832-581; 835-000

MUZEJ
Trg Sv. Ante 1
88 320 Ljubuški-Humac
tel./faks: (039) 832-581; 835-000

Voditelj galerije, muzeja i knjižnice
na Humcu: Tomo Primorac

FRANJEVAČKI MUZEJ "FRA JOZO KRIŽIĆ"
Trg Mije Čuića 2
80 240 Tomislavgrad

BRAĆA U DOMOVINI

BOSNA I HERCEGOVINA

1. HUMAC – SAMOSTAN SV. ANTE

Trg Sv. Ante 1.
88 320 Ljubuški-Humac
tel.: (039) 833-000; 830-970
faks: (039) 830-992
www.humac.ba; info@franjevci-humac.info

Uprava
fra Dario Dodig, gvardijan
fra Ljubo Kurtović, vikar
fra Ljubo Kurtović, ekonom

Župa sv. Ante
Trg sv. Ante 1.
88 320 Ljubuški-Humac
tel.: (039) 833-000; 830-970
faks: (039) 830-992

Bratstvo

fra Dario Dodig
gvardijan
dodigdario@gmail.com

fra Ljubo Kurtović
definitor, župnik, vikar, ekonom
ljkurtovic96@gmail.com

fra Stanko Mabić
odgojitelj novaka, sam. diskret
stanko.mabic@tel.net.ba

fra Stipan Klarić
župni vikar, pomoćni odgojitelj
novaka, sam. diskret
stipanklaric@gmail.com

fra Vinko Dragičević
de familia

fra Bazilije Pandžić
de familia
Stipe.Pandzic@zg.htnet.hr

fra Hadrijan Sivrić
de familia

fra Ljubo Krasić
de familia
croetljubo@aol.com

fra Radoslav Dragičević
ž. vikar

fra Žarko Ilić
de familia; urednik „Kršnog
zavičaja“
krsni.zavicaj@tel.net.ba, (039) 830-982

fra Ferdo Majić
de familia

fra Dinko Maslać
rekovalescent

fra Rade Vukšić
de familia
andrija.vuksic@bluewin.ch

fra Andrija Nikić
de familia
nikic.andrija@tel.net.ba

fra Alojzije Topić
brat

fra Vlado Lončar
de familia

fra Jure Brkić
ž. vikar

fra Vlado Buntić
de familia

fra Tomislav Sablje
ž. vikar, duh. asistent OFS-a
tomislavsablje@gmail.com

fra Marin Karačić
ž. vikar, duh. asistent Frame
marin.karacic@gmail.com

Rezidencije

**1. DRINOVCI - Župa sv.
Mihovila Arkanđela**
88 344 Drinovci
tel.: (039) 672-425; faks: (039) 672-
572

fra Josip Mioč
župni upravitelj, duh. asistent
OFS-a i Frame
josipmiocsljajo@gmail.com

fra Velimir Bagavac
župni vikar
velimirbagavac@yahoo.com

Kuće i župe samostanskog okružja

1. GORICA - Župa sv. Stjepana
88 345 Sovići
tel.: (039) 670-294
zupni.ured.gorica@tel.net.ba

fra Stipe Marković
župnik, duh. asistent OFS-a
markovicstipe52@gmail.com

fra Nikola Spužević
ž. vikar, duh. asistent Frame
nikola.spuzevic@tel.net.ba

2. KLOBUK - Župa sv. Marka
88 324 Klobuk
tel./faks: (039) 845-096

fra Robert Jolić
župnik, duh. asistent OFS-a i
Frame, sam. diskret
rjolic@tel.net.ba

**3. RUŽIĆI - Župa sv. Ivana
Krstitelja**

88 347 Ružići
tel.: (039) 674-291
www.zupa-ruzici.com

fra Tomislav Jelić
ž. upravitelj, duh. asistent Frame
ftj.too@gmail.com

**4. TIHALJINA - Župa
Bezgrješnog začeća BDM**

88 348 Tihaljina
tel.: (039) 673-004

fra Branimir Musa
župnik, dekan, duh. asistent Frame
branemusa@net.hr

**5. VELJACI - Župa sv. Ilike
Proroka**

88 326 Vitina
tel.: (039) 841-801
zupni.ured.veljaci@tel.net.ba

fra Valentin Vukoja
župni upravitelj, duh. asistent
OFS-a i Frame
metaljke@gmail.com

fra Ivan Kvesić
ž. vikar

fra Ivan Matijašević
ž. vikar

6. VITINA - Župa sv. Paškala
88 326 Vitina
tel./faks: (039) 841-890

fra Željko Grubišić
župnik, definitor, duh. asistent
OFS-a i Frame, sam. diskret
zeljko.grubisic@tel.net.ba

fra Petar Ljubičić
ž. vikar
fra.petar@gmail.com

**2. KONJIC - SAMOSTAN SV.
IVANA KRSTITELJA**
Omladinska 1.
88 400 Konjic
tel./faks: (036) 730-653

Uprava
fra Ferdo Boban, gvardijan
fra Vlatko Soldo, župni upravitelj

Župa sv. Ivana Krstitelja
Omladinska 1.
88 400 Konjic
tel./faks: (036) 730-653

Bratstvo

fra Ferdo Boban
gvardijan
ferdoboban46@gmail.com

Fra Vlatko Soldo,
župni upravitelj, sam. vikar,
ekonom
vlatko.soldo@tel.net.ba

**3. MOSTAR - SAMOSTAN SV.
PETRA I PAVLA**

Franjevačka 1., pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 319-688
faks: (036) 327-348

Uprava
fra Danko Perutina, gvardijan
fra Bože Milić, sam. vikar
fra Ivan Ševo, ekonom

Župa sv. Petra i Pavla
 Franjevačka 1., pp 153
 88 000 Mostar
 tel.: (036) 319-688
 faks: (036) 334-231
www.apostolskiprvaci.info
zupasvpetraipavla@gmail.com

Bratstvo
 fra Miljenko Šteko
 provincijal
miljenko.steko@medjugorje.hr

fra Danko Perutina
 gvardijan
dperutina@gmail.com

fra Bože Milić
 župnik
boze.milic@gmail.com

fra Iko Skoko
 ž. vikar, odgojitelj postulanata i sjemeništaraca, sam. diskret
iko.skoko@tel.net.ba

fra Ivan Ševo
 provincijski vikar, ž. vikar, sam.
 ekonom
sevo.ivan@tel.net.ba

fra Mijo Križanac
 brat

fra Mate Dragičević
 ekonom Provincije, ž. vikar,
 pomoći odgojitelj postulanata
mate.dragicevic@tel.net.ba

fra Ante Marić
 ž. vikar, kapelan Masne Luke-Polja
 provincijski knjižničar
fraante.maric@tel.net.ba

fra Ante Tomas
 provincijski arhivar
ante.tomas@gmail.com

fra Marko Jurić
 ž. vikar

fra Antonio Šakota

ž. vikar, područni asistent OFS-a i Frame, sam. diskret
tonisakota@gmail.com

fra Stanko Čosić
 tajnik provincije, ž. vikar
stenx84@gmail.com

Rezidencije

1. ČERIN
 88 265 Čerin
 tel./faks: (036) 652-139
Župa sv. Stjepana
 88 265 Čerin
 tel./faks: (036) 652-139
zupni.ured-cerin@tel.net.ba

fra Tihomir Bazina
 župni upravitelj, duh. asistent
 Frame
tihomir.bazina@gmail.com

fra Hrvoje Miletić
 ž. vikar, duh. asistent OFS-a
miletichrvoje@yahoo.com

2. ČITLUK
 88 260 Čitluk
 tel.: (036) (036) 642-540; 643-710
 faks: (036) 640-018

Župa Krista Kralja
 88 260 Čitluk
 tel.: (036) 642-540
 faks: (036) 643-711
zupa.citluk@tel.net.ba

fra Miro Šego
 župnik, duh. asistent OFS-a, sam.
 diskret
miro.sego1@tel.net.ba

fra Kornelije Kordić
 de familia

fra Goran Azinović
 ž. vikar, duh. asistent Frame
azinus@gmail.com

Kuće i župe samostanskog okružja

1. GORANCI – Župa Uznesenja BDM
 88 000 Mostar
 tel.: (036) 381-102
 fra Ivan Ivanda
 župni upravitelj
ivan.ivanda@gmail.com

2. GRADNIĆI – Župa sv. Blaža
 88 260 Čitluk
 tel./faks: (036) 642-006
 fra Nikola Rosančić
 župni upravitelj, duh. asistent
 OFS-a i Frame, sam. diskret
nikolarosancic@gmail.com

3. MEĐUGORJE – Župa sv. Jakova apostola
 Gospin trg 1
 88 266 Međugorje
 tel.: (036) 650-206; 650-310, 651-333
 faks: (036) 651-444
www.medjugorje.hr

fra Marinko Šakota
 župnik
marinko.sakota@medjugorje.hr

fra Viktor Kosir
 ž. vikar

fra Ivan Dugandžić
 ž. vikar
ivan.dugandzic@zg.htnet.hr

fra Karlo Lovrić
 ž. vikar
karlo.lovric@medjugorje.hr

fra Mladen Herceg
 ž. vikar
mladen.herceg@tel.net.ba

fra Slavko Soldo
 ž. vikar, duh. asistent OFS-a
slavko.soldo@tel.net.ba

fra Dragan Ružić
ž. vikar, ravnatelj Majčinog sela,
sam. diskret
druzic@libero.it

fra Josip Marija Katalinić
brat

fra Vjekoslav Milićević
ž. vikar
fravjekom@yahoo.com

fra Perica Ostojić
ž. vikar, duh. asistent Frame
pegaostojic@gmail.com

fra Zvonimir Pavičić
đakon
zvonimir.pavicic@gmail.com

**Samostan školskih sestara
franjevki**
Baraći bb
88 266 Međugorje
tel./faks: (036) 651 - 578

Duhovnik
fra Tomislav Pervan
tomislav.pervan@tel.net.ba

**4. ŠIROKI BRIJEG – SAMOSTAN
UZNESENJA BDM**
Kardinala A. Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
tel.: (039) 702-900
faks: (039) 702-935

Uprava
fra Tomislav Puljić, gvardijan
fra Stipe Biško, vikar
fra Ante Penava, ekonom

Župa Uznesenja BDM
Kardinala A. Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
faks: (039) 702-936

Bratstvo
fra Tomislav Puljić
gvardijan
tomislavpuljic@yahoo.com

fra Stipe Biško
župnik, sam. vikar, dekan
stipe.bisko@gmail.com

fra Ante Penava
sam. ekonom
tonipenava@gmail.com

fra Serafin Hrkać
akademik, ž. vikar
fra Vendelin Karačić
ravnatelj Fr. Galerije
franjevacka.galerija@gmail.com

fra Berislav Kutle
de familia
fra Stanko Banožić
de familia
stanko.b@bluewin.ch; stanko.
banozic@hotmail.com

fra Dane Karačić
ž. vikar, duh. asistent OFS-a
fradanek@gmail.com

fra Vitomir Musa
de familia, sam. diskret
rimotiv1@gmail.com

fra Drago Čolak
de familia

fra Ilija Šaravanja
de familia
iliya.saravanja@bluewin.ch

fra Miljenko Mića Stojić
definitor, vicepostulator, ž. vikar
www.miljenko.info

fra Goran Ćorluka
ž. vikar, duh. asistent Frame
corluka1@gmail.com

fra Ivan Marić ml.
ž. vikar, sam. diskret
maric.iko@gmail.com

fra Dario Galić
ž. vikar
dariogalic10@gmail.com

fra Alen Pajić
đakon
alen.pajic88@gmail.com

Rezidencije

1. POSUŠJE - Župa Bezgrješnog začeća BDM

88 240 Posušje
tel.: (039) 681-052
faks: (039) 680-79

fra Mladen Vukšić
župnik, dekan
mladen.vuksic@tel.net.ba

fra Milan Lončar
ž. vikar, povjerenik za Sv. Zemlju
milan.loncar@tel.net.ba

fra Ante Leko
ž. vikar

fra Marko Dragičević
ž. vikar, duh. asistent OFS-a
marko.dragicevic1947@gmail.com

fra Ivan Penavić
ž. vikar, duh. asistent Frame
ivanpenavic@gmail.com

fra Augustin Čordaš
đakon

Kuće i župe samostanskog okružja

1. IZBIČNO – Župa sv. Josipa Radnika

88 220 Široki Brijeg
tel./faks: (039) 719-500

fra Robert Kiš
župni upravitelj, sam. diskret
zupniuredizbicno@gmail.com

2. KOČERIN – Župa sv. Petra i Pavla

88 226 Kočerin
tel.: (039) 711-300

fra Mario Knežović
župnik, duh. asistent Frame
mario.knezovicc@tel.net.ba

fra Velimir Mandić
ž. vikar, duh. asistent OFS-a
gvardijanelimir.mandic@tel.net.ba

3. LJUTI DOLAC – Župa sv. Ane
88 223 Ljuti Dolac
tel./faks: (039) 713-169
zupniuredljutidolac@gmail.com

fra Ante Kurtović
župnik, sam. diskret
fraantekurtovic@gmail.com

4. POLJA, MASNA LUKA – Kuća molitve

Kapeljana sv. Ilike Proroka
p.p. 42
88 240 Posušje
tel./faks: (039) 718-100

fra Petar Krasić
voditelj Kuće molitve

fra Vinko Mikulić
kustos Hrvatske arh. zbirke u
Gorici

5. POSUŠKI GRADAC – Župa sv.

Franje Asiškog
88 243 Broćanac
tel./faks: (039) 694-321
www.posuski-gradac.com

fra Ivan Landeka st.
župnik, duh. asistent OFS-a i
Frame
ivan.landeka@tel.net.ba

6. RAKITNO – Župa sv. Ivana Krstitelja
88 245 Rakitno
tel.: (039) 692-126
faks: (039) 692-533

fra Marinko Leko
župnik, duh. asistent OFS-a
marinko.leko@tel.net.ba

7. RASNO – Župa sv. Franje Asiškog

88 342 Dužice
tel.: (039) 712-555

fra Ignacije Alerić
župni upravitelj
ignacije.aleric@gmail.com

5. TOMISLAVGRAD – SAMOSTAN SV. ĆIRILA I METODA

Trg fra Mije Čuića 1
80 240 Tomislavgrad
tel.: (034) 352-091; 352-447
faks: (034) 352-808
www.samostan-tomislavgrad.info

Uprava
fra Sretan Čurčić, gvardijan
fra Slaven Brekalo, vikar
fra Mario Ostojić, ekonom

Župa sv. Mihovila Arkandela
Trg fra Mije Čuića 1
80 240 Tomislavgrad
tel.: (034) 352-091; 352-447
faks: (034) 352-808

Bratstvo

fra Sretan Čurčić
definitor, gvardijan, duh. asistent
OFS-a i Frame
koordinator ‘Kuće molitve’ u

Masnoj Luci
sretan.curcic@tel.net.ba

fra Slaven Brekalo
župni upravitelj

fra Mario Ostojić
ekonom, ž. vikar
mario.ofm@gmail.com

fra Ante Pranjic
ž. vikar

a.pranjic@gmx.net

fra Mirko Bagarić
ž. vikar

fra.mirko.bagaric@gmail.com

fra Oton Bilić
de familia

oto.bilic@tel.net.ba

fra Ante Ivankač
ž. vikar

fra Gabrijel Mioč
ž. vikar

fra Klement Galić
de familia
klement.galic@tel.net.ba

fra Josip Jolić
de familia
jozo.jolic@tel.net.ba; i.: 19. ožujka

fra Radomir Krišto
brat, sam. diskret

fra Anthony Burnside
ž. vikar, sam. diskret
asburnsi@bih.net.ba

fra Mate Tadić
ž. vikar
mathetaus@gmail.com

Kuće i župe samostanskog okružja

1. BUKOVICA – Župa sv. Franje Asiškog

80 243 Mesihovina
tel./faks: (034) 316-054

fra Mladen Rožić
župnik, sam. diskret
mladen.rozic@tel.net.ba

fra Petar Drmić
ž. vikar, duh. asistent Frame
petar.drmic@tel.net.ba

2. KONGORA – Župa Presv. Srca Isusova

80 244 Kongora
tel/fax: (034) 365-600
zupni.ured.kongora@tel.net.ba

fra Stjepan Martinović
župnik, duh. asistent Frame

3. ROŠKO POLJE – Župa sv. Ivana Krstitelja

80 247 Roško Polje
tel./faks: (034) 369-105

fra Jozo Radoš
župnik, ravnatelj „Kapi ljubavi“
duh. asistent Frame, sam. diskret

4. SEONICA – Župa Uznesenja BDM

80 343 Mesihovina
tel.: (034) 368-043
zupni.ured.seonica@tel.net.ba

fra Vinko Kurevija
župnik, dekan, duh. asistent Frame
vinko.kurevija@tel.net.ba

5. ŠUICA – Župa sv. Ante Padovanskog

80 249 Šuica
tel.: (034) 367-100

fra Mate Logara
župnik, vojni kapelan, duh. asistent
Frame
matelogara@yahoo.com

HRVATSKA

Pozivni telefonski broj 00385

1. BADIJA – SAMOSTAN UZNESENJA BDM

pp 102
20 260 Korčula
tel.: +385-20-712-566
faks: +385-20-711-561

fra Mate Dragičević
zadužen za obnovu samostana

2. SLANO – SAMOSTAN SV. JERONIMA

Slanskih pomoraca 4
20 232 Slano
tel./faks: (020) 871-277

1. Slano
Slanskih pomoraca 4
20 232 Slano
tel./faks: (020) 871-277

fra Ivan Boras
upravitelj samostana, župnik
ivan.boras@tel.net.ba

fra Luka Zorić
ž. vikar
zoricluka654@gmail.com

fra Damjan Perić
brat, ekonom
damjan.perich@gmail.com

2. OŠLJE
tel.: 020 / 752-655
20 205 Topolo

fra Stipan Šarić
župni upravitelj: Ošje i Topolo
stipansaric@gmail.com

fra Ivan Marić st.
župni upravitelj: Smokovljani i
Lisac
imaric1967@gmail.com

3. OREBIĆ - SAMOSTAN UZNESENJA BDM
Celestinov put 6 - 20250 OREBIĆ
tel. 020 - 713 075

fra Šimun Romić
upravitelj samostana
simonrezani@gmail.com

fra Milan Jukić
brat, čuvar muzeja i galerije

4. ZAGREB – SAMOSTAN BEZGRJEŠNOG ZAČEĆA BDM

Avenija Gojka Šuška 2
10 040 Zagreb-Dubrava
tel.: (01) 29-11-931
faks: (01) 29-11-935
www.herc-fra3.net

Uprava

fra Svetozar Kraljević, gvardijan
fra Ivan Landeka ml., sam. vikar
fra Josip Serđo Čavar, sam. ekonom

Bratstvo

fra Svetozar Kraljević
gvardijan
duh. asistent OFS-a
fr.svetozar@gmail.com

fra Ivan Landeka ml.
odgojitelj bogoslova, sam. vikar
fraivanl@yahoo.com

fra Josip Serđo Čavar
pomoćni odgojitelj bogoslova, duh.
asistent Frame
serdjo_cavar@yahoo.com

fra Viktor Nuić
borislav.nuic@zg.htnet.hr

fra Jozo Zovko
ispovjednik

fra Zoran Senjak
bolnički dušobrižnik:

*Kapelanija u Kliničkoj bolnici
Dubrava*
Avenija G. Šuška 6
10 040 ZAGREB
tel.: (01) 290-23-13

fra Ivica Zovko
đakon, kateheta
ivica.zovko@zg.t-com.hr

fra Frano Musić
policijski kapelan,
biskupski vikar za pastoral MUP-a
i Redarstvenih službi RH
frano.music@zg.t-com.hr

Kuće i župe samostanskog okružja

1. PLAŠKI – Župa sv. Ane
Saborčanska 2
47 304 Plaški
tel.: (047) 573-353
faks: (047) 801-783

SABORSKO – Župa sv. Ivana Nepomuka
47 306 SABORSKO

fra Draženko Tomić
župnik
drazenko_t@yahoo.com

2. TOUNJ – Župa sv. Ivana Krstitelja

TRŽIĆ KAMENICA – Župa sv.
Mihovila Arkandela
69 Tounj
47 264 Tounj
tel.: (047) 563-168

fra Ante Bekavac
župnik
antebekavac@gmail.com

BRAĆA U ZAPADNOJ EUROPI

AUSTRIJA

Pozivni telefonski broj 0043

Župe

1. FROHNLEITEN

Hauptplatz 1
8130 FROHNLEITEN
tel.: (031) 262-488
faks: (031) 262-488-5
frohnleiten@graz-seckau.at

fra Šimun Oreč
župnik
+43-650-911-06-99

fra Dominik Ramljak
ž. vikar

2. MARIA SAAL

Tanzenberg 1
9063 MARIA SAAL

fra Franjo Vidović
profesor, rektor, župnik
fvidovic@aon.at

ITALIJA

Pozivni telefonski broj 0039

fra Ivan Sesar
generalni definitor
tel.: 06 684 91 213
email: isesar@ofm.org
Via Sta. Maria Mediatrixe 25
00 165 ROMA

Fra Branimir Novokmet
Via Merulana 124 B
00185 ROMA
student
fbranekmet@gmail.com

Na raspolaganju Generalnom
ministru
za Evropsko misijsko bratstvo,
Fraternità Missionaria Europea
Convento san Francesco
Via san Francesco 49
00036 PALESTRINA (RM), su:

Fra Drago Vujević
adresanovadrago@gmail.com

Fra Josip Vlašić
josipvl@gmail.com

Boravak:
Samostan Marijina pohođenja
Trg hodočasnika 2
HR- 52000 Pazin

NJEMAČKA

Pozivni telefonski broj 0049

Hrvatske katoličke misije

1. AUGSBURG

Alte Gasse 15-A
86152 Augsburg
tel.: (0821) 519-802; 581-839
faks: (0821) 582-702
www.hkm-augsburg.de

fra Ivan Čilić
voditelj misije
ICilic@gmx.de

2. NERSINGEN

NEU – ULM
Alte Landstr.

89 278 NERSINGEN
tel.: 0049 – 7308 - 7734
www.hkm-neu-ulm.webnode.com

fra Ivan Leutar
voditelj misije
leutar@a1.net

3. SINGEN-VILLINGEN

Rielasingerstr. 41
78224 Singen
tel: (07731) 66-353
fax: +49 – 7731 – 749 – 464.
www.hkm-singen-villingen.de
info@hkm-singen-villingen.de
stan: Pfarrhaus St. Nikolaus
Singenerstrasse 14
78315 Böhringen Radolfzell
tel.: 0049 7732 941172

fra Dinko Grbavac
voditelj misije
d.grbavac@hkm-singen-villingen.
de

Župe

1. AUGSBURG

Inningerstrasse 29
86179 AUGSBURG
tel.: (0821) 881-103;
faks: (0821) 883-254

fra Mate Čilić
župnik
mate.cilic@bistum-augsburg.de

2. BLANKENAU

Franziskanerkloster BLANKENAU
Propsteiplatz 7
36154 Hosenfeld
tel.: (06650) 254
faks: (06650) 85-98
Franziskaner.blankenau@gmx.de

fra Ljubo Lebo
župnik
tel.: (06650) 91-80-603
- Pfarrei St. Antonius der
Einsiedler
36137 Grosenluder-OT Mus,

Kirchweg 1
i - Pfarrei St. Johannes der Täufer
36137 Gosenluder-OT Kleinluder,
Scharfe Ecke 4

fra Robert Crnogorac
upravitelj kuće; župnik
Pfarrei St. Peter und Paul
36154 Hosenfeld, Kirchberg 7
robert.crnogorac@gmx.de

fra Stipe Pervan
župnik
0049-6650-918-06-05
- Pfarrei St. Simon und Judas
36154 Hosenfeld-OT Blankenau,
Propsteiplatz 7
i - Pfarrei St. Simplizius, Faustinus
und Beatrix

36154 Hosenfeld-OT Hainzell,
Kirchbergstrase 5

fra Mladen Sesar
ž. vikar u Pastoralverband-u
„Kleinheiligkreuz“

ŠVICARSKA

Pozivni telefonski broj 0041

Hrvatske katoličke misije

1. AARAU
Bahnhofplatz 1
5400 BADEN
tel.: 062-8220474
faks: 062-8225775

fra Nikola Leutar
Tödistrasse 21
5430 WETTINGEN
nleutar@bluewin.ch

2. BASEL
Kleinriehenstrasse 53
4058 Basel
tel./faks: (061) 692-76-40
hkmbasel@bluewin.ch

fra Petar Topić
voditelj misije

3. BERN
Quartiergasse 12
3013 Bern
tel.: (031) 331-56-52
faks: (031) 332-12-48
www.hkm-bern.com

fra Gojko Zovko
voditelj misije
goja.z@bluewin.ch

4. FRAUENFELD
Klosterliweg 7
8500 Frauenfeld
mob.: +41 79 101 42 84
hkmfrauenfeld@bluewin.ch
www.hkm-frauenfeld.ch

fra Mika Stojić
voditelj misije
mika.stojic@gmail.com

5. GRAUBÜNDEN
Gartaweg 15
Postfach 35
7203 Trimmis Gr
tel./faks: (081) 353-160-86

fra Ante Medić
voditelj misije
medi.a@bluewin.ch

6. LAUSANNE - WALLIS
Rue de la Borde 25
1018 Lausanne
tel./faks: (021) 647-07-57
www.cromission-wallis.ch

fra Vladimir Ereš
voditelj misije
vlado@cromission-wallis.ch

7. LUZERN
Hrvatska katolička misija
Kath. Kroatenmission
Matthofring 2/4
CH - 6005 Luzern
Tel.: 0041 41 360 04 47;
041 360 15 04
Fax: 0041 41 360 01 73
Web: www.hkm-luzern.ch
Mail: hkm.luzern@bluewin.ch

fra Branko Radoš
voditelj misije
Mob.: 0041 79 541 35 08

8. SOLOTHURN
HKM Solothurn
Reiserstrasse 83
CH-4600 Olten
tel: 0041-62-2964100
faks: 0041-62-294101

fra Šimun Čorić
voditelj misije
sito.coric@gmx.net

9. ST. GALLEN
Paradiesstrasse 38
9000 St. Gallen
tel.: (071) 277-83-31
faks: (071) 277-83-36
info@hkm-stgallen.ch; www.hkm-stgallen.ch

fra Mijo Pinjuh
voditelj misije, definitor
fra_mico@bluewin.ch

10. TICINO
Al Mai 18
6528 Camorino
tel.: (091) 840-23-06
faks: (091) 840-29-05

fra Slaven Mijatović
voditelj misije
slavenmijatovic777@gmail.com

11. ZUG
Landhausstr. 15
6340 Baar Zg
tel.: (041) 767-71-43
faks: (041) 767-71-44
hkm@zg.kath.ch

fra Slavko Antunović
voditelj misije
Langgasse 18
6340 Baar Zg
tel.: (041) 763-11-86
mob.: 0041/799391393
slavko.antun@gmail.com
slavko.antunović@ka.htnet.hr

12. ZÜRICH

Schlossgasse 32

Postfach 9057

8036 Zürich

tel.: (044) 455-80-60

faks: (044) 461-19-39

hkm.zuerich@bluewin.ch; www.

hkm-zuerich.ch

fra Ivan Prusina
voditelj misije

ivan.prusina@bluewin.ch

fra Stjepan Neimarević
misionar

fra Vine Ledušić
misionar

vineledusic@yahoo.it

Župe

1. AEDERMANNSDORF/SO

Dorfstrasse 201

4714 AEDERMANNSDORF/SO

tel./faks: (062) 394-18-11

fra Ivan Bebek
ž. vikar

ivan.bebek@ggs.ch

2. NETSTAL, GL

Kreuzbuhlstr. 9

8754 NETSTAL, Gl

tel.: (055) 640-17-75

faks: (055) 640-57-03

fra Ljubo Leko

župnik župe Netstal i ž. upravitelj
župe Glarus

ljubo.leko@bluewin.ch

BRAĆA U KUSTODIJI

Hrvatska franjevačka kustodija

Svete Obitelji

4848 South Ellis Avenue

CHICAGO (IL) 60615

tel.: (773) 536-05-52

faks: (773) 536-20-94

www.crofranciscans.com

chicagoofm@gmail.com

UPRAVA

fra Jozo Grbeš, kustos

fra Marko Puljić, savjetnik

fra Miro Grubišić, savjetnik

fra Nikola Pašalić, savjetnik

fra Dražan Boras, savjetnik

SAD

Pozivni telefonski broj 001

1. CHICAGO – SAMOSTAN SV. ANTE

4848 South Ellis Avenue

Chicago (IL) 60615

tel.: (773) 373-34-63; faks: (773)

268-77-44

Uprava

fra Josip Nenad Galić, gvardijan

fra Jozo Grbeš, kustos, sam. vikar

Bratstvo

fra Jozo Grbeš
kustos

+1-773-386-05-52

Jgrbes@gmail.com

fra Josip Nenad Galić
gvardijan

Josephgalic@aol.com

fra Filip Pavić
philpav@aol.com

fra Antonio Musa
bogoslov

Župe

1. CHICAGO – Mission of Bl. A. Stepinac

6346 N. Ridge Avenue - Chicago,
IL 60660

tel.: (773)-262-05-35; faks: (773)
262-46-03

Bastepinacchicago@sbcglobal.net

fra Pavlo Maslać, župnik

fra Dražan Boras

ž. vikar

brljica@yahoo.com

2. CHICAGO – Župa sv. Jeronima

2823 S. Princeton Ave. - Chicago,
IL 60616

tel.: (312) 842-18-71;
faks: (312) 842-64-27

www.stjeromecroatian.org

fra Ivica Majstorović
župnik

frivcam@hotmail.com
Skype: ivica.majstorovic

fra Stipe Renić
ž. vikar

voditelj Hrvatskog etničkog
instituta
stiperenic@yahoo.com

3. CHICAGO – Župa Presv. Srca

Isusova

2864 East 96th Street
Chicago, IL 60617

tel.: (773) 768-14-23
faks: (773) 768-37-50
shcroat@aol.com

fra Stephen Bedeniković
župnik
sbofm25@aol.com

4. MILWAUKEE – Župa Presv. Srca Isusova

917 North 49th Street
Milwaukee, WI 53208
tel.: (414) 774-94-18
faks: (414) 774-74-06
sh.croatian@yahoo.com

fra Ivan Strmečki, župnik
IvanOFM@aol.com

5. NEW YORK – Župa sv. Ćirila i

Metoda i sv. Rafaela
502 West 41st Street
New York, NY 10036
tel.: (212) 563-33-95

faks: (212) 868-12-03
crkva.nyc@verizon.net; www.
crkvany.org

fra Nikola Pašalić
župnik
frpasalic@sbcglobal.net

fra Ilija Puljić
ž. vikar
vlahic@personainternet.com

fra Željko Barbarić
ž. vikar
zeljkobarbaric@gmail.com

6. ST. LOUIS – Župa sv. Josipa
2112 S. 12th Street
St. Louis, MO 63104
tel./faks: (314) 771-09-58
sjchurch@netzero.net

fra Stjepan Pandžić
župnik
s.pandzic@sympatico.ca

**7. WEST ALLIS – Župa sv.
Augustina**

6762 West Rogers St.
West Allis, WI 53219
tel.: (414) 541-52-07
faks: (414) 541-02-73

www.staugwaexecpc.com
fra Lawrence Frankovich
župnik
Lafranofm@aol.com

**8. BEAUFORT (SOUTH
CAROLINA)**

70 Ladys Island Dr.
Beaufort SC 29907

fra Robert Galinac
vojni kapelan

KANADA

Pozivni telefonski broj 001
Župe

**1. KITCHENER – Župa Sv.
obitelji**

180 Schweitzer Street
Kitchener, Ontario, N2K-2R5
tel.: (519) 743-71-21
faks: (519) 743-29-64

fra Miro Grubišić
župnik

**2. LONDON – Župa sv. Leopolda
Mandića**

2889 Westminster Dr.
London, Ontario, N6N 1L7
tel.: (519) 681-84-72
faks: (519) 681-21-20

fra Zvonimir Kutleša
župnik
zkutlesa@yahoo.ca

...

**3. MONTREAL – Župa sv. Nikole
Tavelića**

4990 Place de la Savane
Montreal, Quebec, H4P-1Z6
tel.: (514) 739-74-97
faks: (514) 737-68-03

fra Tomislav Pek
župnik
tomislavpek@gmail.com

**4. NORVAL – Hrvatsko
franjevačko središte „Kraljica
mira“**

9118 Winston Churchill Blvd.
Norval, Ontario, L0P -1K0
tel.: (905) 456-32-03
faks: (905) 450-8771

hccentar@sympatico.ca; www.
queenofpeacenorval.com

fra Marko Puljić
župnik
markopofm@gmail.com

fra Jozo Grubišić
župni vikar

fra.j.grubisic@progression.net

**5. SAULT STE MARIE – Župa
Majke Božje zaštitnice putnika**

466 Second Line East
Sault Ste Marie, Ontario
P6B-4K 1
tel.: (705) 253-81-91
faks: (705) 253-88-04

fra Veselko Kvesić
župnik
vkvesic@hotmail.com

**6. WINDSOR – Župa sv. Franje
Asiškog**

1701 Turner Road
Windsor, Ontario, N8V-3J9
tel.: (519) 252-68-71
faks: (519) 252-69-42
francisofassisi@cogeco.net; www.
stfranciscroatian.com

fra Ljubo Branimir Lebo ml.
župnik
ljubo@cogeco.net

BRAĆA U MISIJAMA

KONGO

Pozivni telefonski broj 00243

(Kamina / Katanga / Congo)
c/o Procure don Bosco
Wespelaarsebaan 250
3190 Boortmeerbeek
Belgique

fra Ante Kutleša
misionar
tel.: 00243-995-325-590

fra Filip Sučić
područni gvardijan; misionar
sat. tel.: 00243-814-037-114
e-pošta:
franciscains_croates@yahoo.fr

fra Pero Čuić
misionar
mob.: 00243-99-52-99-758

Hercegovačka franjevačka provincija
Uznesenja BDM

Franjevačka 1, pp 153, 88 000 Mostar;
tel.: (036) 333-525, faks: (036) 333-526
mostar@franjevci.info; www.franjevci.info
Slika: A. Zvјagin, Uskrсли. Vionica